

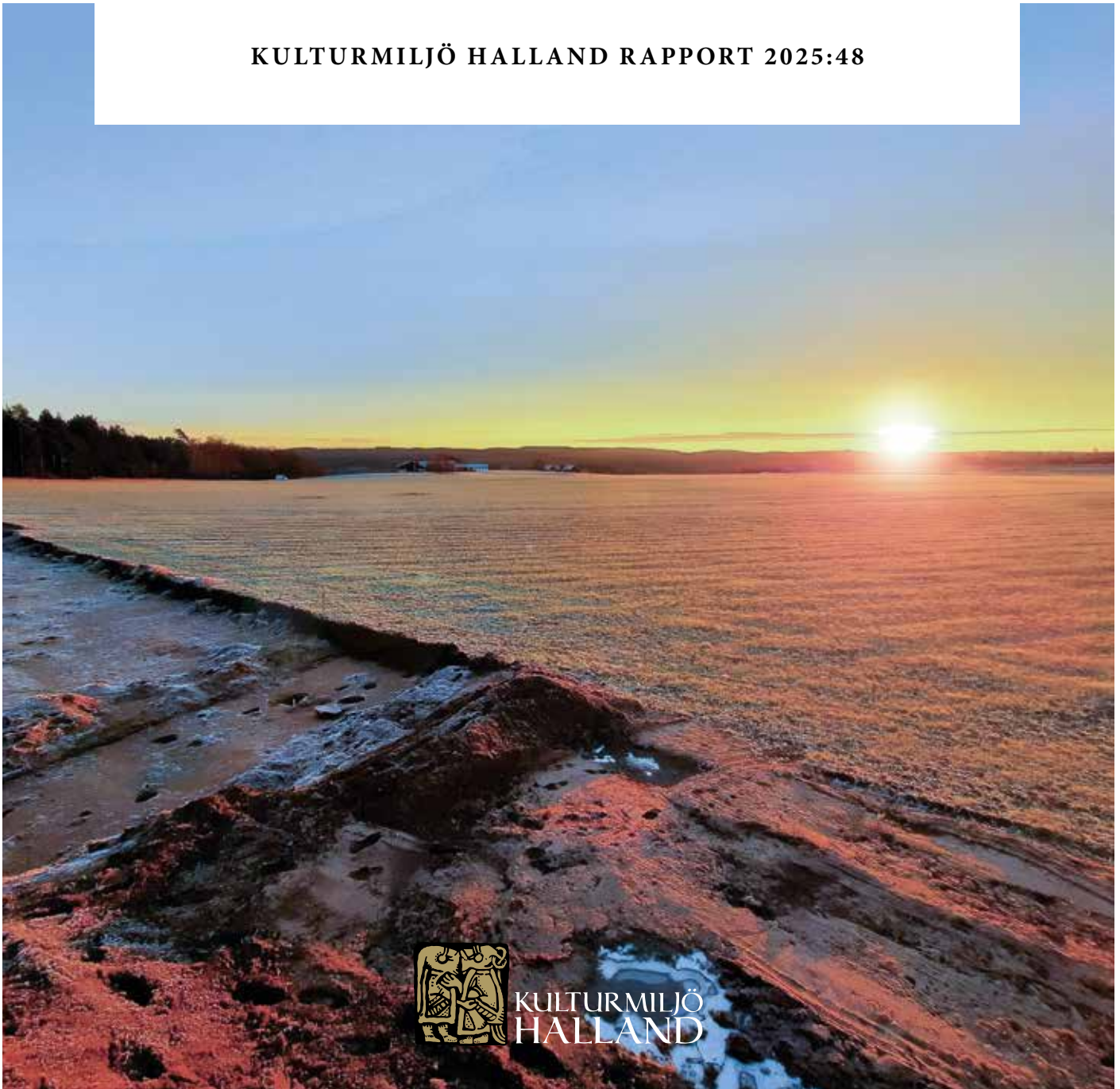
ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING 2023

Jonas Carlsson

ETT GÅRDSLÄGE FRÅN ÄLDRE JÄRNÅLDER I KÄRINGSJÖNS NÄRHET

Halland, Övraby socken, Halmstads kommun, Fotstad 21:1, L2022:7199

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2025:48

KULTURMILJÖ
HALLAND

Stiftelsen Hallands Länsmuseer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2025

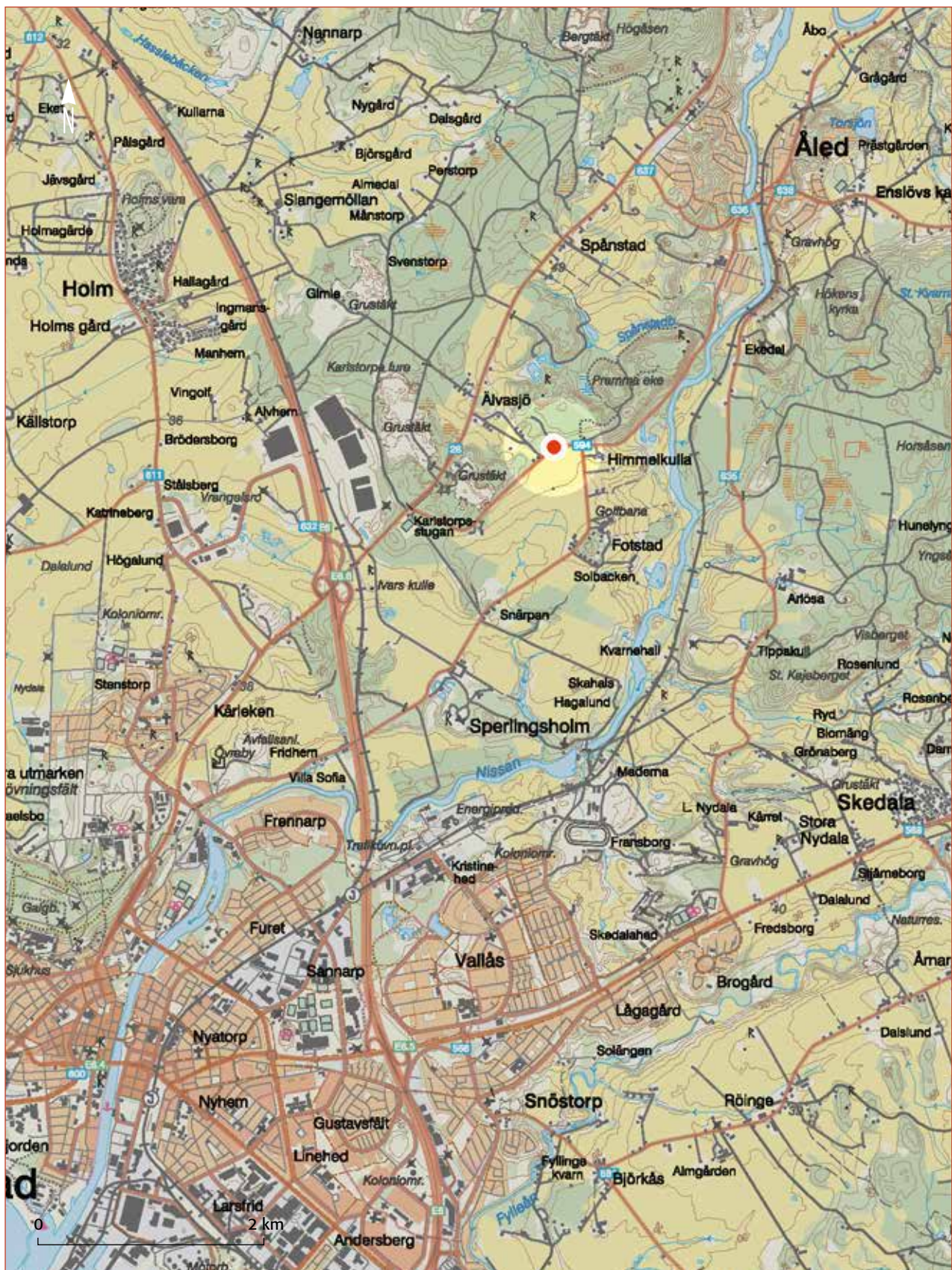
Arkeologisk undersökning 2023

Bild framsida: Soluppgång över platån direkt sydöst om undersökningsområdet. Foto mot sydöst, Jonas Carlsson. Foto-nummer 2025-11-133

Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

SAMMANFATTNING	5
BAKGRUND	5
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	6
FRÅGESTÄLLNING	10
METOD	10
RESULTAT	11
Lager och grävenheter	11
Anläggningar	13
Härdar	13
Stolphål och byggnadsstrukturer	15
Övriga stolphålsstrukturer inom undersökningsområdet	22
Fynd	23
Keramik	23
Metall	24
Bränt ben	25
Analyser	25
Makrofossilanalys	25
Vedartsanalys	25
¹⁴ C-datering	25
ICP-analys	27
Vidare bearbetningar	29
TOLKNING & ÅTERKOPPLING TILL FRÅGESTÄLLNINGARNA	29
Kort om en kotte	29
Boplatsens faser under äldre järnålder.	30
De stratigrafiska förutsättningarna	30
Fas 1	30
Fas 2	31
Fas 3	31
Boplatsens relation till närområdet	32
REFERENSER	34
Digitala källor	35
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER	36
BILAGOR	37
Bilaga 1 Anläggningstabell	
Grävenheter	41
Bilaga 2 Fyndlista	
Bilaga 3 Metalldetektering, Jonas Paulsson, Schulz Paulsson Arkeologi AB	
Bilaga 4 Makrofossilanalys, Jens Heimdahl, Arkeologerna	
Bilaga 5 Vedartsanalys, Amina Hilbert, VEDART	
Bilaga 6 ¹⁴ C-datering, Karl Håkansson, Ångströmlaboratoriet, Uppsala Universitet	
Bilaga 7 Keramik/ICP, Torbjörn Brorsson, Kontoret för Keramiska Studier	
Bilaga 8 Fotolista	
Bilaga 9 Ritningsbilaga	

Figur 1. Utredningens läge markerat på Lantmäteriets karta. Skala 1:50 000. (CC).

SAMMANFATTNING

Inför att Laholmsbuktens VA skulle genomföra markarbete i Övraby socken utförde Kulturmiljö Halland en arkeologisk undersökning av fornlämning L2022:7199 enligt länsstyrelsens beslut 431-3416-2023. Det arkeologiska uppdraget utfördes november 2023 under bitvis regn och tjäle, bitvis dagar med goda väderförhållanden. Undersökningen omfattade en yta av cirka 600 kvadratmeter som avbanades med grävmaskin. Inom fornlämningen påträffades en äldre matjordshorisont samt stor mängd stolphål och härdar, i en av de sistnämnda hittades strax över ett kilo keramik. Den äldre matjorden innehöll rikligt med träkolsprickar och bränd lera, vilket i kombination med analyser ledde till att lagret tolkas som den äldre marknivån, som under yngsta bronsålder-äldsta järnålder (600–400 f.Kr.) har svedjebränts och nyttjats för jordbruk, huruvida det ämnats för bete eller odling är oklart. Kring 300–200 f.Kr etableras ett flertal härdar vilket talar för att ytan fått en ny roll. Antingen som extensivt bruk av ytan som exempelvis betesdrift eller att den utgjort en perifer del av en närliggande boplatz med bostadshus. Den sista fasen kan dateras till romersk järnålder, cirka 200–400 e.Kr. Till fasen hör härden med keramik och stolphålen, ur dito kunde två byggnader utläsas, dessa har sannolikt utgjort bostadshus med förvaring, alternativt har det ena, hus 1, varit ämnat boende och hushåll medan hus 2 har fungerat som ekonomibyggnad. Keramiken har analyserats och kan kopplas till den närliggande offerlokalen L1996:5855, samt andra boplatser med samtida datering och som är belägna i Halmstadsområdet. Därmed kan boplatz L2022:7199 tolkas ha gått från en yta av perifert jordbruk till en gård med vida kontakter och en förankrad roll i området.

BAKGRUND

Inför att Laholmsbuktens VA ämnade genomföra markarbete i närområdet utförde Kulturmiljö Halland en arkeologisk undersökning av fornlämning L2022:7199 enligt länsstyrelsens beslut 2023-3416-2023. Det arkeologiska arbetet bedrevs under november 2023. Årstiden medförde svårigheter då omväxlande regn och tjäle försinkande handgrävning i fältarbetets slutfas. Därtill begränsades vissa arbetsmoment av vinterhalvårets något kortare dagar. Likväl anses fullgott resultat uppnått inom den arkeologiska undersökningen.

Fornlämning L2022:7199 uppdagades i samband med arkeologisk utredning 2022, och under våren 2023 förundersöktes lokalen. Den arkeologiska förundersökningen resulterade i ett anläggningsbestånd dominerat av stolphål inom ett område som kunde avgränsas till

cirka 15x70 meter. Av allt att döma kunde ett stolphus samt två ytterligare möjliga stolphus skönjas inom ytan. Jämte detta påträffades ett fåtal härdar. ¹⁴C-dateringar av härdar samt typologisk datering av ett av stolphusen indikerade att platsen varit i bruk under förromersk-romersk järnålder, vilket ledde till den preliminära tolkningen att lokalen utgjort ett boplatzområde. Dateringen i relation till den närliggande samtida offerplatsen L1996:5855 medförde att det var av intresse att söka fånga aktiviteter inom boplatzen som kunde kopplas till dåtidens rituella praktiker. Fornlämning L2022:7199 låg dock i direkt anslutning till väg 636 vilket hade medfört avsevärt merarbete och avsevärda merkostnader i form av trafiksäkerhetsanordningar, vilket medförde att ett område sju meter närmast väg 636 ej ansågs berättigat att undersöka i förhållande till ökad kostnad och risk för personal. Därmed rekommenderades efter arkeologisk för-

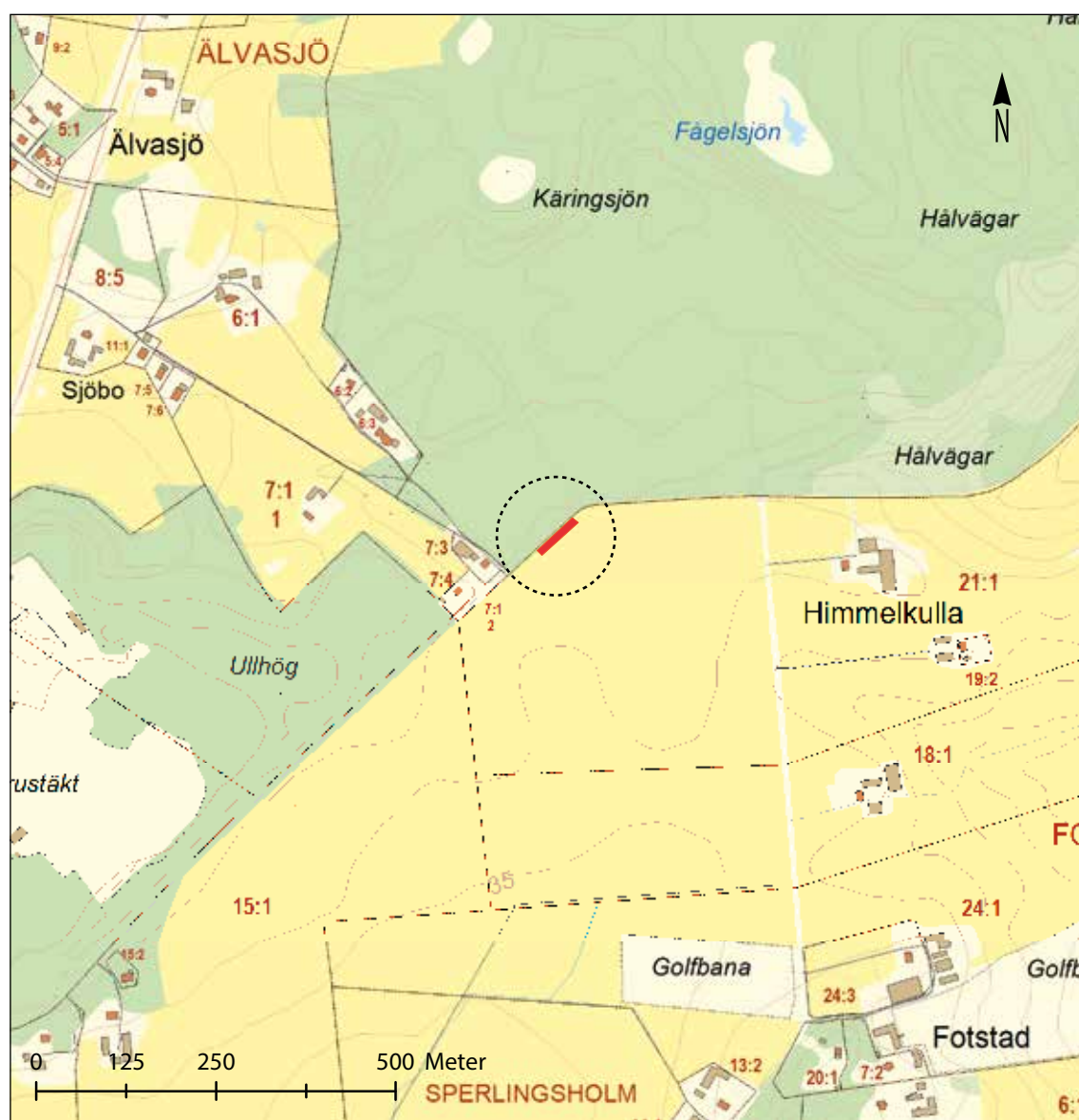
undersökning att ett 10 x 70 meter stort parti skulle underkastas arkeologisk undersökning.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

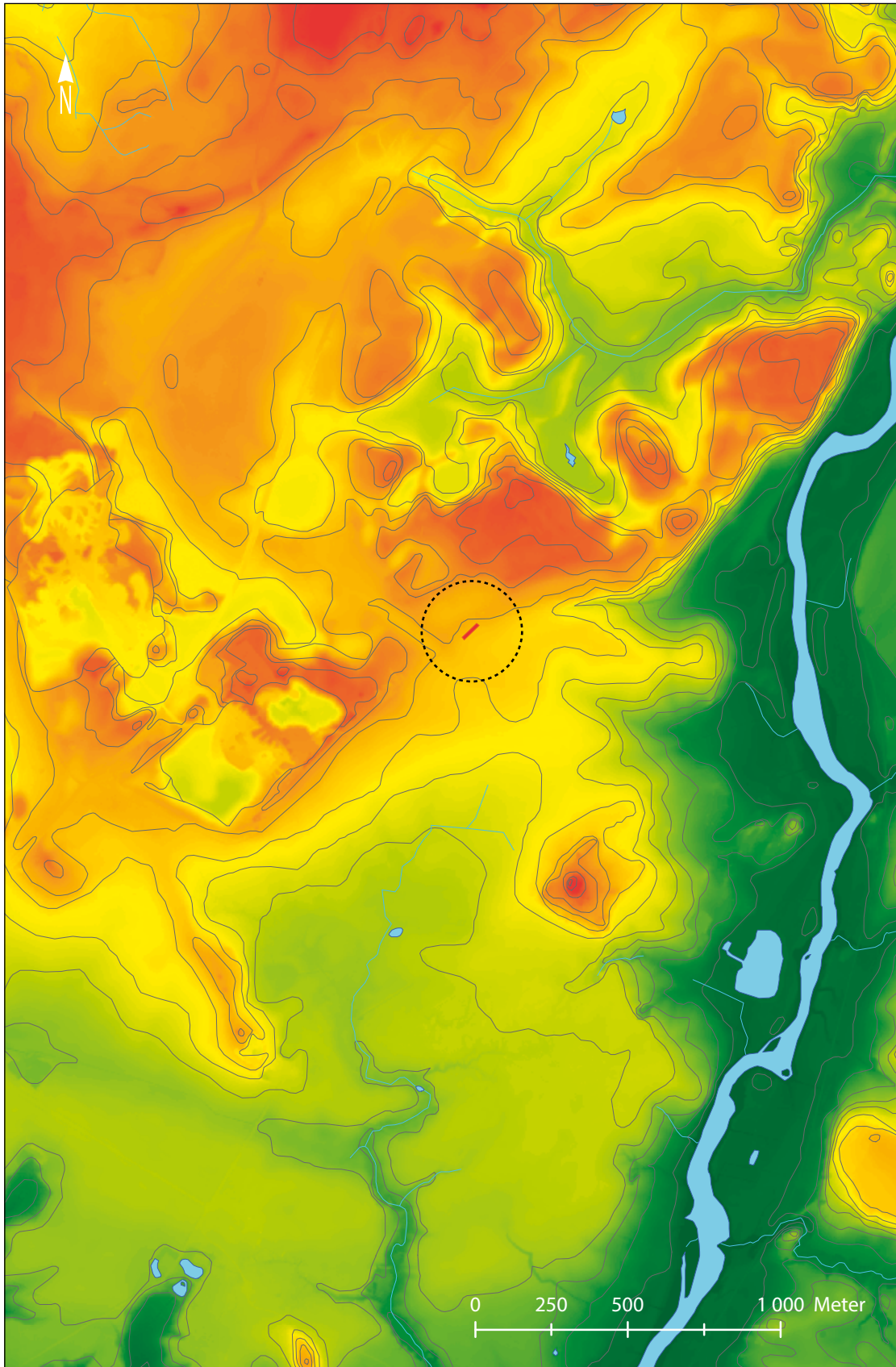
Undersökningsområdet var beläget på en plan åkeryta som låg på den södra sidan av en grusås, där marken börjar plana ut och övergå i den platå som sträcker sig vidare innan den skärs av Nissan cirka en kilometer mot öst. I samma område övergår platån mot öster till landskapsavsnittet som kan betecknas Nissans dalgång, därmed kan sägas att närområdet kring fornlämningen utgör ett av de större platålägena mellan

Halländska höglandet och kustområdet kring Halmstad. Väg 636 utgör den äldre vägsträckning som kopplar Halmstad och Åled, och löper i nordöst-sydvästlig riktning mellan åsen och fornlämningen. Åsen var skogsklädd och i ett planare parti av i dito finns ett par villor samt en mindre väg som leder till Älvasjö. Områdets undergrund utgjordes av postglacial sand med ett marginellt inslag av sten, åsen lär utgöras av isälvsediment och vidare mot på platån bör partier med lera finnas (SGU 2024).

Fornlämningssmiljön i närområdet utgörs av flertalet ovan mark liggande gravar, samt ett fåtal boplatser bekräftade genom arkeologiska grävningar.

Figur 2. Utdrag ur fastighetskartan med undersökningsområdet markerat. Skala 1:10 000.

Figur 3. Höjdtopografiska förhållanden kring undersökningsområdet. Skala 1:20 000.

Figur 4. Fornlämningslandskapet med fornlämningsnummer diskuterade under Topografi och fornlämningsmiljö. Ortofoto som bakgrundskarta. Skala 1:20 000.

Figur 5. Platån som idag brukas för jordbruk direkt sydöst om undersökningsområdet en solig morgon. Mot öst. Foto: Jonas Carlsson, Fotonummer: 2025-11-94.

satser. Därtill finns en mängd lokaler kända genom ytfynd- eller inventeringar. Ett stenkast väster om undersökningsområdet finns högarna L1996:5194 och L1996:5730, gravar markerade av sten/block L1996:5199, L1996:5731 och L1996:5736. Cirka 300 meter sydväst ligger den namngivna Ullhög, L1996:5078. På åsen, cirka 400 meter nordöst finns högarna L1996:5325 och L1996:5326, stensättningarna L1996:5324 och L1996:5450. I samma riktning fast där åsen avtar ligger färdvägssystemet L1996:5982. 500 meter norr om undersökningsområdet ligger den så kallade Käringsjön, en offerplats (L1996:5855) som

var i bruk under romersk järnålder. Vid undersökning av platsen påträffades rikliga mängder keramik som deponerats i rituella syften. Keramikkärnen har sannolikt varit fyllda med säd och andra hushållsprodukter. Utöver kärnen har även träredskap och resterna efter bryggor vid sjöns kant hittats (Arbman, H 1945). Lokalen sticker därmed ut som offermosse i att inga vapen eller dylikt har nedlagts. Moderna undersökningar vid Käringsjön påvisade även aktivitet under mesolitikum och bronsålder, dock då inte i form av

rituell verksamhet, utan snarare mer profana diton (Carlie, A 2003).

Gravlandskapet fortsätter i undersökningsområdets omnejd, särskilt mot väst-sydväst. Cirka 1,3 kilometer åt väst ligger högarna L1996:5079 och L1996:5080, och 0,6 kilometer söder om dessa finns högarna L1996:5603, L1996:5852 och L1996:5853, samt stensättningarna L1996:5796, L1996:5797 och L1996:5798 samt gravfältet L1996:5974 som består av tre högar och tre stensättningar. Som något av ett arkeologiskt landmärke ska högen Ivars kulle, L1996:5318 nämnas. 1,5 kilometer sydöst om undersökningsområdet ligger två högar på ett åschrön, L1996:5195 och L1996:5196.

Gällande undersökta boplatser i omnejden är merparten belägna mot väster, L2022:7197 med lämningar från förromersk järnålder (Carlsson, J 2025), cirka 1,7 kilometer från L2022:7199 har ett par boplatser undersökts. Grav- och boplatksområdet L1996:7121 vars tyngdpunkt kan dateras till mellersta bronsålder och äldre järnålder (Ångeby, G & Lindman, G 2017), grav- och boplatksområdet L1996:6626 med dateringar till äldre bronsålder och förromersk järnålder (Carlie, L 2011a) samt boplatksområdet L1996:5799 där ett nedsänkt hus påträffats och kunde dateras till äldsta bronsålder (Carlie, L 2012).

Fornlämningarna i närområdet talar därmed för en, något för Halland typisk, bebyggelse- och markanvändning där de neolitiska spåren är mycket fåtaliga men viss uppgång mot senneolitikum, för att under bronsålder expandera. Expansionen fortsätter in till och med förromersk järnålder – romersk järnålder, därefter inleds en regression av, eller omfördelning i landskapsbruket.

FRÅGESTÄLLNING

I enlighet med länsstyrelsens förfrågningsunderlag 431-3416-2023 ämnar undersökningen av fornlämning L2022:7199 belysa tre olika frågeställningar som listades i Kulturmiljö Hallands undersökningsplan. Dessa frågeställningar är i huvudsak formulerade efter de stolphus som förväntades uppdagas vid arkeologisk undersökning, och är kopplade till boplatsernas kronologi, ekonomi samt funktion i landskapsrummet.

1. *Lokalens kronologi, kan samtliga strukturer ställas till samma tidsperiod?*

Frågan grundas i den byggnadslämning och möjliga byggnader som uppdagades vid förundersökningen, dessa förväntas kunna dateras och därmed fastställa boplatsens kronologiska utveckling.

2. *Lokalens funktion, är stolphusen samtida med härdar, eller har lokalens bruk förändrats under olika faser?*

De under förundersökningen påträffade byggnaderna och härdarna föreföll framkomma skilt i stratigrafi samt läge inom boplatsen. Detta medförde ovisshet kring om härdarna utgjort en fas och byggnader en annan, vilket innebär att lokalen haft olika funktion i olika tider. Därtill visade makrofossilanalys att anläggningstyperna haft vissa gemensamma och visst differentierat innehåll, vilket genom vidare analyser av detta innehåll i form av vedart- och makrofossilanalyser kan ge svar om boplatsens rumsliga funktionsindelning i relation till kronologi.

Går resultatet av fråga 1 och 2 att koppla till närliggande kända lokaler från samma tidsperiod(er), och i så fall, vad kan då konstateras om bruket av landskapsrummet?

Fråga 1 och 2 ämnar generera fördjupad kunskap av själva fornlämningen. Då det i närområdet finns lokaler av varierande typ som rimligtvis bör gå att sätta i relation till L2022:7199.

METOD

Fornlämning L2022:7199 undersöktes efter vedertagen metodik för totalavbaning. En större bandgående grävmaskin med 1,7 meter bred planeringsskopa samt en dumper användes vid matjordsavbaningen. Totalt öppnades en yta av 618 kvadratmeter. I samband med avbaningen rensades ytan upp i syfte att tydliggöra anläggningarna, därefter mättes samtliga objekt in med NRTK-GPS. Ytan drönarfotograferades även i plan. Efter att ytan avbanats metalldetekterades ytan av Jonas Paulsson, Schulz Paulsson Arkeologi AB.

Inom hela ytan följdes matjorden av en äldre matjordshorisont som var 0,10–0,15 meter tjock. Av lagret sparades 54 kvadratmeter fördelat till sju ytor, dessa fördelades dels inom förväntade byggnadslämningar, dels utanför i syfte att utröna eventuella skillnader i förmodat inomhus- och utomhusmiljö. Dessa sju lagerytor undersöktes till 100% med skärslev och material till makrofossilanalys insamlades. Förekom anläggningar

i lagerytorna grävdes anläggningen till 50% med skärslav varpå den andra halvan grävdes med skyffel.

Cirka 70% av påträffade anläggningar undersöktes med skärslav eller gotlandshacka, med undantag som förklaras nedan. Valet av vilka anläggningar som undersöktes baserades på dess typ, läge inom undersökningsområdet samt eventuella kringliggande strukturer, i syfte att få spridning samt representativitet inom beståndet. Anläggningarna snittades och ena halvan av dem undersöktes och dokumenterades. Under undersökningens sista dag rädde minusgrader varpå tjäle satte sig till cirka 0,1-0,15 meters djup, detta omöjliggjorde handgrävning med skärslav eller gotlandshacka. Att ta ut dieselgenerator och värmemattor för en dags arbete ansågs orimligt sett till kvarvarande anläggningar att undersöka. Istället högs och hackades anläggningarna ut med hammare, mejslar och yxor. Metoden kan förefalla oortodox men gav gott resultat för vad det var – anläggningarna kunde bedömas och dokumenteras. Den negativa aspekten var att anläggningarnas snitt blev något otydligare, tog mer tid i anspråk samt då dess fyllning lossande i klumpar ökade risken att fynd kunde missas.

Samtliga undersökta anläggningar dokumenterades på millimeterpapper, majoriteten fotograferades med digitalkamera. Eventuella fynd och insamlade prover mättes in och relaterades till respektive anläggning. Fynd och prover kördes in till Kulturmiljö Hallands lokaler på veckobasis. Mätdata säkerhetskopierades på dagligbasis. Under rapportarbetet har mätdata vidarebearbetats i programvarorna Instrasis 3.2 och ArcGIS 10.8.

Material till vedart- makrofossil- och ^{14}C -analys insamlades från anläggningar av olika typ, spritt över undersökningsområdet, samt som ansågs ha låg risk för kontamination. Makrofossilanalys utfördes av Jens Heimdal, SHMM. Vedartsanalysen utfördes av Amina Hilbert, Vedart. ^{14}C -datering utfördes vid Ångströmlaboratoriet, Uppsala. ICP-analys ombesörjdes av Torbjörn Brorsson vid Kontoret för Keramiska Studier.

I samband med undersökningens fältfas kommunicerades resultaten via sociala medier. Under följande rapportfas har en bloggpost publicerats på Kulturmiljö Hallands hemsida.

RESULTAT

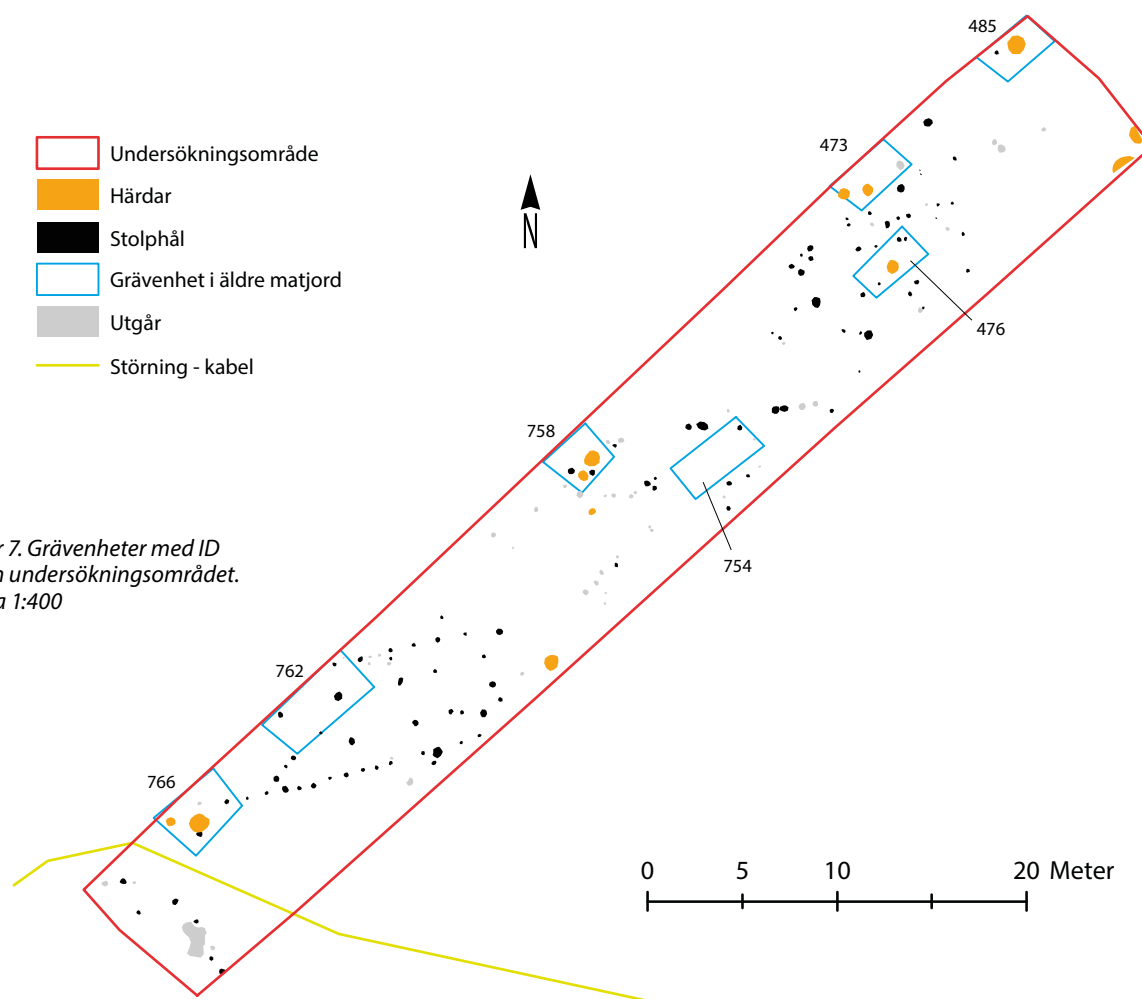
Undersökningsområdet var beläget i plan åkermark. Matjordslagret inom undersökningsområdet var cirka 0,3 meter tjockt, bestod av svartbrun humös sand, följt av ett äldre matjordslag som var mellan 0,1-0,15 meter tjockt. Undergrunden bestod av brun-ljusbrun sand. Vid undersökningsområdets södra ände korsade en elkabel schaktet vilket medförde att motsvarande strimma frångicks schaktning.

Lager och grävenheter

Det äldre matjordslagret, AL1350, som fanns inom ytan hade vid undersökningen en karaktär som påminde mycket om ovanliggande matjord i att båda var humösa sand-siltiga och så gott som fria från sten. Skillnaden låg i att det äldre matjordslagret var något mer grått i färgen, bitvis innehöll kolprickar och fragment av bränd lera, samt var något mer kompakt. Samtliga av de härdar som påträffades inom undersökningen kom i detta lager. Utöver härdar kunde inga andra anläggningstyper urskiljas i denna nivå, sannolikt har plogning och dylika jordbruksaktiviteter inom överliggande matjordslagret stört övergångshorisonten vilket osynliggjort eventuella stolphål och gropar. Möjligheten fanns att stolphål och andra anläggningstyper hade varit synliga om undersökningen hade utförts under annan väderlek. Totalt 54 kvadratmeter fördelat till sju ytor sparades för handgrävning, övriga delar av lagret avlägsnades med maskin. Med tre undantag sparades lagerytor för handgrävning där härdar påträffades, undantagen gäller två härdar (AH1455 och AH1463) som framkom i schaktets nordöstra hörn, där de även låg delvis utanför undersökningsområdet, samt en härd (AH536) som låg invid en redan sparad lageryta. Därtill sparades ytor inom förväntade byggnadslämningar. Handgrävning av lagerytorna visade inte på några skillnader i inne-ute miljö varken av fynd eller lagrets jordarters karaktäristika. Det enda fynd som påträffades var ett bränt benfragment. Material till makrofossilanalys insamlades, varpå tre prover från skilda delar av lagret analyserades. Två (PM1184, i G762 och PM1186 i G476) prover uppvisade relativt rikligt med träkol och förkolnade rottrådar, det tredje (PM1256 i G754) uppvisade även förkolnad säd, bland annat skalkorn. Dito ^{14}C -daterades till 249–405 e. Kr. 2σ .

Figur 6. Undersökningsområdet strax efter matjordsavbaning, med sparade grävenheter, och anläggningar markerade med gulpinnar. Mot nordöst. Foto: Jonas Carlsson, Fotonummer: 2025-11-06.

Figur 7. Grävenheter med ID inom undersökningsområdet. Skala 1:400

Anläggningar

Vid undersökningen av L2022:7199 påträffades 163 möjliga arkeologiska objekt, detta är färre än de cirka 230 anläggningar som förväntades av undersökningsplanen. Följden blev att en högre procent av anläggningar grävdes. Av påträffade anläggningar undersöktes 114 stycken, eller 70%. Inmätta objekt utgjordes av 150 stolphål, 12 härdar och 1 stenpackning. Av undersökta anläggningar utgick 45 stolphål som stenslyft, djurgångar eller matjordslinser. En härd utgick då den visade sig vara resterna efter en härd som grävts vid förundersökning. Stenpackningen utgick som naturbildning.

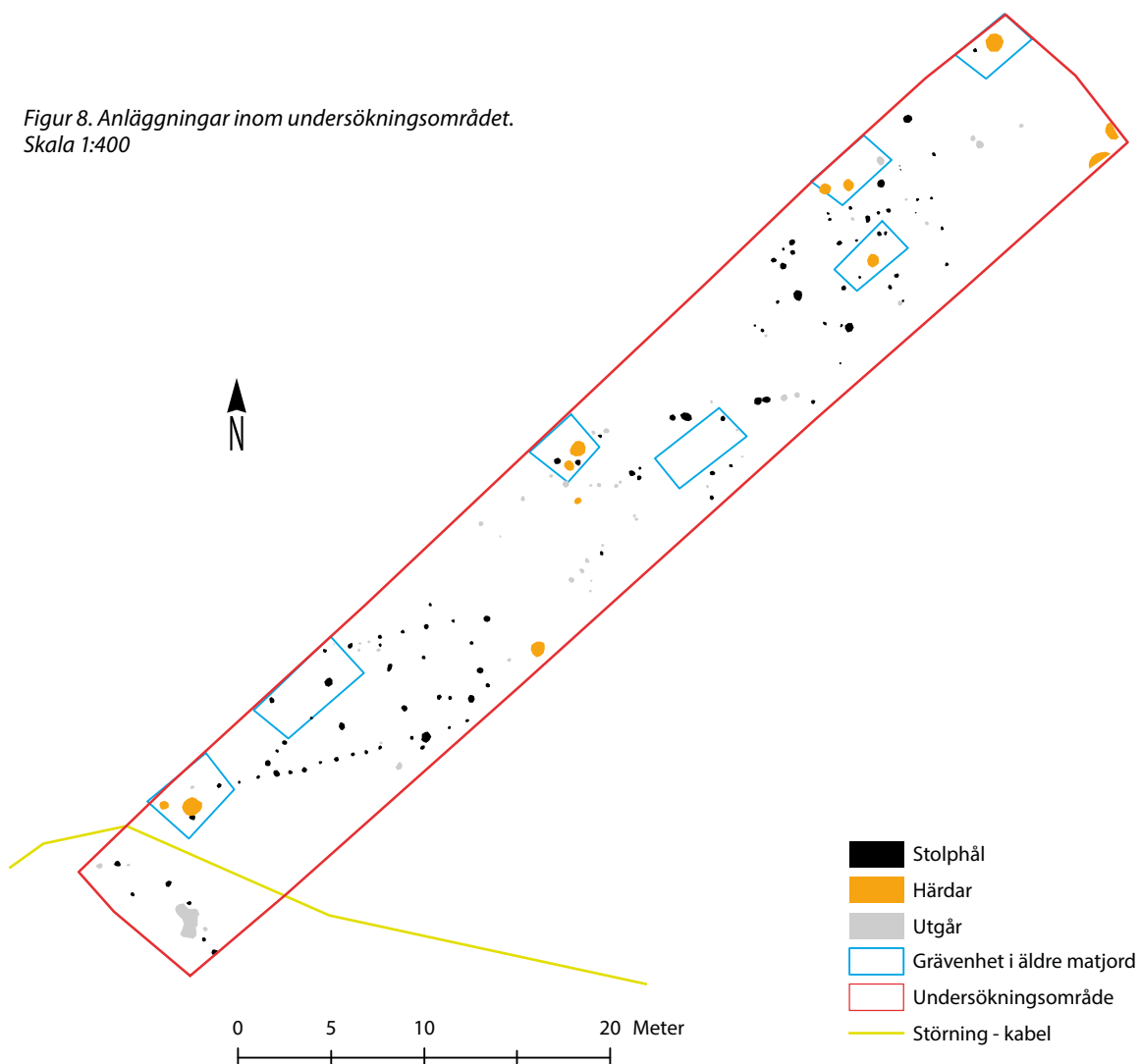
Anl. Klass	Antal	Undersökta	Utgår
Stolphål	150	102	45
Härdar	12	11	1
Stenpackning	1	1	1
Totalt	163	114	47

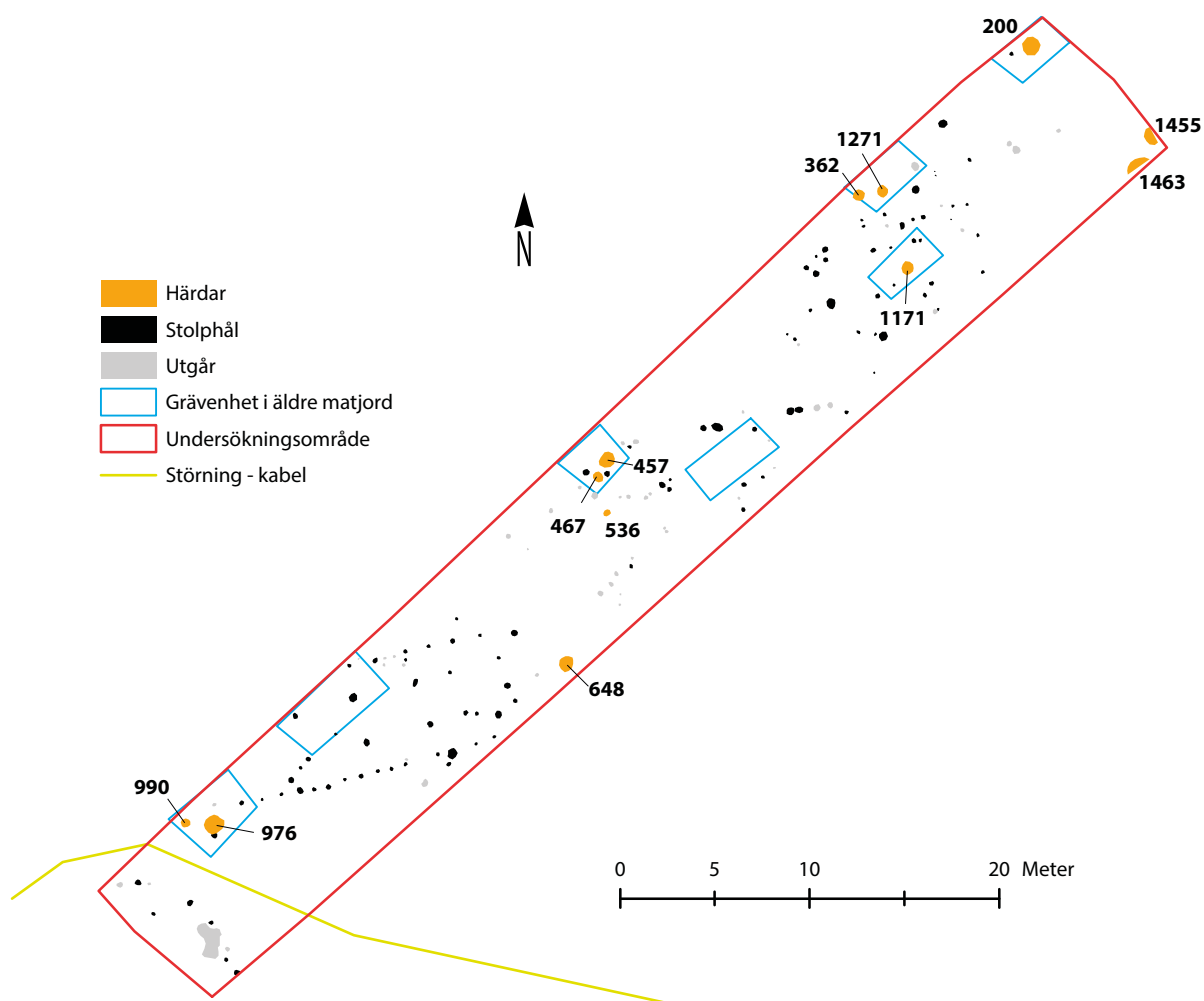
Tabell 1. Påträffade anläggningar, undersökt andel samt utgångna objekt.

Härdar

Inom L2022:7199 har 12 objekt registrerats som härdar, av dessa undersöktes 11 stycken. Härdarna låg spridda över hela ytan. I plan var de runda eller rund-ovala och mätte mellan 0,45–1,1 meter i diameter och hade ett djup mellan 0,05–0,26 meter. Härdarnas profiler var rundade eller flatbottnade, med nästan jämn fördelning mellan formerna, ingen koppling mellan profilform och läge inom ytan fanns. Fyllningen inom samtliga utgjordes av svart kolberikad sand med ett inslag av sten och skörbränd sten samt träkol. Sett till relationen mellan härdar och andra anläggningar eller strukturer inom ytan tangerar inga härdar stolphåls-linjer eller dylikt som direkt skulle kunna indikera kronologisk skillnad. Två härdar, AH976 och AH990, ligger så pass nära hus 1 att de troligtvis ej är samtida med tanke på brandrisken. En härd, AH1171, ligger inom Hus 2 i ett läge som kan tolkas som att härden tillhört byggnaden och fungerat som dess värme- och ljuskälla. Makrofossilanalys av samma härd gav inte mycket, emellertid daterades träkol från härden till 383 - 197 f.Kr. 2σ. Två andra härdar, AH990 och

Figur 8. Anläggningar inom undersökningsområdet.
Skala 1:400

Figur 9. Härdar inom undersökningsområdet, med ID. Skala 1:400.

Figur 10. Härd AH200 grävd till 50%, med 0,6 meter måttstock. Mot nordväst. Foto: Nell Esbjörnsson, Fotonummer: 2025-11-28.

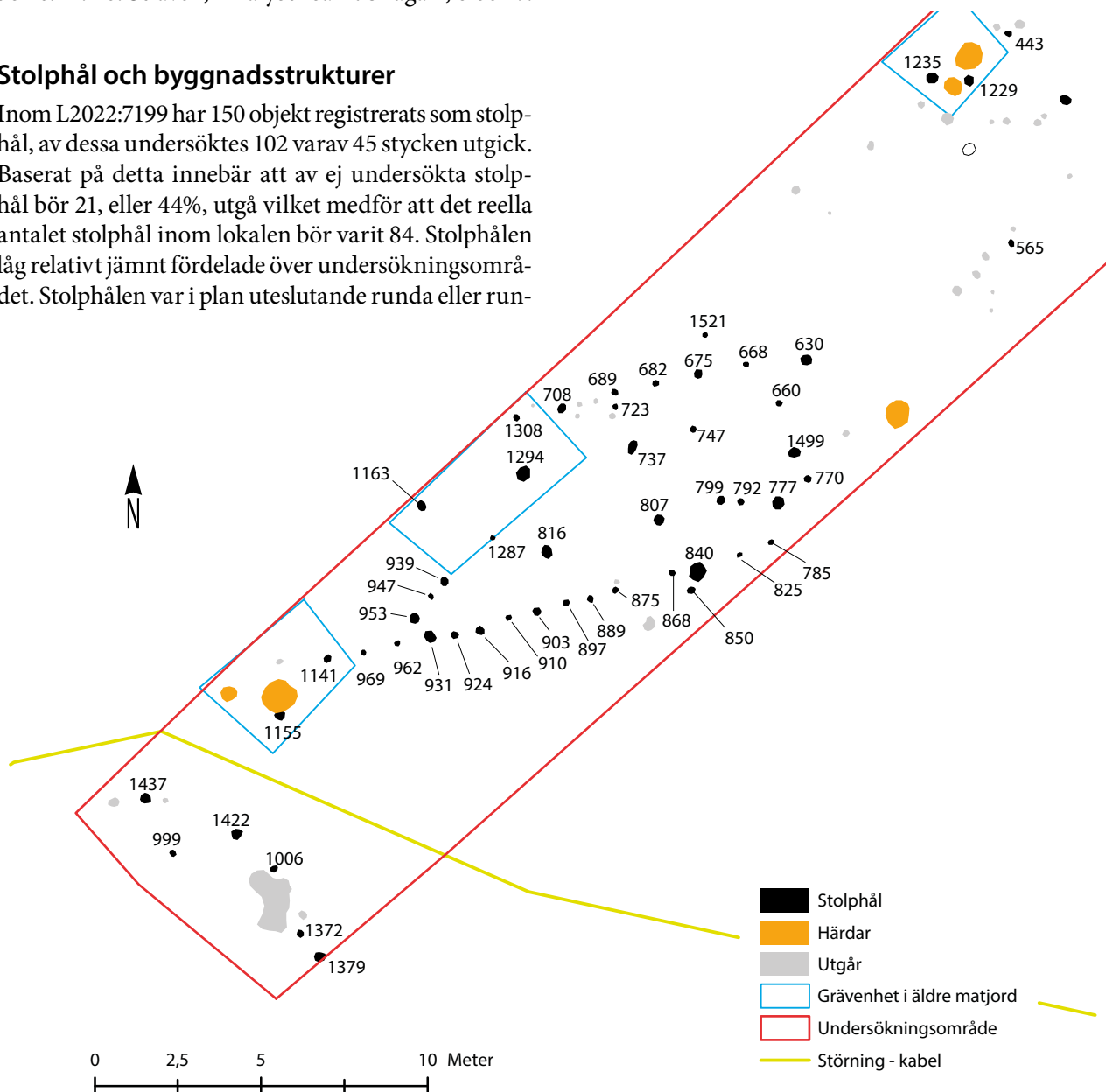
AH1271, har daterats till ungefär samma tidsspann. Den sistnämnda ligger cirka fem meter norr om AH1171, medan AH990 återfinnes i undersökningsområdets sydvästra del, i nära anslutning till Hus 1. I en hård påträffad längst mot norr, AH200, påträffades cirka 1000 gram keramik (F-nr 4) som bedöms utgöra resterna av ett kärl. Godset är välgjort och bör klassas som hushållskeramik, detta i kombination med matskorpa. Från samma hård har makrofossilanalys utförts vilket visade på förekomsten av en förkolnad klump som möjligtvis är resterna av någon typ av gröt eller grynröra. ¹⁴C-datering av AH200 gav 246 – 382 e.Kr. 2σ. Se även, Analyser samt bilaga 4, 6 och 7.

dade, mätte mellan 0,12-0,8 meter i diameter och hade ett djup mellan 0,08-0,4 meter. Majoriteten av stolphål mätte mellan 0,16-0,43 meter i diameter, de som var större än så utgjordes av dubbel-omsatta stolphål. Stolphålens profiler var med få undantag skålfomade eller U-formade. Fyllningen utgjordes av brun eller mörkbrun sand.

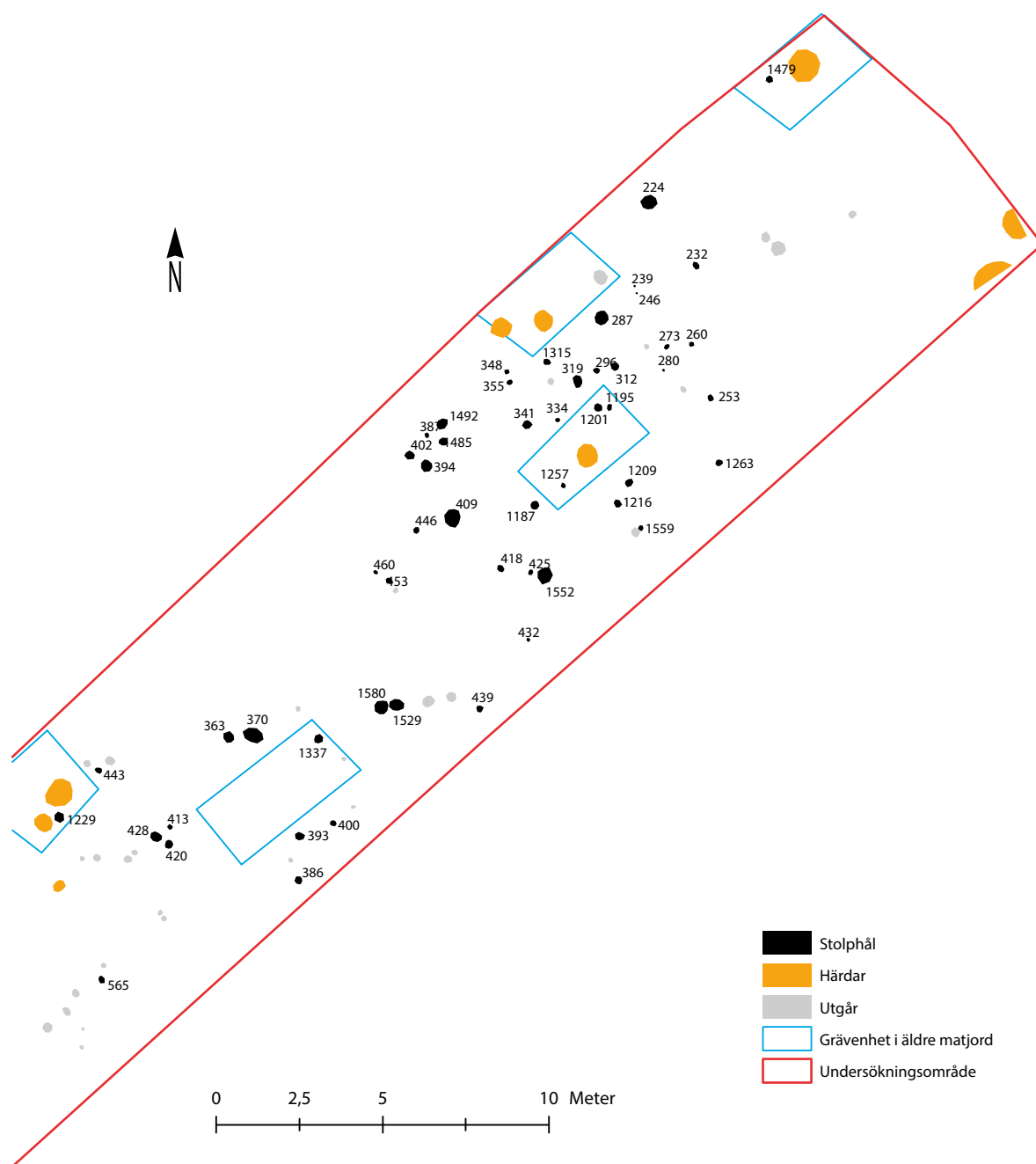
Majoriteten av de stolphål som utgick låg koncentrerade i undersökningsområdets centrala del. Ansamlingen var en av strukturerna som från förundersökningen tolkades kunna utgöra ett stolphus, emellertid

Stolphål och byggnadsstrukturer

Inom L2022:7199 har 150 objekt registrerats som stolphål, av dessa undersöktes 102 varav 45 stycken utgick. Baserat på detta innebär att av ej undersökta stolphål bör 21, eller 44%, utgå vilket medför att det reella antalet stolphål inom lokalen bör varit 84. Stolphålen låg relativt jämnt fördelade över undersökningsområdet. Stolphålen var i plan uteslutande runda eller run-

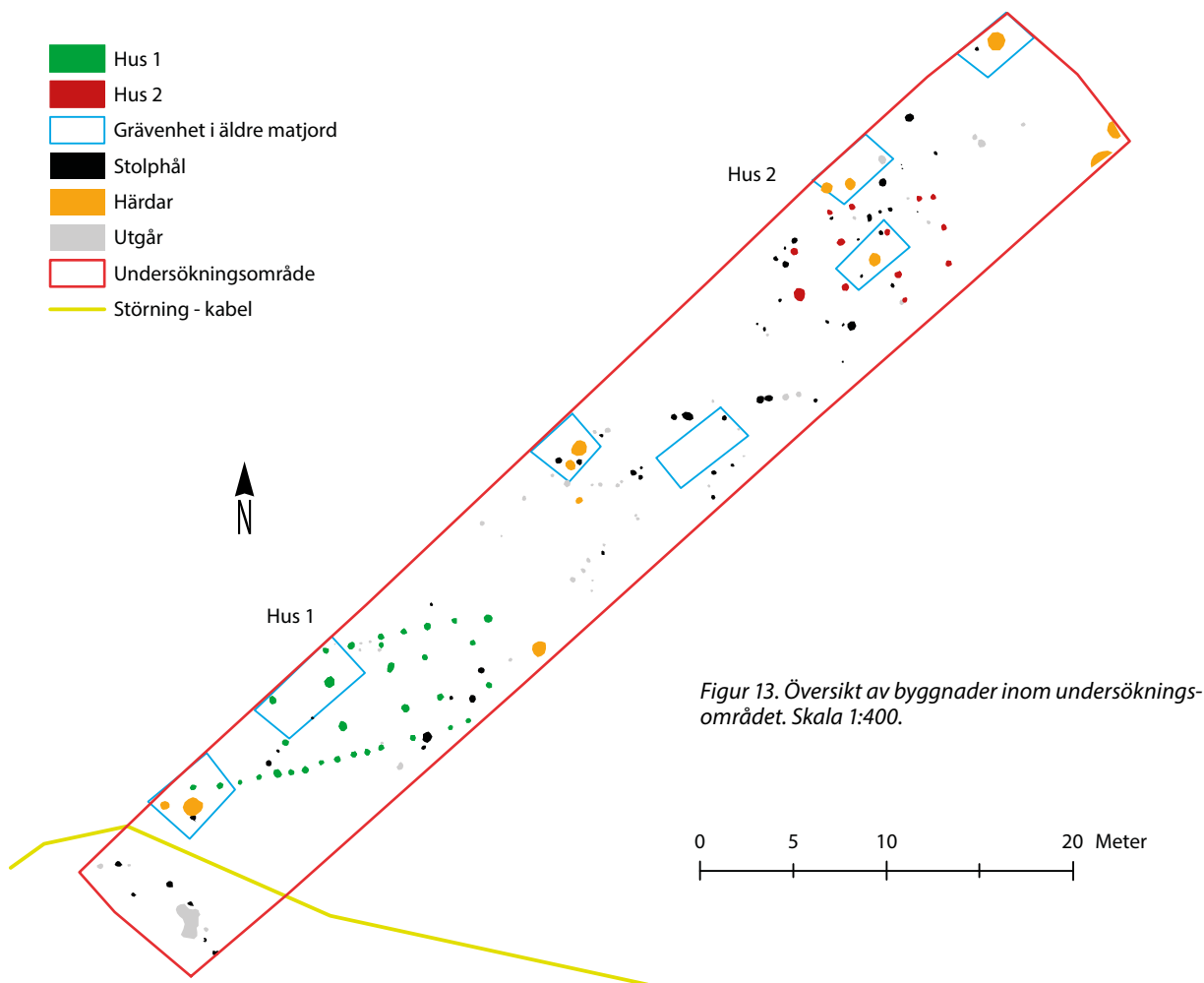
Figur 11. Stolphål med ID inom undersökningsområdets västra halva. Skala 1:200.

Figur 12. Stolphål med ID inom undersökningsområdets östra halva. Skala 1:200.

hade de ett mycket ringa djup samt en mer "fläckartad" karaktär vilket i kombination med att inga takbärare eller tydliga vägglinjer kunde urskiljas medförde att de utgick.

Inom stolphålsbeståndet kunde två hus säkerställas, dessa redovisas nedan. Samtliga mått är tagna från anläggningarnas centrum. Anläggningar från förundersökningen är inkluderade i husbeskrivningarna.

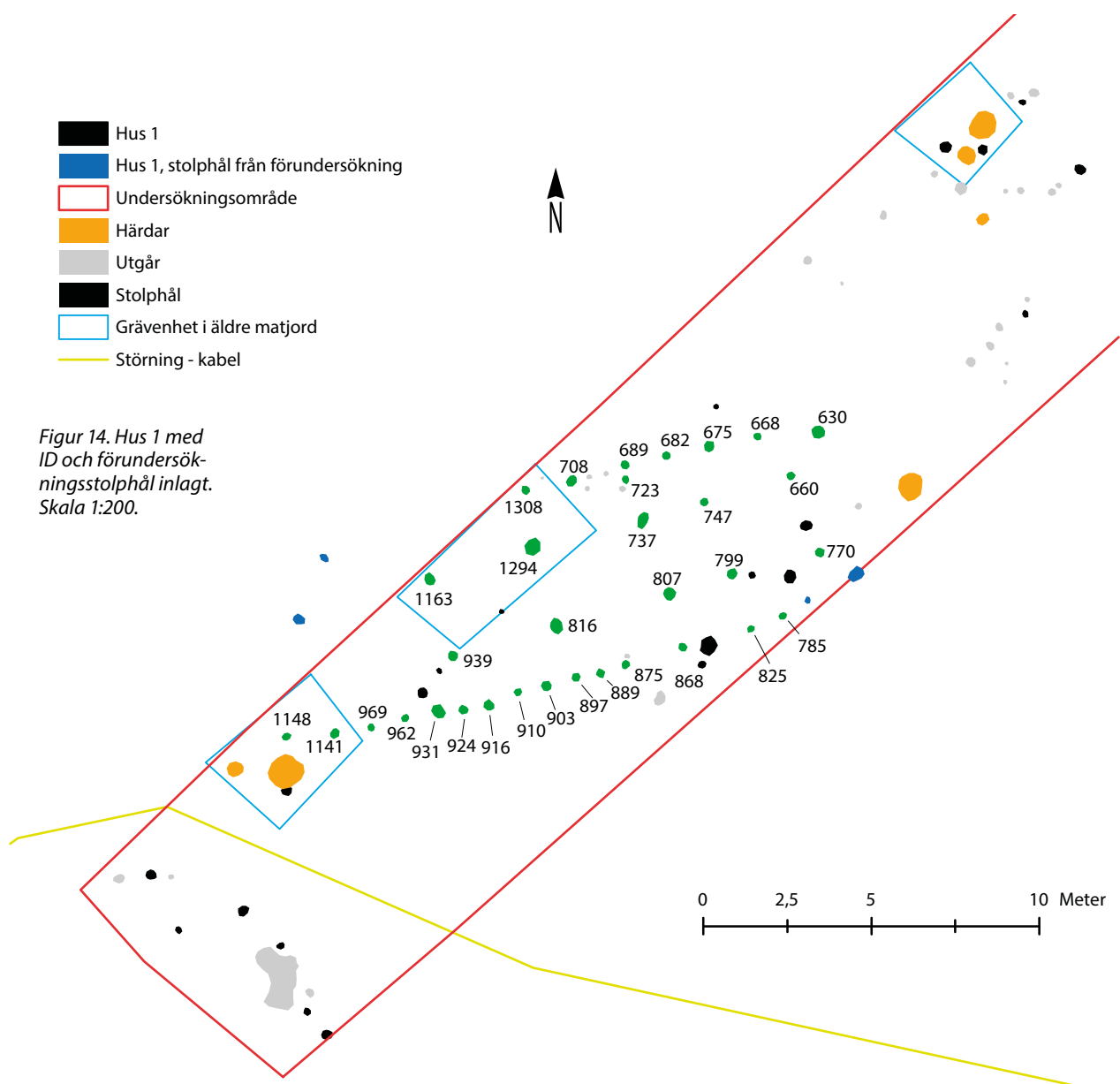

Figur 13. Översikt av byggnader inom undersökningsområdet. Skala 1:400.

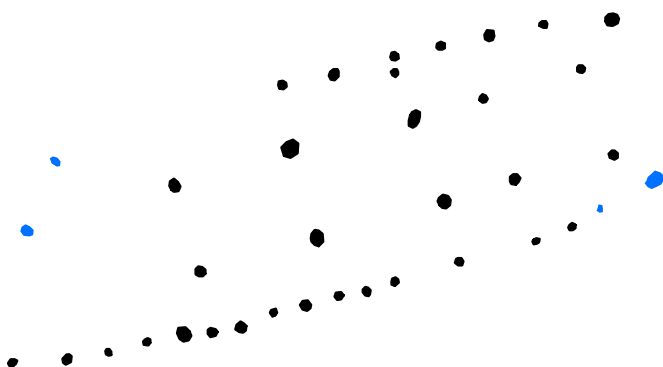
Hus 1

Typ:	Treskeppigt hus
Form:	Lätt konvex
Orientering:	Ö - V
Längd:	cirka 17,5 meter
Bredd:	5,8 meter, centrum. 4,6 meter, östra gavel.
Takbärande stolpar:	11 stycken
Bockbredd (Ö-V):	2,4 meter, 2,4 meter, 2,4 meter, 2,5 meter och 2,35 meter
Spann mellan bockpar (Ö-V):	2,75 meter, 1,9 meter, 3,5 meter, 3,2 meter och 4 meter.
Vägglinje:	18 stycken i södra vägglinjen, 9 i norra vägglinjen. Tydliga gavlar saknas.
Avstånd - vägg och takbärande stolpar:	1,40–1,70 meter
Övriga anläggningar:	-
Fynd:	Inga anläggningsfynd
Makrofossilanalys:	AS660, AS807 och AS1163, i samtliga: diverse ogräs och rötter samt fåtal ängs- och åkerväxter.
¹⁴ C-analys:	BC 748–684 (19.4%), BC 570–405 (65.9%) 2σ, PM1507 i AS1163. BC 408–355 (78.9%), BC 279–231 (16.4%) 2σ i AS807.
Datering:	Typologiskt – mellersta/yngre förromersk – romersk järnålder. Radiometrisk – förromersk järnålder

Hus 1 låg i undersökningsområdets sydvästra del, en mindre del av dess västra gavel låg utanför avbanad yta. Stolphålen avtecknade sig relativt tydligt mot undergrunden, i enstaka fall fick väggstolparna på husets nordsida rensas för att hittas. Huset var cirka 17,5 meter långt baserat på södra vägglinjen. Den exakta längden var svår att reda ut då dess västra gavel fortsatte utanför schaktet. Under förundersökningen hade detta parti schaktats och en takbärande kunde nu definieras tillhöra hus 1, emellertid påträffades inga väggstolpar. Husets bredd uppgick till 5,8 meter vid dess mitt och 4,5 meter vid vad som tolkas vara dess östra gavel, om än svårt att bevisa till följd av saknade stolphål i väst indikerar kvarvarande element att bredden hos västra gaveln bör spegla dess östra. Detta innebär att huskroppen haft en konvex form. Väggstolparna mätte mellan 0,12–0,3 meter i diameter och hade ett djup av 0,08–0,25 meter, samtliga med ett undantag hade skålformad profil. Undantaget gäller AS630 som tolkades vara omsatt, samma stolpe utgjorde husets nordöstra knut. Möjligtvis har husknuten varit särskilt utsatt och därmed behövt

Figur 15. Hus 1 med omgivande objekt utsorterat. Skala 1:200

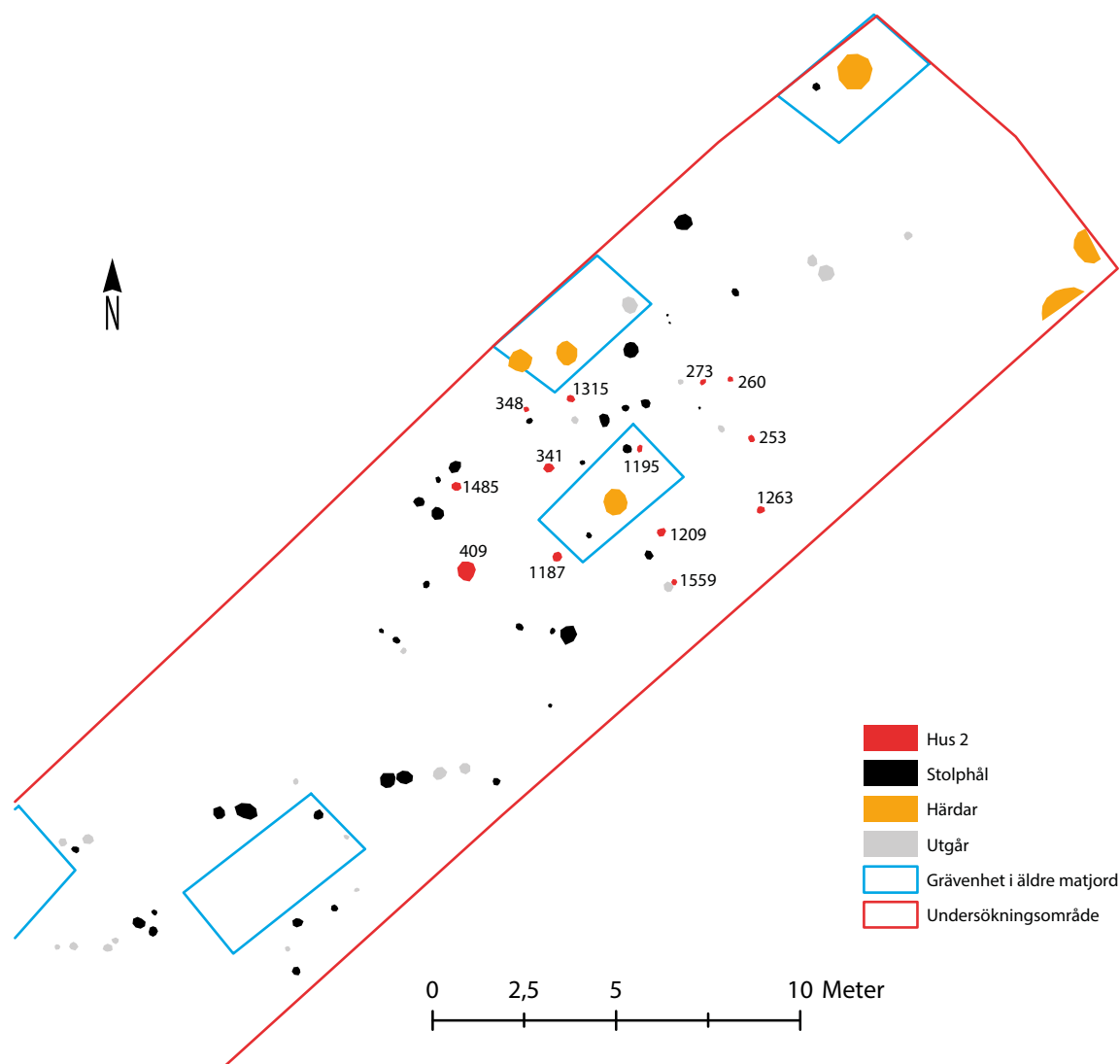
Figur 16. Foto av undersökningsområdets västra del med Hus 1 i förgrunden. Mot nordöst. Foto: Jonas Carlsson, Fotonummer: 2025-11-20.

repareras någon gång under dess livslängd. Vid sydväggens mitt fanns ett glapp som troligtvis har utgjort ingång, ett indraget stolphål på motstående plats i nordväggen kan tolkas som en parallell ingång. Vid undersökningen identifierades tio takbärande stolphål, de mätte mellan 0,2–0,43 meter i diameter och hade ett djup mellan 0,21–0,4 meter. De låg tydligt parvis med 2,35–2,5 meters mellanrum, spannet mellan dem varierade mellan 1,9–3,5 meter. Från förundersökningen kan ytterligare ett stolphål föras till de takbärande, med detta inräknat blir största spannet 4 meter. Skillnaden i spannet är sannolikt kopplat till rumsindelning. Sammantaget yrkar dessa formelement på en typologisk datering till romersk järnålder, alternativt yngre förromersk järnålder. Från tre takbärande stolphål har material analyserats för makrofossilt innehåll, AS660, AS807 och AS1163. Dessvärre visade analysen inte på något särskilt utöver möjlig förvaring av hö. Förkolnat material kunde ändå ^{14}C -dateras, varpå AS807 kunde ställas till 408–231 f.Kr 2 σ och AS1163 till 570–405 f.Kr. 2 σ . (65,9%) eller 748–684 f.Kr. 2 σ (19,4%) var även en möjlighet men med tanke på övriga dateringar föreföll tidigare angi-

vet sannolikt, vilket motsvarar förromersk järnålder. Se även Analyser och bilaga 6.

Hus 2

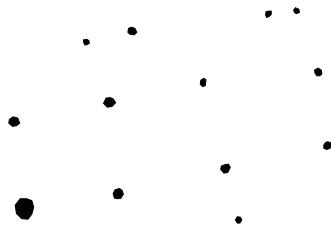
Typ:	Treskeppigt hus
Form:	Rektangulärt?
Orientering:	Ö - V
Längd:	>8,7 meter
Bredd:	5,5 meter
Takbärande stolpar:	8 stycken
Bockbredd (Ö-V):	2 meter, 2,3 meter, 2,4 meter och 2,25 meter
Spann mellan bockpar (Ö-V):	3 meter, 2,5 meter och 2,6 meter
Vägglinje:	2 stycken i södra vägglinjen, 4 i norra vägglinjen.
Avstånd – vägg och takbärande stolpar:	1,55–1,65 meter
Övriga anläggningar:	Härd AH1171 centralt inom lämningen. Ett lösfynd av bränt ben.
Fynd:	Inga anläggningsfynd
Makrofossilanalys:	AS409 och AS1195, i båda: träkol, rotknölar. Även smörblomma i AS409.
^{14}C -analys:	BC 383–335 (20,4%), BC 327–197 (75,0%) 2 σ , PK1181 i AH1171
Datering:	Typologiskt – Romersk järnålder. Radiometrisk – förromersk järnålder

Figur 17. Hus 2 med ID. Skala 1:200.

Hus 2 låg i undersökningsområdets nordöstra del. Byggnadens takbärande stolphål avtecknades relativt tydligt mot undergrunden. Dess väggstolpar var mer kryptiska, utöver att de var mer urlakade fanns i närheten flertalet stolphål som bidrog till ett försvårande av tolkningen kring vilka anläggningar som faktiskt ingick i konstruktionen. Trots idogt rensande av hus 2 kunde inte kompletta vägg- eller gavellinjer hittas. Av vad som påträffades kan ändå mycket utläsas, husets längd har uppgått till minst 8,7 meter, ifall avståndet från takbärare till väggstolpar även nyttjats mot gavlarna bör längden ha uppgått till cirka 12 meter. Bredden uppgick till 5,5 meter, men då majoriteten av väggstolparna saknas är det svårt att med säkerhet tolka huruvida huskroppen varit avsmalnande mot gavlarna eller om räta väggar funnits, men ifall väggen följer

takbärare bör det första nämnda varit fallet. De sex väggstolpar som uppdagades hade en diameter mellan 0,16–0,25 meter, med ett djup av 0,12–0,15 meter. Till väggen kan två, möjligtvis tre stolphål från förundersökningen ställas, dessa med snarlika mått som ovan. Takbärande stolphål uppgick till åtta, parvis ställda med 2,5–3 meters mellanrum och med 2–2,4 meters bredd där den mindre bredden fanns mot gavlarna. Takbärarnas diameter mätte mellan 0,17–0,34 meter, där mått 0,25–0,3 meter i diameter var vanligast, dess djup varierade mellan 0,12–0,3 meter. Spannet mellan takbärarna ger ingen direkt uppfattning kring rumsindelning eller dess funktion, dock påträffades en härd, AH1171, samt ett bränt ben, Fnr 3, centralt i byggnaden som eventuellt hör till dito. Härden har isåfall utgjort en central punkt i byggnaden och bru-

Figur 18. Hus 2 med omgivande objekt utsorterat. Skala 1:200

Figur 19. Översikt av Hus 2. Mot väst. Foto Jonas Carlsson. Fotonummer: 2025-11-24.

kats för ljus- värme och matberedning. Från två takbärande stolphål har material analyserats för makrofossilt innehåll, AS409 och AS1295. Utöver ett frö från en smörblomma som möjligtvis indikerar förvaring av foder gav analysen inte något som kunde ge en fingerisning om byggnadens funktion. AH1171 daterades

till 383–197 f.Kr. 2σ. Se även Analyser och bilaga 6. Eftersom husets vägglinjer är illa bevarade är typologisk datering något diffust, emellertid stämmer bredden hos de takbärande stolphålen med normen för romersk järnålder.

Övriga stolphålsstrukturer inom undersökningsområdet

Utöver husen ska två områden med stolphål benämnas om än översiktligt. Inom den centrala delen av undersökningsområdet framkom ett antal anläggningar, många av dessa utgick vid genomgrävning, därtill kunde under varken fältfasen eller rapportarbetet någon struktur urskiljas där. Emellertid uppvisade samtliga stolphål inom partiet snarlika dimensioner, cirka 0,3 meter i diameter och ett djup av cirka 0,15-0,2 meter samt hade liknande fyllning. Inom överlagrande grävenhet påträffades i makrofossilprov PM1256 sädeskorn och korn som kunde dateras till romersk järnålder (249–297 e.Kr. 2 σ (31.8%), 307–405 e.Kr. 2 σ (63.3%)), samt fanns ytterligare tre härdar strax till väst. I ett stolphål som initialt bedömdes eventuellt kunna ingå i någon typ av ekonomibyggnad påträffades i makrofossilanalys ett grankottefjäll i samband med utplock till ¹⁴C-datering, detta daterades till 7178–7025 f.Kr. 2 σ . Naturligtvis har date-

ringen inget med strukturen att göra, men en sådan tidig datering av gran i Halland var oväntad och diskuteras mer under Tolkning & återkoppling till frågeställningarna. Anläggningsgruppens funktion är inte självklar men har sannolikt utgjort en aktivitetsyta, och även denna diskuteras vidare under Tolkning & återkoppling till frågeställningarna

Vidare påträffades sex stolphål i ytans sydvästra del, även detta kluster av stolphål uppvisade snarlika dimensioner, cirka 0,3 meter i diameter och ett djup av 0,3 meter och med snarlik fyllning. Stolphålen låg i en krökt linje som löpte i nordväst-sydöstlig riktning. Av förundersökningens avgränsning är det känt att inget markant kan påträffas utanför schaktad yta, annars hade strukturen kunnat tolkas som delar av ytterligare ett hus. Makrofossilanalys av ett stolphål AS1422 visade på ett innehåll snarligt vad som påträffats i stolphålen från hus 1 och AL1350, det vill säga förkolnade rötter, ogräs och ängsväxter.

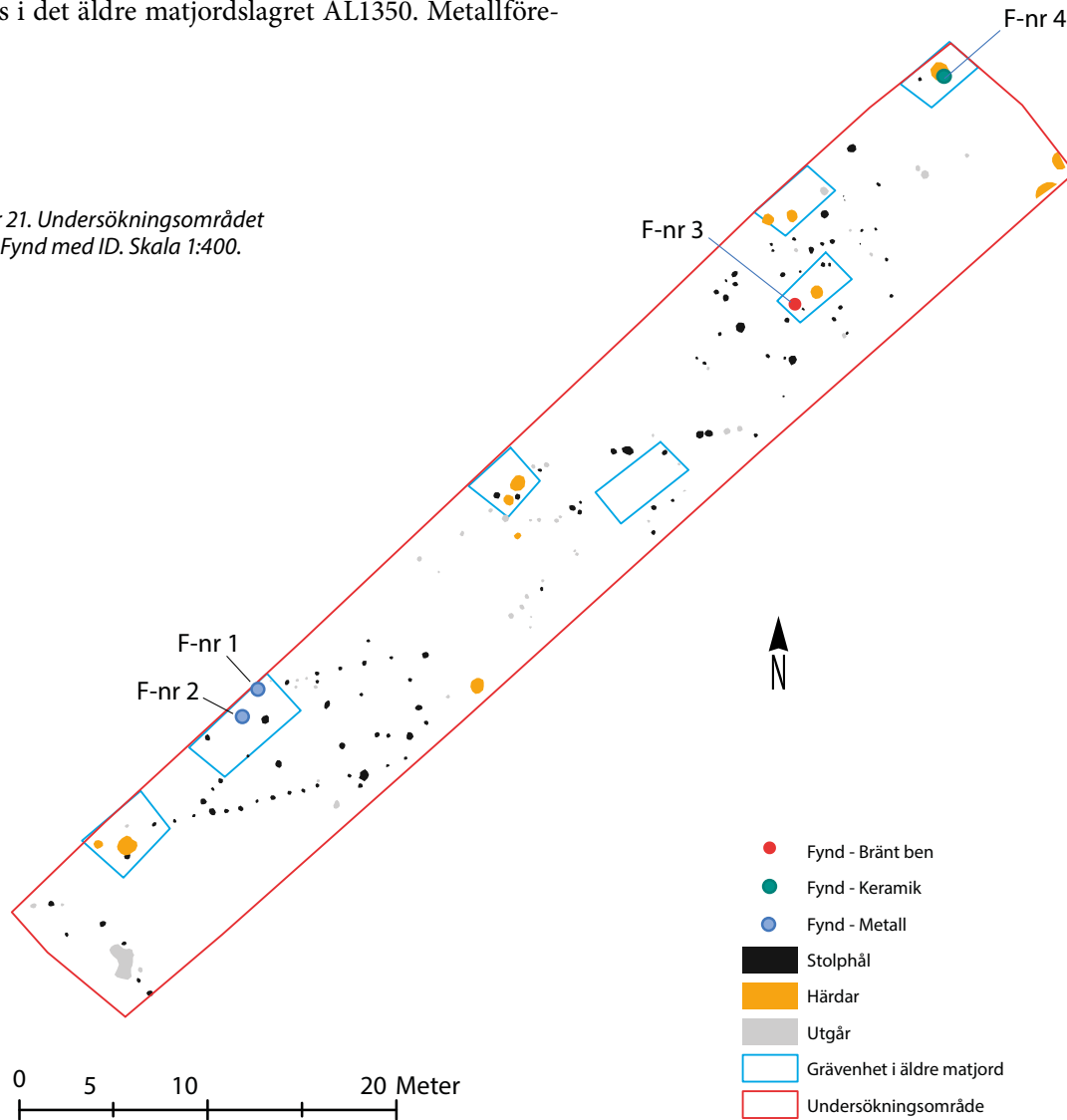
Figur 20. Arkeologerna Mathias Frisk och Nell Esbjörnsson arbetar ihärdigt med anläggningsgrävandet trots tjäle och snö. Mot nord-öst. Foto: Jonas Carlsson. Fotonummer: 2025-11-129.

Fynd

Fyndmaterialet inom L2022:7199 utgjordes av fyra fyndposter varav två kopparlegeringar, ett bränt ben och en post keramik. Sammanlagt uppgick vikten till 1011 gram, där keramiken står för 1006 gram. Tre av fyndposterna, metallen och det brända benet påträffades i det äldre matjordslagret AL1350. Metallföre-

målen påträffades i samband med metalledetektering efter avbaning och det brända benet i samband med handgrävning av grävenhet G476. I samband med metalledetektering påträffades också en kraftigt oxiderad spik, denna gallrades.

Figur 21. Undersökningsområdet med Fynd med ID. Skala 1:400.

Keramik

Samtlig keramik påträffades i härd AH200. Totalt 33 bitar till en sammanlagd vikt av 1006 gram, vilket innebär en snittvikt av 30,5 gram per skärva. Keramiken härrör sannolikt från ett och samma kärl som gått sönder i härden vid bruk, vilket indikeras av att flertalet bitar hade matskorpa. Kärleväggen har varit upp till 11 millimeter tjock, för att vid mynningen tunna ut något. Dess diameter vid mynningen uppskattas till 22 centimeter. Magringen utgjordes av krossad berg-

art. Det förefaller vara jämnt uppbyggt med undantag för mynningen som är något ojämn. Det förefaller i övrigt varit av god kvalitet och bedöms ha utgjort ett hushållsskärl. Anläggningen kärlet påträffades i har daterats till romersk järnålder vilket stämmer väl med keramikens karaktäristika. Att keramik med snarlik datering som vid offerplatsen L1996:5855 "Käringsjön" påträffades var en mycket glad upptäckt. Kärlet samt skärvor från Käringsjön och kringliggande boplatser av samtida datering provtogs för ICP-analys i syfte

Figur 22. Flertalet skärvor av den keramik (F-nr 4) som påträffades i härden AH200. Mynningsdelar som passar ihop i förgrunden. Foto: Jonas Carlsson. Fotonummer: 2025-11-135.

att avgöra proveniens och få insikt i vilka som deponerade Käringsjöns keramik samt relationen mellan boplatserna. Se vidare under Analyser och bilaga 7.

Metall

De två fyndposterna utgörs av två kopparlegeringar med vikt av ett respektive tre gram, båda förefaller

vara fragment av större bleck eller beslag. Föremålen påträffades i ytan av AL1350 i samband med metall-detektering. De bedöms dateras till historisk tid, men i avsaknad av ytterligare detaljer går det ej att precisera mer än så. Dateringen i kombination med att de påträffades strax under matjorden medför att det sannolikt rör sig om tappade eller slängda föremål som sedan plogats runt.

Bränt ben

Det brända ben som påträffades inom undersökningen uppgick till ett styck till en vikt av ett gram. Det påträffades inom, i det övre partiet av, grävenhet G476 inom hus 2, där det möjligtvis har deponerats i närliggande härd AH1171 varpå senare verksamhet påverkat det. Fyndet i sig bestod av en mycket liten vitbränd benbit som föreföll skör. Av den lilla spongiosa som fanns förefaller det härröra från ett större däggdjur. Med tanke på dess osäkra deponering samt fragila bevarandegrad frångicks osteologisk analys.

Analys

Inom undersökningen insamlades material till makrofossilanalys, vedartsanalys, ¹⁴C-datering och ICP-analys. Insamlat provmaterial togs från anläggningars lägre delar, med hänsyn till typ av anläggning, dess läge inom boplatsen i syfte att få en spridning över ytan samt att söka information kring olika anläggningstypers funktion. Eftersom analysresultaten har diskuterats i andra stycken och kommer återkopplas till under Tolkning & återkoppling till frågeställningarna och finns i bilagorna 4, 5, 6 & 7 diskuteras de nedan mer översiktligt.

Makrofossilanalys

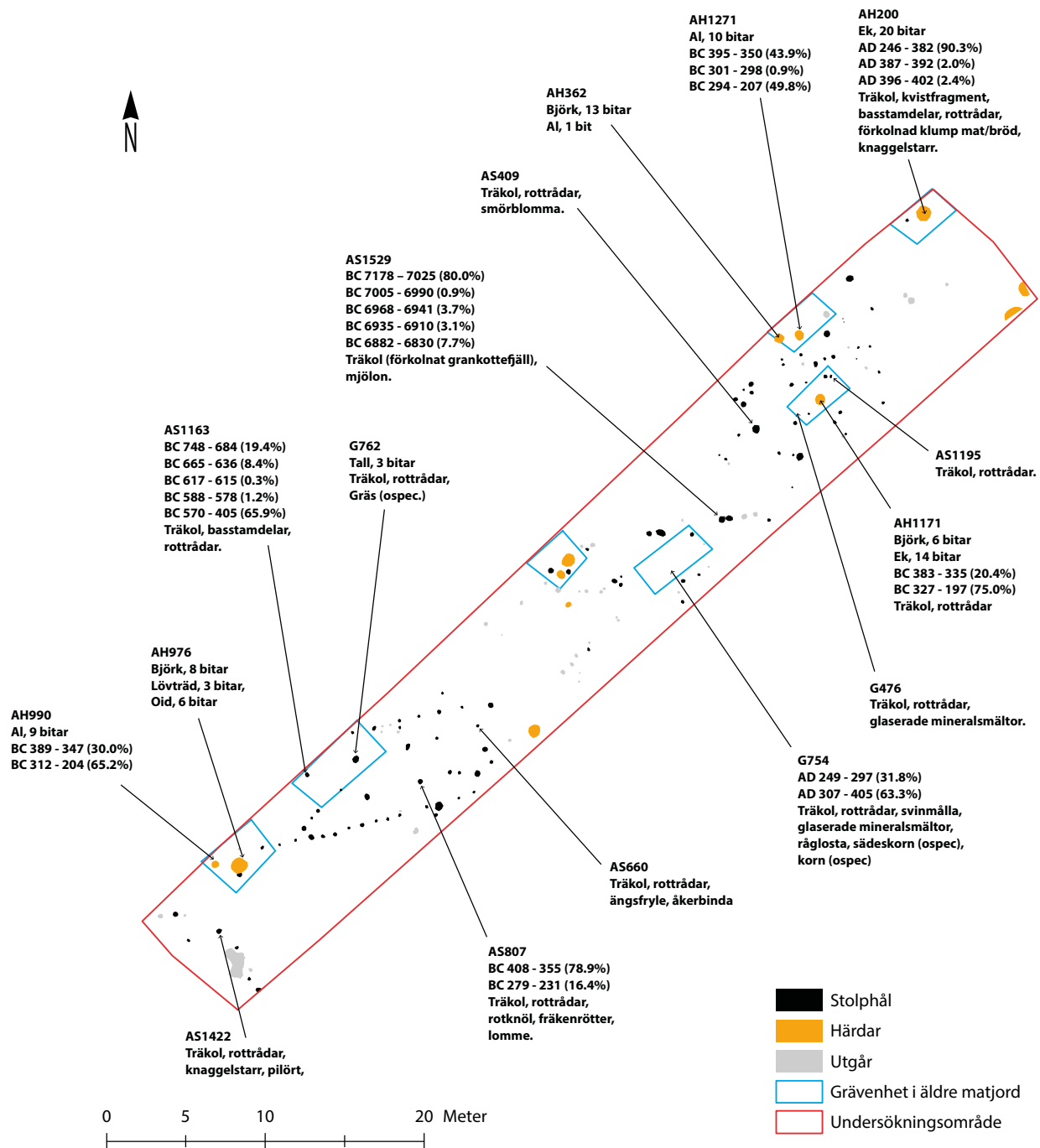
Från L2022:7199 analyserades tolv anläggningar efter makrofossilt innehåll. Prover togs från sju stolphål, tre grävenheter i AL1350 och i två härdar. Förekommande i samtliga prover var träkol. Från stolphålen påträffades knapra spår, men ändå viss skillnad sett mellan husen. I hus 1 påträffades rikligt med förkolande rottrådar som skulle kunna ha utgjort torvor, och baserat på förekomsten av fröer av ogräs och ängsväxter kan hö ha förvarats. Från hus 2 kunde inte mer sägas än att ett frö från en smörblomma öppnar upp för möjligheten att djurfoder lagrats där. Härdarnas innehåll var också sparsamt, vissa indikationer fanns att de täckts över så som vanligt vid vid matlagning i kokgrop. I härd AH200 påträffades en förkolnad klump, möjligen ett fragment av gröt eller dylik organisk matrest. Grävenheternas makrofossila innehåll var även det snarlikt sinsemellan, i PM1256 påträffades dock cerealier vilket i denna kontext yrkar för att ytan varit en del av en hushållsnära odling som gödslats med hushållsavfall. Detta sammanfaller dock med flertalet stolphål inom den ”centrala gruppen”, vilket öppnar upp för möjligheten att en förrådsbyggnad eller dylikt kan ha funnits på platsen, om än atypiskt uppbyggd.

Vedartsanalys

Träkol för vedartsanalys insamlades från sex härdar och en grävenhet. Upp till 20 bitar träkol analyserades från varje prov. Inom boplatsen har Al, Björk, Ek och Tall identifierats, därtill förekom ett fåtal bitar som ej kunde identifieras. Sett till förekomsten i antal var ek det mest förekommande, medan Al förekom i flest i olika anläggningar. Träslagets representativitet är vad man kan förvänta sig inom en lokal så som L2022:7199. Al, björk och ek är de vanligast förekommande arterna från järnåldersboplatser i Halland (Carlie 2010). Sett till arternas spridning är de relativt jämnt fördelade över undersökningsområdet. Samtliga identifierade vedarter finns representerade i pollendiagram från den närliggande Käringsjön (Björkman 2005) vilket innebär att bränslet insamlats lokalt. Vedartsanalysen ämnade även till att plocka ut bitar med låg egenålder för ¹⁴C-datering.

¹⁴C-datering

Vid undersökningen av L2022:7199 togs åtta ¹⁴C-dateringar, fyra från härdar, tre från stolphål och ett från en grävenhet. Daterat material utgjordes i fyra fall av träkol med låg egenålder och i fyra fall av utplockat makrofossilt material. Fem av dateringarna i 2σ visade på aktivitet under äldre till mellersta förromersk järnålder (500-200 f.Kr.) med fotnoten att en av dateringarnas spann gick in i yngre bronsålder. Två dateringar hamnade i yngre romersk järnålder (200-400 e.Kr). Den åttonde daterades till cirka 7000 f.Kr., motsvarande mellanmesolitikum. Relativt till strukturer, anläggningar och övriga dateringar ska denna datering räknas som en kontamination och ett misslyckande, emellertid var daterat material en grankotte, en art som inte skulle bli vanlig i Halland förrän många tusen år senare.

Figur 23. Resultat av vedart- makrofossil- och ¹⁴C-analyser mot provtagningsläge. Skala 1:400.

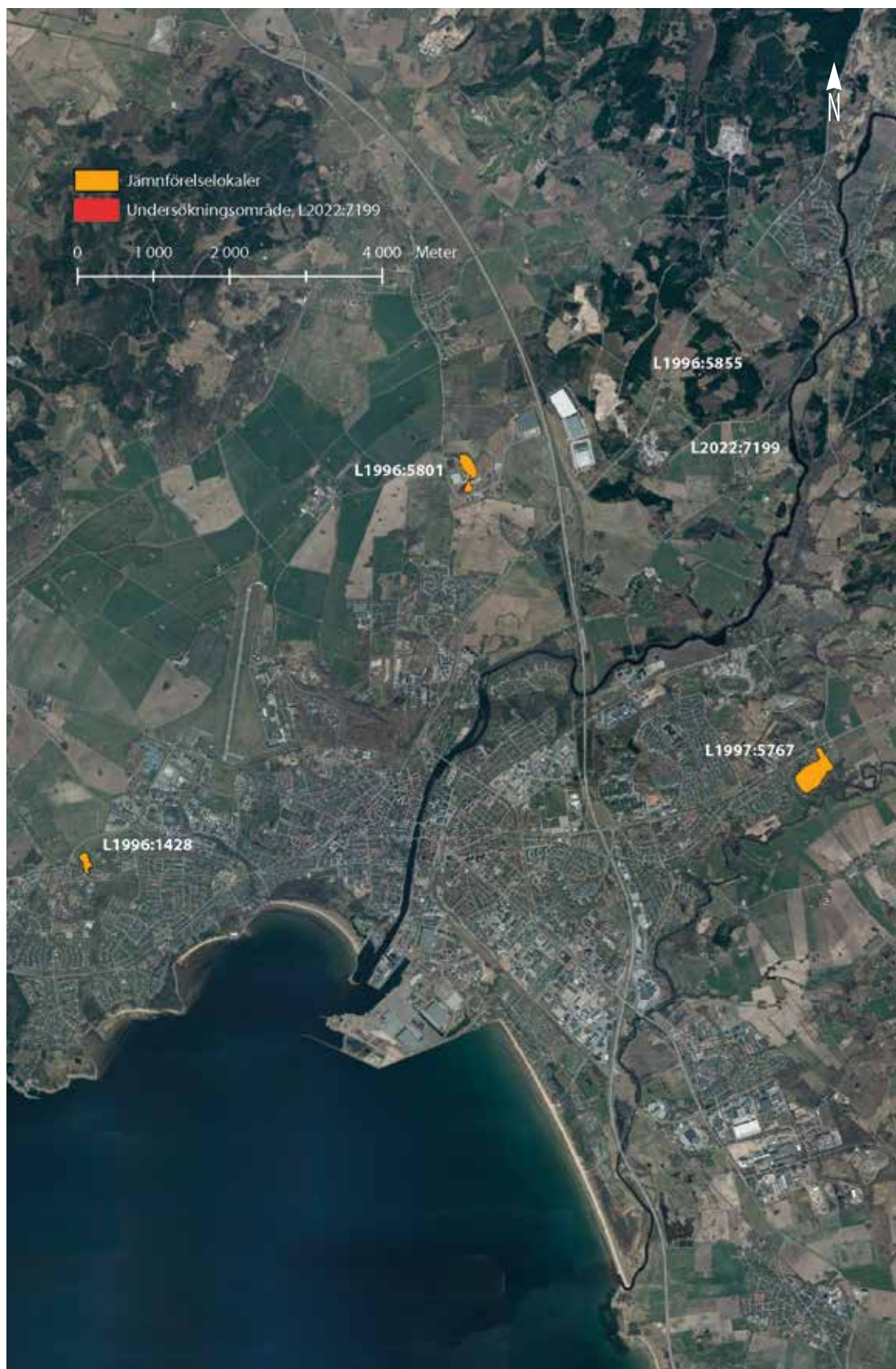
Prov ID	Anläggnings ID & typ	Vedart	Datering (BP/Sigma 2)	Makrofossil
1590, makro	AS1529, stolphål		8084 ± 38 BP BC 7178–7025 (80.0%) BC 7005–6990 (0.9%) BC 6968–6941 (3.7%) BC 6935–6910 (3.1%) BC 6882–6830 (7.7%)	Träkol (förkolnat grankottefjäll), mjölon.
1507, makro/ ¹⁴ C	AS1163, stolphål, hus 1		2433 ± 30 BP BC 748–684 (19.4%) BC 665–636 (8.4%) BC 617–615 (0.3%) BC 588–578 (1.2%) BC 570–405 (65.9%)	Träkol, basstamdelar (14C-daterade), rottrådar.
1510, makro/ ¹⁴ C	AS807, stolphål, hus 1		2309 ± 29 BP BC 408–355 (78.9%) BC 279–231 (16.4%)	Träkol, rottrådar (14C-daterade), rotnöl, fräknrötter, lomme.
1283, vedart/ ¹⁴ C	AH1271, härd	Al, 10 bitar	2270 ± 29 BP BC 395–350 (43.9%) BC 301–298 (0.9%) BC 294–207 (49.8%)	
1133, vedart/ ¹⁴ C	AH990, härd	Al, 9 bitar	2249 ± 29 BP BC 389–347 (30.0%) BC 312–204 (65.2%)	
1182, makro 1181, vedart/ ¹⁴ C	AH1171, härd	Björk, 6 bitar Ek, 14 bitar	2220 ± 29 BP BC 383–335 (20.4%) BC 327–197 (75.0%)	Träkol, rottrådar
1362, makro 1361, vedart/ ¹⁴ C	AH200, härd	Ek, 20 bitar	1740 ± 29 BP AD 246–382 (90.3%) AD 387–392 (2.0%) AD 396–402 (2.4%)	Träkol, kvistfragment, basstamdelar, rottrådar, förkolnad klump mat/bröd, knaggelstarr.
1256, makro/ ¹⁴ C	G754.1350, grävenhet i lager		1729 ± 29 BP AD 249–297 (31.8%) AD 307–405 (63.3%)	Träkol, rottrådar, glaserade mineralsmältor, svinmålla, råglösta, sädeskorn (ospec), korn (ospec) 14C-daterad.
1184, makro 1139, vedart	G762.1350, grävenhet i lager	Tall, 3 bitar		Träkol, rottrådar. Gräs (ospec.)
1186, makro	G476.1350, grävenhet i lager			Träkol, rottrådar, glaserade mineralsmältor.
1514, makro	AS660, stolphål, hus 1			Träkol, rottrådar, ängsfryle, åkerbinda
1602, makro	AS409, stolphål, hus 2			Träkol, rottrådar, smörblomma.
1605, makro	AS1195, stolphål, hus 2			Träkol, rottrådar.
1517, makro	AS1422, stolphål			Träkol, rottrådar, knaggelstarr, pilört, mjölon
1132, vedart	AH976, härd	Björk, 8 bitar Lövträd, 3 bitar Oid, 6 bitar		
1282, vedart	AH362, härd	Björk, 13 bitar Al, 1 bit		

Tabell 2. Summering av analysresultaten, makrofossil, vedartsanalys och ¹⁴C-datering.

ICP-analys

En mindre del från ett keramikfragment (Fnr 4) i härd AH200 togs för ICP-analys. Därtill utfördes analys på 15 skärvor från offerplatsen Käringsjön, L1996:5855, fyra skärvor från Brogårdsboplatsen, L1997:5767, tre skärvor från Kåararpboplatsen, L1996:5801 och en skärva från Söndrum 3:15-boplatsen, L1996:1428. Samtliga av dessa fornlämningar ligger inom 15 kilometer från L2022:7199. Enligt vedertagen produk-

tionsmetod för keramik inhämtas lera lokalt vilket innebär att keramiken från boplatserna representerar lokala värden. Resultatet var att 14 av 15 kärl från Käringsjön kunde påvisas vara lokalt producerade och därmed att det är sannolikt att människorna som bodde vid nämnda boplatser också deponerade offer vid Käringsjön. Se bilaga 7 för komplett analys.

Figur 23. Lägen för de lokaler där keramik till ICP-analysen tagits. Skala 1:80 000.

Vidare bearbetningar

Resultatet av ICP-analysen kommer vidare bearbetas i artikelform där L2022:7199 och samtida boplatser

kommer diskuteras i relation till offermossen Käringsjön i ett mer djuplodat perspektiv.

Figur 24. Undersökningsytan en snöig dag. Mot nordöst. Foto: Jonas Carlsson, Fotonummer: 2025-11-17.

TOLKNING & ÅTERKOPPLING TILL FRÅGESTÄLLNINGARNA

Kort om en kotte

Förekomsten av ett grankottefjäll inom boplatserna hade inte varit anmärkningsvärt om inte för dateringen till cirka 7000 f.Kr. Efter att istiden barskrapat landskapet återkom växtligheten. Gängse uppfattning är att granen migrerade in till Sverige österifrån via Finland, och inte skulle spridas till Halland förrän kring år 0 i liten skala, och i bredare uttryck kring 1000 e.Kr (Björkman, L 2005, Wallin, J. 2004, Lindbladh, M 2021) Emellertid förefaller smärre populationer ha snabbt etablerats inom fjällvärlden, bland annat i Jämtland. Diskrepans finns även mellan pollenanalyser och makrofossiler/fynd av ved och kottar, där ved- och kott-

tar påträffade i Mellansverige daterats till 9-8000 f.Kr. medan gran helt saknas i pollendiagrammen tills långt senare (Lindbladh, M 2021, Nota, K, et al 2022). Till detta fenomen kan inom L2022:7199 påträffade kottefjäll ställas. Sett ur arkeologiskt perspektiv innebär det inget alls, enstaka granar kan ha funnits i regionen varpå just denna bevarats, likaså kan den inte direkt kopplas till någon mänsklig handling. Dess förekomst är ändå av kuriöst intresse, och indirekt har vad som funnits tillgängligt i naturmiljön varit det som människan, särskilt kring 7000 f.Kr., haft att arbeta med och då haft influenser i dess levnad.

Boplatsens faser under äldre järnålder.

Fornlämning L2022:7199 tolkas utgöra en agrart inriktad boplats med en fas under yngsta bronsålder – äldsta förromersk järnålder, 600-400 f.Kr, nästa fas vid mellersta förromersk järnålder, 300-200 f.Kr, och sist under yngre romersk järnålder, 200-400 e.Kr. Spårerna de olika faserna lämnat efter sig utgörs av härdar, hus och lager, där de olika anläggningstyperna initialt antogs ha tillkommit någorlunda jämnt fördelat under alla faser, det vill säga ett antal härdar och ett hus under fas 1 och ett antal under fas 2 och några under fas 3. Dock är det mer sannolikt att fördelningen är något kronologiskt ojämnt.

De stratigrafiska förutsättningarna

Den tolkande diskussionen inleds med det äldre matjordslagret AL1350. Härdaarna framträdde i AL1350 och föreföll i de flesta fall relativt oskadade utöver de översta få centimetrarna, vilket innebär att recenta aktiviteter knappt stört dessa eller underliggande lager och anläggningarna där i. Under förutsättning att härdaarna etablerades i grundare gropar kan övergången från matjord till AL1350 tolkas som den ungefärliga nivån för den äldre markytan. Detta medför även att insamlade prover från i undergrunden liggande anläggningar bör vara relativt fria från kontamination. Naturligtvis finns ändå risken att bioturbation nått ner. Det är däremot sannolikt att material från förromersk järnålder omrörts och hamnat i anläggningar etablerade under romersk järnålder. Det är även rimligt att anta att mycket lite av det som tolkas varit marknivå under boplatsens bruksperiod har skadats eller försvunnit, vilket innebär att nedan angivna stolphålsdjup genomgående bör vara minst 0,1–0,15 meter djupare, det vill säga motsvarande tjockleken av AL1350. Med detta i åtanke kan vissa aspekter hos anläggningarna lyftas. Diton med ringa djup, 0,03–0,05 meter med diametrar som överstiger 0,1 meter förefaller ofta som så pass oproportionerliga att de inom många lokaler skulle tolkas som exempelvis matjordslinser eller stenlyft och bedömas utgå, sådant resonemang kan ej generellt tillämpas inom L2022:7199 eftersom anläggningsdjupet ska öka med minst 0,1 meter. Likväl kan linser, stenlyft och djurgångar förekomma. Det ska även tas i beaktning att grunda anläggningar, exempelvis störhål, kan ha grävts till ett ringa djup varpå de inte lämnat spår i undergrunden. Med detta sagt har självfallet anläggningar grävts genom matjorden på andra boplatser

också, men i rådande fall har vi goda indikationer om det faktiska djupet.

AL1350 innehöll genomgående kol- och lerprickar, samt i makrofossilanalyser insamlade från grävnheter i dito förekom glaserade mineralsmältor vilket bildas då lera upphettas till hög temperatur så som vid keramikproduktion eller husbränder. Detta bredvid övrigt makrofossilt innehåll, träkol och förkolnade rottrådar, kan också vara tecken på svedjebränning. Från förundersökningen av lokalen påträffades snarlikt makrofossilt material i fyllningen från två anläggningar (Carlsson, J 2023). Med tanke på att träkol-sprickar och små prickar av bränd lera förekom genom hela det äldre matjordslagret, och att mineralsmältor fanns spritt i flera anläggningar, samt att påträffade härda föreföll vara i relativt gott skick bör man göra antagandet att om byggnaderna brandhärjats borde en högre halt träkol påträffats i stolphålen till följd av att dessa brunnit ner och förkolnade stolprester funnits kvar, i stället var träkolshalten lägre i dessa än i lagret. Vilket kan te sig självfallet då svedjebränt material bör delvis ha avlägsnats då stolphålen grävdes, eller avta då dito grävdes djupare än AL1350. Ifall kol och bränd lera skulle härröra från härda bör dessa varit plog- eller på dylikt vis skadade. Detta innebär också att inledande åverkan på AL1350 bör vara äldre än merparten av både stolphål och härda. Huruvida keramik producerats inom lokalen är svårare att reda ut, dock med tanke på den låga förekomst av just keramik kan detta tes sig som mindre rimligt. Kvarvarande slutsats är att AL1350 svedjebränts.

Fas 1

Att makrofossiler som sedan ^{14}C -daterats, togs i lägre delarna av stolphålen i syfte att undvika kontamination ter sig nu med resultat i hand ironiskt, men indirekt rätt beslut. Som ovan argumenterats utgör svedjebränning den äldsta fasen inom ytan, på samma gång kan ett av de yngre ^{14}C -dateringarna härledas till lager AL1350 medan de äldsta fanns i stolphål tillhörande Hus 1, kontradiktoriskt typologi. Vad som sannolikt daterats är material från svedjebränningfasen som blivit kvar i stolphålen botten de dessa gropar grävdes, med detta kan också det något ojämna dateringsspannet (AS1163: 570–405 f.Kr 2σ (65,9%) och AS1507: 408–355 f.Kr 2σ (78,9%)) hos stolphålen förklaras – det är olika svedjebränningar eller dylik markåverkan som daterats, var annars ett mer samtida dateringsspann bör visat sig då dateringarna är

från stolphål i samma byggnad. Därav kan boplatsens äldsta fas dateras till yngsta bronsålder – äldsta järnålder, där ytan togs i anspråk för agrarproduktion, sannolikt med en inledande svedjebränning. Huruvida detta var för att göra utrymme för odling eller bete är oklart, men det förefaller tolkat av ovan dateringar ha försiggått under en viss period.

Fas 2

Nästa fas kan påvisas av härdarnas ^{14}C -dateringar. Sett till dateringsspannet förefaller tre av fyra daterade härdar kunna ställas till cirka 300–200 f.Kr., och den fjärde daterades till 246–382 e.Kr., med tanke på härdarnas bevarandegrad föreligger ingen anledning att anse dateringarna felaktiga eller kontaminerade. Dock kan inte diskussionen typologi – ^{14}C -datering släppas helt. Härd AH1171 daterades till förromersk järnålder och var belägen inom Hus 2 på ett sätt som lätt medför att den tolkas som tillhöra dito, men baserat

på typologi bör huset uppförts under romerskt järnålder, varpå härdens läge får klassas som en slump. Att merparten av härdar uppförts under förromersk järnålder bör tolkas som ett extensivt bruk av ytan, eller snarare att den utgjort en perifer del av en närliggande boplats med bostadshus. Naturligtvis, om än mindre sannolikt, kan också Hus 2 varit atypiskt byggt, och då snarare ställas till rådande fas och då utgjort det centrala.

Fas 3

Boplatsens yngsta fas kan ställas till 200–400 f.Kr. till följd av ^{14}C -dateringar och byggnaders typologiska egenskaper. Som ovan nämnt daterades en härd till romersk järnålder, samma härd innehöll cirka ett kilo keramik med samtida karaktär. En andra datering kunde ställas till perioden, 307–405 e.Kr 2σ (63.3%), denna av ett korn påträffat i en makrofossilanalys från AL1350. Samma analys resulterade i fler-

Figur 25. Översikt av ytan med anläggningar benämnd "Centrala gruppen". Mot nordväst. Foto: Jonas Carlsson, Fnr 2025-11-42.

talet cerealier, vilket väcker frågan om anläggningar i den direkta omgivningen kan ha ingått någon typ av struktur, benämnd Centrala gruppen i stycket Stolphål och byggnadsstrukturer. Stolphålen som fanns i anslutning till kornets fyndplats kunde inte tolkas utgöra en regelrätt byggnad, men detta utesluter inte övriga byggnader så som uthus, lador och andra förrådsbyggnader som har resulterat i atypiska strukturer. Likaså kan inte yttre påverkan av AL1350 uteslutas, exempelvis kan material deponerats här i form av hushållsavfall. Oavsett representerar dateringarna, anläggningarna och materialet gårdsnära aktivitet så som kan förväntas i närheten av stolphus.

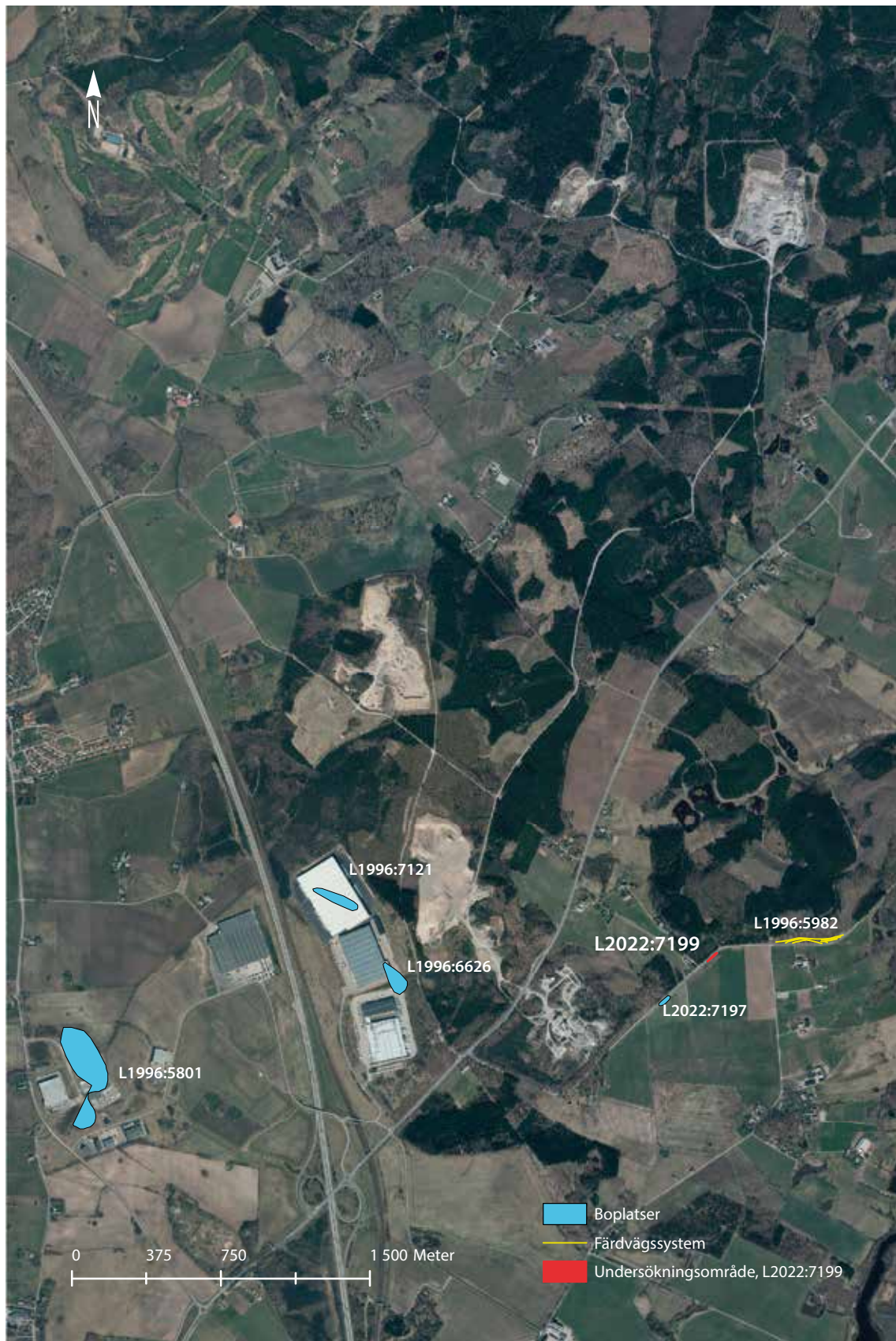
Till den yngsta fasen ska då också husen ställas. Efter som detta baseras på typologi snarare än analyser är det inte bara datering men även makrofossiler som ska ställas till tidigare faser. Det innebär att dito inte kan ha brukats i tolkningen av byggnadernas interna funktionsindelning. Sett till det knappa materialet i makrofossilanalyserna från husens stolphål hade det varit svårt att tolka funktion oavsett datering. Snarare måste utgångspunkten bli att det rört sig om regelrätta bostadshus, varvid vi får anta funktion och indelning likt samtida byggnader som undersökt vid andra boplatser. Generellt kan hus från perioden tolkats ha innefattat ett flertal sektioner som utgjordes av exempelvis en boendedel, en del för utsäde och skörd, en förvaringsdel för hö och liknande förvaringsutrymmen (Carlie, L 1999). I somliga fall kan förrådsfunktioner så som lador och liknande ligga som externa byggnader inom gårdsstrukturen (Carlie, L 1999, Wranning, P 2015). Huruvida så varit fallet inom L2022:7199 är oklart men inte orimligt. Hus 1 är utan tvekan ett bostadshus, hus 2 däremot skulle med sin ringa längd och sämre bevarade väggar kunna utgöra en byggnad med alternativ funktion, exempelvis lada eller annan typ av ekonomibyggnad. Snarlik otydlighet uppträder i och med ”centrala gruppen”, som ovan diskuterats. Oavsett hur stolphålsstrukturerna tolkas innefattar fasen minst två stolphus, en möjlig ekonomibyggnad som i annat fall är spåren av odling/deponi och en större härd med keramik, därav en gårdsstruktur.

Boplatsens relation till närområdet

Under Fas 1 och 2, eller förromersk järnålder, har fornlämningen utgjort en yta som dominerats av jordbruk, huruvida odling eller betesdrift är osäkert. Vad det däremot innebär är att ytan kan klassificeras

som en extern yta där de som nyttjade dito bedrev annan verksamhet i direkt anslutning eller i närområdet, inom samma område bör dess bostad/gård legat. En möjlighet är boplatser L2022:7197, belägen cirka 300 meter mot sydväst, där en till fas 1 och 2 samtida gårdslämning har undersökts (Carlsson, J 2025). Sett till färdvägssystemet L1996:5982 som ligger 300 meter mot öst, samt de samtida boplatser belägna en bit till väst-sydväst, bland annat L1996:7121 (Ångeby, G & Lindman, G. 2017), L1996:6626 (Carlie, L 2011a), Kårarboplatsen, L1996:5801 (Carlie, L 2011b) ska inte nu undersökt ytas roll i en kommunikationsled uteslutas, där boplatsens förromerska järnålders jordbruk legat utmed forna vägar. Sannolikt har vägnät löpt här eller strax bortom i en föregångare till Nissastigen, likväl som vidare i både nordlig- och sydlig riktning. Troligtvis har vägarna gått förbi många av de gravar som pryder landskapet. Presumptiva vägar bör likt idag ha utgjorts av större och mer trafikerade leder samt mindre lokalvägar som ledde mellan enskilda gårdar (Carlie, L 2019). Under dessa förutsättningar blir även ett externt odlingsområde en införlivad del i bygdens handlings- och försörjningssystem.

Med fas 3 kan undersökningsytan definieras som en relativt ordinär gårdsyta och kommunikationerna har rimligtvis ökat eller åtminstone bibehållits. Att detta förekommer under fas 3 är inte bara tydligt, men också viktigt, och tolkningen baseras i att den keramik som påträffades inom boplatserna som nu utförd ICP-analys kan koppla till inte bara den närliggande offermossen Käringsjön men också via dito tolkas ingå i ett nätverk av boplatser i Halmstadsområdet. ICP-analysen visade att keramiken som deponerats i Käringsjön, med ett undantag var lokalt tillverkat, och att det inte finns något som utesluter att keramiken härrör från boplatserna som jämförelsematerialet kommer från. Tidigare utförda godsanalyser (Stilborg, O 2005) visade på två typer av leror och magringar, detta är inte synkront med ICP-analysen och kan tolkas som att kärlen representerar olika hantverkstraditioner, men i så fall från flera samtida boplatser. Kan keramiken kopplas mellan boplatserna bör även människorna, så av detta att döma ingick de romerska järnåldersboplatserna i lokala nätverk. Och detta bredvid den uppenbara kontakten regionens människor hade vid deponeringen inom Käringsjön. Spannet av nätverken är emellertid oklart, sett till ICP-analysen finns de keramiska likheterna i södra Halland, men inte från länets norra delar, indikativt att keramiken inte var ett vanligt föremål för långväga handel. Detta naturligtvis

Figur 26. Närområdet med nämnda boplatser samt färdvägssystemet. Skala 1:30 000.

Figur 27. Soluppgång över undersökningsytan en frostig morgon. Foto mot sydöst, Jonas Carlsson. Fnr 2025-11-134

enbart gällande keramiken, andra varor såsom metall bör ha transporterats längre sträckor. Resultaten av undersökningen gav en minst sagt intressant inblick i periodens samhälle, vidare arbeten med materialet kommer ge desto mer.

REFERENSER

- Arbman, Holger (1945) *Käringsjön. Studier i halländsk järnålder*. KVHAA:s handlingar del 59:1. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Björkman, Leif (2005). Pollenanalytisk undersökning av torvmarkslagerföljder från Käringsjön i Övraby socken, Halmstad kommun. *Järnålderns rituella platser Utskrift* 9 2009, s. 183-208
- Carlie, Anne (2003) *Från maglemose till senmedeltid. Nya perspektiv på Käringsjön i södra Halland*. Halland, Övraby socken, Älvasjö 1:2. RAÄ 18. Arkeologiska rapporter från Hallands länsmuseum 2003:5. Halmstad: Stiftelsen Hallands länsmuseum.

- Carlie, Lennart (1999). *Bebyggelsens mångfald: en studie av södra Hallands järnåldersgårdar baserad på arkeologiska och historiska källor*. Diss. Lund : Lunds universitet.
- Carlie, Lennart (2010) Vedartsanalyser – en kunskapskälla med flera dimensioner. *Utskrift 10*. Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland.
- Carlie, Lennart (2011a) *En stensättning och boplatslämningar vid Vrangelsro*, Halland, Övraby socken, Vrangelsro 5:5, RAÄ 83. Arkeologisk för- och slutundersökning. Kulturmiljö Halland. Rapport 2011:9.
- Carlie, Lennart (2011b) *Kårarp. Hus och gårdar under brons- och järnålder*. Arkeologiska rapporter från Hallands läns museer 2011:4. Halland, Övraby socken, Halmstad 7:71, 7:73, 7:89, 7:84, 7:85, 7:87 samt 7:96. RAÄ 76.
- Carlie, Lennart (2012) *Boskapsskötarnas hus- ett ned-sänkt hus från äldsta bronsålder*. Halland, Övraby socken, RAÄ 75, Vrangelsro 5:3. Hallands läns museer. Rapport 2012:4.
- Carlie, Lennart (2019) Vart tog vägen vägen? I Nordvall, Linn (2019) *I och kring Brunerör fyra fornlämningar – en plats*. Halland, Eldsberga socken, Fyllinge 20:393, RAÄ 37, 144, 145 och 163. Kulturmiljö Halland, Uppdragsverksamheten, Halmstad 2019.
- Carlsson, Jonas (2023) *Boplatslämningar från äldre järnålder*. Halland, Övraby s:n, Fotstad 21:1. L2022:7198 och L2022:7199. Kulturmiljö Halland, Uppdragsverksamheten, Halmstad 2023.
- Carlsson, Jonas. 2025. *Från härddar till hus. Boplatslämningar från yngre bronsålder och äldre järnålder i Övraby socken*. Arkeologisk undersökning 2023. Halland, Övraby socken, Halmstad kommun, Fotstad 15:1, L2022:7197. Rapport Kulturmiljö Halland 2025:14.
- Lindblad, Mats (2021) *Granens invandringshistoria – En nykomling i skogen*. SLU, Fakulteten för skogsvetenskap 2021.
- Nota, Kevin., Klaminder, Jonatan, Milesi, Pascal, Bindler, Richard, Nobile, Alessandro, van Steijn, Tamara, Bertilsson, Stefan, Svensson, Brita, Hirota, Shun K, Matsuo, Ayumi, Gunnarsson, Urban, Seppä, Heikki, Välianta, Minna, Wohlfarth, Barbara, Suyama, Yoshihisa & Parducci, Laura. (2022) *Norway spruce postglacial recolonization of Fennoscandia*. Nat Commun 13, 1333, 2022. <https://doi.org/10.1038/s41467-022-28976-4>
- Wallin, Jan-Erik (2004) Människan och landskapet i Halland – en miljöhistorisk studie i brons- och järnåldersbygd, baserad på pollenanalyser. I Carlie, Lennart, Ryberg, Ewa, Streiffert, Jörgen och Wranning, Per (Red) *Landskap i förändring – Hållplatser i det förgångna*.
- Wranning, Per (2015). *Tjärby - lokala sedvänjor och långväga kontakter: förromerskt grav- och byggnadsskick ur ett halländskt perspektiv*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2015
- Ängeby, Gisela. & Lindman, Gundela (2017) *De synliga skeppsgravarna vid Vrangelsro, gravfält från bronsålder och boplatslämningar från sten, brons- och järnålder*. Arkeologisk undersökning. Arkeologerna Rapport 2017:141.

Digitala källor

SGU (2024), *Jordarter 1:25 000-100 000*. SGUs kartvisare.

<https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-jordarter-25-100.html> [Hämtad 2024-10-24]

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslutsnummer:	431-3416-2023
Eget diarienummer:	2023-351
Uppdragsgivare:	Laholmsbuktens VA
Utförandetid:	08-11-2023 – 28-11-2023
Personal:	Jonas Carlsson, Nell Esbjörnsson, Mattias Frisk.
Koordinatsystem:	Sweref 99 TM
Höjdsystem:	RH 2000
Läge:	Halland, Halmstads kommun, Övraby socken, fastighet Fotsstad 21:1, L2022:7199. Koordinater X: 372416,7 , Y:6288128,4
Undersökt:	618 m ²
Dokumentation:	Schakt, anläggningar och fynd mättes in med NRTK-GPS. Digital information finns tillgänglig i Intrasisprojektet Övraby2023351S. Sektioner och planer dokumenterades på millimeterpapper. Ritningar har nummer HMAK 4600:1–4 och digitala fotografier har fotonummer: 2025-11:1–134
Fynd:	I väntan på fyndfördelning har fynden har preliminärt tilldelats VM accessionsnummer: 300 121:1-4
Datering:	Äldre järnålder

BILAGOR

Bilaga 1 Anläggningstabell

Landskap Halland
 Socken Övraby s:n
 Fornlämningsnummer L2022:7199
 Undersökningsår 2023

ID	Klass	Under sökt	Under sökt andel (%)	Utgår	Djup (m)	Bredd (m)	Längd (m)	Beskrivning
200	Härd	Ja	50	Nej	0,26	1,1	1,1	I lager. Sluttande sidor, plan botten. Svart sand, inslag av kol och skörbränd sten, 0,1-0,2m stora. Rikligt med keramik.
210	Utgår - fläck	Ja	0	Ja				
217	Utgår - fläck	Ja	0	Ja				
224	Stolphål	Nej	0	Nej				
232	Stolphål	Nej	0	Nej				
239	Stolphål	Nej	0	Nej				
246	Stolphål	Nej	0	Nej				
253	Stolphål	Ja	50	Nej	0,12	0,17	0,17	Skålformad. Fülle av mörkbrun sand.
260	Stolphål	Ja	50	Nej	0,12	0,16	0,16	Skålformad. Fülle av mörkbrun sand.
266	Utgår - fläck	Ja	0	Ja				
273	Stolphål	Ja	50	Nej	0,14	0,16	0,16	Skålformad. Fülle av mörkbrun sand.
280	Stolphål	Nej	0	Nej				
287	Stolphål	Ja	50	Nej	0,14	0,3	0,3	Sluttande sidor, plan botten. Fülle av mörkbrun sand.
296	Stolphål	Nej	0	Nej				
304	Utgår - fläck	Ja	0	Ja				
312	Stolphål	Nej	0	Nej				
319	Stolphål	Nej	0	Nej				
327	Utgår - fläck	Ja	0	Ja				
334	Stolphål	Nej	0	Nej				
341	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,3	0,3	Konvexa sidor, rundad botten. Fülle av mörkbrun sand, inslag av träkol och sten, 0,1m stora, ev skoning?
348	Stolphål	Ja	50	Nej	0,15	0,25	0,25	Skålformad. Fülle av mörkbrun sand.
355	Stolphål	Nej	0	Nej				
356	Utgår - Stenlyft	Ja	0	Ja				
362	Härd	Ja	50	Nej	0,14	0,6	0,6	I lager. Sluttande sidor, rundad botten. Svart sand, inslag av kol och skörbränd sten, 0,1m stor.
363	Stolphål	Ja	50	Nej	0,15	0,34	0,34	Skålformad. Fülle av brun urlakad sand.
370	Stolphål, ev dubbelt/omstolpad	Ja	50	Nej	0,16	0,5	0,65	Vertikala sidor, plan botten dock indikationer på två fördjupningar. Fülle av brun sand med inslag av träkol.
379	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
386	Stolphål	Nej	0	Nej				

BILAGA 1

ID	Klass	Under sökt	Under sökt andel (%)	Utgår	Djup (m)	Bredd (m)	Längd (m)	Beskrivning
387	Stolphål	Nej	0	Nej				
393	Stolphål	Nej	0	Nej				
394	Stolphål	Nej	0	Nej				
400	Stolphål	Nej	0	Nej				
402	Stolphål	Ja	50	Nej	0,28	0,26	0,26	U-format. Fülle av mörkbrun sand, inslag av träkol.
407	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
409	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,3	0,3	Konvexa sidor, rundad botten. Fülle av mörkbrun sand, inslag av träkol och sten, 0,1m stora, ev skoning?
413	Stolphål	Nej	0	Nej				
418	Stolphål	Nej	0	Nej				
420	Stolphål	Ja	50	Nej	0,15	0,2	0,2	Skålformad. Fülle av mörkbrun sand.
425	Stolphål	Nej	0	Nej				
428	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,24	0,24	Skålformad. Fülle av mörkbrun sand.
432	Stolphål	Nej	0	Nej				
436	Utgår - djurgång	Ja	0	Ja				
439	Stolphål	Nej	0	Nej				
443	Stolphål	Nej	0	Nej				
446	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,4	0,4	Konvexa sidor, rundad botten. Fülle av mörkbrun sand.
450	Utgår - lins	Ja	0	Ja				
453	Stolphål	Ja	50	Nej	0,14	0,2	0,2	Skålformad. Fülle av brun sand.
457	Härd	Ja	50	Nej	0,08	0,9	0,9	I lager. Sluttande sidor, plan botten. Fülle av svart sand, inslag av kol och skörbränd sten, 0,1m stor.
460	Stolphål	Ja	50	Nej	0,16	0,12	0,12	V-form. Fülle av brun sand.
466	Utgår - djurgång	Ja	0	Ja				
467	Härd	Ja	50	Nej	0,1	0,5	0,5	I lager. Skålformad. Fülle av svart sand, inslag av kol och skörbränd sten, 0,1m stora.
492	Utgår - lins	Ja	0	Ja				
499	Utgår	Ja	0	Ja				
515	Utgår	Ja	0	Ja				
521	Utgår	Ja	0	Ja				
529	Utgår	Ja	0	Ja				
536	Härdrest	Ja	50	Nej	0,05	0,45	0,45	Vertikala sidor, plan botten. Fülle av svartbrun sand, inslag av kol.
544	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
551	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
558	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
565	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,25	0,25	Skålformad. Fülle av mörkbrun sand.
573	Utgår - Rot	Ja	0	Ja				
580	Utgår - Stenlyft	Ja	0	Ja				
588	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
596	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				

ID	Klass	Under sökt	Under sökt andel (%)	Utgår	Djup (m)	Bredd (m)	Längd (m)	Beskrivning
602	Utgår - Rot	Ja	0	Ja				
608	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
616	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
622	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
630	Stolphål	Ja	50	Nej	0,25	0,8	0,8	Ojämn botten. Ev omsatt stolphål/dubbelbotten. Fylle av mörkbrun sand.
641	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
648	Grävd FU	Ja	0	Ja				
660	Stolphål	Ja	50	Nej	0,25	0,2	0,2	U-form. Fylle av mörkbrun sand.
668	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,12	0,12	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
675	Stolphål	Ja	50	Nej	0,16	0,27	0,27	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
682	Stolphål	Ja	50	Nej	0,16	0,32	0,32	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
689	Stolphål	Ja	50	Nej	0,15	0,2	0,2	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
696	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
702	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
708	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,3	0,3	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand, en sten 0,1m stora i övre kant, ev skoning.
716	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
723	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,24	0,24	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
730	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
737	Stolphål	Ja	50	Nej	0,21	0,27	0,27	Skålform. Fylle av mörkbrun sand, 0,1m sten i botten. Skoning?
747	Stolphål	Ja	50	Nej	0,3	0,3	0,3	U-formad. Fylle av mörkbrun sand.
770	Stolphål	Nej	0	Nej				
777	Stolphål	Nej	0	Nej				
785	Stolphål	Nej	0	Nej				
792	Stolphål	Nej	0	Nej				
799	Stolphål	Nej	0	Nej				
807	Stolphål	Ja	50	Nej	0,35	0,4	0,4	U-formad. Fylle av mörkbrun sand.
816	Stolphål	Ja	50	Nej	0,38	0,4	0,4	U-formad. Fylle av mörkbrun sand, inslag av grus.
825	Stolphål	Nej	0	Nej				
840	Stolphål	Nej	0	Nej				
850	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,2	0,2	Skålformad. Fylle av utlakad, ljusbrun sand.
858	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
868	Stolphål	Nej	0	Nej				
875	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,2	0,2	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
882	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
889	Stolphål	Nej	0	Nej				
897	Stolphål	Ja	50	Nej	0,08	0,2	0,2	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
903	Stolphål	Nej	0	Nej				
910	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,2	0,2	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
916	Stolphål	Nej	0	Nej				
924	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,2	0,2	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.

BILAGA 1

ID	Klass	Under sökt	Under sökt andel (%)	Utgår	Djup (m)	Bredd (m)	Längd (m)	Beskrivning
931	Stolphål	Nej	0	Nej				
939	Stolphål	Nej	0	Nej				
947	Stolphål	Nej	0	Nej				
953	Stolphål	Nej	0	Nej				
962	Stolphål	Ja	50	Nej	0,13	0,23	0,23	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
969	Stolphål	Nej	0	Nej				
976	Härd	Ja	50	Nej	0,1	0,94	0,94	Konvexa sidor, rundad botten. Fylle av svart sotig sand, inslag av träkol. I lager.
990	Härd	Ja	50	Nej	0,08	0,7	0,7	Konvexa sidor, rundad botten. Fylle av svart sotig sand, inslag av träkol. I lager.
999	Stolphål	Ja	50	Nej	0,34	0,26	0,26	U-formad. Fylle av mörkbrun sand, inslag av träkol.
1006	Stolphål	Ja	50	Nej	0,3	0,3	0,3	U-formad. Fylle av mörkbrun sand.
1141	Stolphål	Ja	50	Nej	0,09	0,25	0,25	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
1148	Stolphål	Nej	0	Nej				
1155	Stolphål	Ja	50	Nej	0,26	0,4	0,4	Sluttande sidor, rundad botten. Fylle av 1) mörkbrun sand 0,1m dj. 2) brun urlakad sand, 0,26m dj.
1163	Stolphål	Ja	50	Nej	0,4	0,43	0,43	Konvexa sidor, rundad botten. Fylle av mörkbrun sand, urlakat mot botten.
1171	Härd	Ja	50	Nej	0,1	0,7	0,7	Sluttande sidor, ojämn/plan botten. Fylle av svart sand, inslag av träkol och skörbränd sten, 0,05-0,1m stora.
1187	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,24	0,24	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
1195	Stolphål	Ja	50	Nej	0,3	0,34	0,34	U-formad. Fylle av mörkbrun sand.
1201	Stolphål	Nej	0	Nej				
1209	Stolphål	Nej	0	Nej				
1216	Stolphål	Nej	0	Nej				
1222	Utgår	Ja	0	Ja				
1229	Stolphål	Ja	50	Nej	0,28	0,26	0,26	Lätt sluttande sidor, rundad botten. Fylle av brun urlakad sand, inslag av träkol.
1235	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,34	0,34	Vertikal sida + konkav sida, rundad botten. Fylle av brun sand, inslag av grus och träkol.
1250	Utgår - lins	Ja	0	Ja				
1257	Stolphål	Nej	0	Nej				
1263	Stolphål	Nej	0	Nej				
1271	Härd	Ja	50	Nej	0,16	0,7	0,7	I lager. Skålformad. Svart sand, inslag av kol och skörbränd sten, 0,1-0,2m stor.
1287	Stolphål	Nej	0	Nej				
1294	Stolphål	Ja	50	Nej	0,36	0,27	0,27	U-formad. Fylle av mörkbrun sand.
1301	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
1308	Stolphål	Ja	50	Nej	0,25	0,2	0,2	U-formad. Fylle av mörkbrun sand.
1315	Stolphål	Nej	0	Nej				
1322	Utgår - fläck	Ja	0	Ja				
1330	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
1337	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,3	0,3	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
1350	Lager	Nej	0	Nej				

ID	Klass	Under sökt	Under sökt andel (%)	Utgår	Djup (m)	Bredd (m)	Längd (m)	Beskrivning
1365	Utgår - stenslyft	Ja	0	Ja				
1372	Stolphål	Ja	50	Nej	0,3	0,34	0,34	Sluttande sidor, plan botten. Fylle av mörkbrun sand, inslag av träkol och bränd lera.
1379	Stolphål	Ja	50	Nej	0,3	0,34	0,34	Sluttande sida + ojämn sida, rundad botten. Fylle av brun urlakad sand, inslag av träkol.
1395	Utgår - Oklar stenpackning	Ja	0	Ja				
1422	Stolphål	Ja	50	Nej	0,3	0,3	0,3	U-formad, något utsvängd i toppen. Fylle av brun sand, rikligt inslag bränd lera, ringa träkol.
1431	Utgår - lins	Ja	0	Ja				
1437	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,33	0,33	Konkava sidor, rundad botten. Fylle av brun sand.
1446	Utgår - lins	Ja	0	Ja				
1455	Härd	Nej	0	Nej				
1463	Härd	Ja	50	Nej	0,2	1	1	Flack profil, delvis inom schaktvägg. Fylle av skörbränd sten och svart sand, inslag av träkol.
1471	Utgår - fläck	Ja	0	Ja				
1479	Stolphål	Nej	0	Nej				
1485	Stolphål	Nej	0	Nej				
1492	Stolphål	Nej	0	Nej				
1499	Stolphål	Ja	50	Nej	0,1	0,3	0,3	Konvexa sidor, rundad botten. Fylle av brun sand, enstaka stenar 0,05m stora.
1521	Stolphål	Ja	50	Nej	0,12	0,17	0,17	Skålformad. Fylle av mörkbrun sand.
1529	Stolphål	Ja	50	Nej	0,22	0,4	0,4	Konvexa sidor, rundad botten. Fylle av mörkbrun sand, inslag av träkol och sten, 0,1m stora, ev skoning?
1537	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
1545	Utgår - Fläck	Ja	0	Ja				
1552	Stolphål	Ja	50	Nej	0,2	0,4	0,4	Konvexa sidor, rundad botten. Fylle av mörkbrun sand.
1559	Stolphål	Nej	0	Nej				
1565	Utgår - lins	Ja	0	Ja				
1580	Stolphål	Ja	50	Nej	0,3	0,35	0,35	Konvexa sidor, rundad botten. Fylle av mörkbrun sand, inslag av träkol och sten, 0,1m stora, ev skoning?

Grävenheter

ID	Klass	Kvadratmeter	Beskrivning
473	Grävenhet	7	Två härdar. Mörkgrå sand, inslag kol och br. lera
476	Grävenhet	6	En härd, 1 br ben. Mörkgrå sand, inslag kol och br. lera
485	Grävenhet	6	En härd. Mörkgrå sand, inslag kol och br. lera
754	Grävenhet	9	PM taget. Mörkgrå sand, inslag kol och br. lera
758	Grävenhet	6	Två härdar. Mörkgrå sand, inslag kol och br. lera
762	Grävenhet	15	Mörkgrå sand, inslag kol och br. lera
766	Grävenhet	9	Två härdar. Mörkgrå sand, inslag kol och br. lera

Bilaga 2 Fyndlista

Accessionnummer: VM 300 121:1-4
Landskap Halland
Socken Övraby s:n
Fornlämningsnummer L2022:7199
Undersökningsår 2023

Fyndnummer	Material	Antal	Vikt (g)	Relation	Anmärkning
1	Kopparlegering	1	1	Detektorfynd i matjord	CU-leg, Historisk tid
2	Kopparlegering	1	3	Detektorfynd i matjord	3mm tjock. Historisk tid
3	Ben, bränt	1	1	I AL1350, G476	Nära härd i hus 2.
4	Keramik	33	1006	I AH200	Matskorpa på vissa bitar. Ett större kärl. Provtaget för ICP

Bilaga 3 Metalldetektering, Jonas Paulsson, Schulz Paulsson Arkeologi AB

Metalldetekteringsrapport

**Undersökning med metalldetektor i samband med arkeologisk slutundersökning av
fornlämning RAÄ L2022:7197 inom fastigheten Fotstad 15:1, Övraby socken,
Halmstads kommun, Hallands län**

Metalldetektormodell som användes: XP DEUS 11”

Undersökningen:

Arbetsmetod och utförande:

En systematisk metalldetektering utfördes. Vid undersökningstillfället var matjorden avlägsnad. I schaktet avsöktes alla framtagna anläggningar och lager från ytan med metalldetektor.

Vid detekteringarna av anläggningar/lager beaktades alla typer av metallutslag. Metallföremål som låg ytligt togs upp och mättes in, medan djupare liggande utslag markerades för att senare kunna kontrolleras vid de följande arkeologiska undersökningarna.

Fältarbetet utfördes den 14/11 2023.

Detekteringssituationen: (fysiska faktorer som påverkar detekteringsresultatet)

Vid metalldetekteringstillfället var matjorden borttagen.

Arbetet utfördes vid meteorologiskt kalla men i övrigt gynnsamma förhållanden.

Jonas Paulsson (Arkeolog och metalldetekteringsspecialist)

Schulz Paulsson Arkeologi AB

Telefon: 0701733223

E-post: sp.arkeologi@gmail.com

Bilaga 4 Makrofossilanalys, Jens Heimdahl, Arkeologerna

Makroskopisk analys av jordprover från Fotstad 99, Övraby s:n

Teknisk rapport

Jens Heimdahl, Arkeologerna – Statens historiska museer 2024-03-20

Bakgrund

Under en arkeologisk undersökning av boplatslämningar vid Fotstad 99, Övraby s:n under november 2023 insamlades tolv jordprover för makroskopisk analys med fokus på växtrester. Lämningarna utgörs av en boplatz som dateras till romersk järnålder med två hus och några härdar, samt ett område med en intakt kulturlagerrest som kan vara äldre odlingshorisont som legat orörd sedan boplatsens tid. De provtagna lämningarna utgjordes av takbärande stolphål i husen, härdar samt kulturlagret. Målsättningen med den makroskopiska analysen har varit att försöka spåra aktiviteter och miljöer inom den undersökta lämningen i syfte att komplettera de arkeologiska tolkningarna. I uppdraget har även ingått att leta efter material med kort egenålder i syfte att använda till ¹⁴C-datering.

Metod och källkritik

Efter mätning av jordvolymen floterades proverna och materialet våtsiktades och sorterades i siktar med minsta maskstorlek 0,25 mm. Även den kvarvarande flotationsresten av tyngre minerogent material våtsiktades och genomsöktes. Efter floteringen samlades provet upp och förvarades fuktigt i en tillsluten plastpåse till dess det analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7–100 gångers förstoring. I samband med bestämningarna utnyttjades litteratur (främst Cappers m.fl. 2012 och Von Jacomet 2006) samt referenssamlingar av recenta fröer. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

I samtliga prover förekom moderna rottrådar från en nulevande flora samt dagmaskkokonger. Detta visar att jorden även i den provtagna nivån utsatts för modern bioturbation och att frömaterial från yngre florasamhällen och yngre aktiviteter kontinuerligt kan ha förts ner i jorden i sen tid. Av detta följer att endast det förkolnade materialet med någon säkerhet kan knytas till de arkeologiska kontexterna, och därför har endast detta medtagits i analysen. Detta material bedöms å andra sidan vara fri från kontamination.

Analysresultat

I resultattabellen har fragmenterade material som inte är förkolnade fröer och frukter kvantifierats enligt en grov relativ skala om en till tre prickar, där en prick ● innebär förekomst av enstaka (ca 1–5) fragment i hela provet. Två prickar ●● innebär att materialet är vanligt – att det hittas i alla genomletningar av de sub-samplingar som görs. Tre ●●● prickar innebär att materialet kan sägas dominera provet, att man hittar det var man än tittar. Förkolnat och oförkolnat material har separerats i tabellen.

Diskussion

Över lag var det makroskopiska växtmaterialet från boplatsen fattigt, köksavfall i form av säd påträffades endast i ett av de tolv proverna, men flera av proverna innehöll förkolnade fröer av vilda växter som något kan bidra till tolkningen. Resultaten diskuteras här med proverna grupperade efter kontexttyp, det vill säga härdar, kulturlager, hus och stolphål.

Sammantaget kan noteras att det i materialet regelbundet förekommer typiska ängsväxter som starr, fryle, gräs och smörblomma. Detta kan tolkas som att hö eller djurdynga som hanterats på platsen bränts, kanske i samband med att ett fähus eller ett hömagasin eldhärjats. Förekomsten av dessa växter kan här indirekt tolkas som spår av kreaturshantering på platsen, möjligen vinterstallning av djur. Detta material uppträder emellertid spritt mellan anläggningarna och verkar inte kunna knytas till en viss kontext eller plats. Det är dock möjligt att byggnaderna som påträffades använts för att lagra kreatursfoder.

PM1182 och 1362, Härdar A1171 och 200

Innehållet i proverna från bägge dessa härdar dominerades som förväntat av träkol. Här fanns också förkolnade rottrådar och basstamdelar som gör det troligt att det rör sig om härnanläggningar som i glödande tillstånd övertäckts med torvor, vilkas innehåll då förkolnats. Spår av sådan hantering är vanlig i härdar som brukats för matlagning. I härs A200 påträffades också en förkolnad klump som ser ut att vara förkolnad vegetabilisk mat, möjligen ett fragment av en gröt eller grynröra.

PM1184, 1186 och 1256, Kulturlager A1350

Dessa prover insamlades från ett kulturlager som beskrivs som en matjordshorisont. Denna term tolkas här som ett luckert lager rikt på organiskt material som möjligen kan ha brukats som odlingslager. Innehållet i proverna visar på relativt rika mängder träkol och förkolnade rottrådar, vilket här kan tolkas som spår av en svedd mark. Om jorden brukats kan den innan detta ha svedjats. I ett av proven (PM1256) fanns förkolnad säd, bland annat i form av skalkorn. Även råglosta påträffades vilket under denna tid också verkar ha odlats som ett sädesslag, men också kan ha förekommit som åkerogräs. Inslaget av dessa förkolnade fröer i denna jord kan innebära att jorden varit en del av en hushållsnära odling som gödslats med hushållsavfall.

I två av proverna förekom också glasade minrealsmältor av den typ som bildas när lerklinade byggnader eldhärjas eller ugnar hettas upp. I en odlingskontext är detta svårtolkat, men det kan vara spår av händelser som ägt rum före det att en odlingsmark plöjts upp. Till exempel av ett spår av nedbrunna byggnader eller ugnar plöjts sönder. Om så är fallet kan naturligtvis även hushållsavfallet tolkas som en del av detta material.

PM 1507, 1510 och 1514, stolphål i hus 1

I stolphålen till detta hus finns inget som avslöjar till vad det använts. Inga spår av matlagning eller annat avfall påträffades. Två av de tre stolphålen påträffades rika mängder förkolnade rottrådar som i detta sammanhang kan tolkas som spår upphettade torvor, vilka kanske utgjort en del av husets konstruktion. Ett par av stolphålen innehöll fröer av ogräs och ängsväxt, men utifrån det fåtaliga materialet är det osäkert om detta kan knytas till husets funktion. Möjligen har man förvarat hö i det.

PM 1602, 1605, stolphål i hus 2

De två stolphålen till detta hus innehöll mycket lite material och utifrån detta går det inte att bilda sig en uppfattning om dess funktion. Närvaron av frö av smörblomma öppnar för möjligheten att det använts för förvaring av djurfoder.

PM 1517 och 1590, stolphål med osäker tillhörighet

Innehållet i 1517 liknade det som fanns i stolphålen till hus 1 och 2. Här finns dels spår av brända torvor i form av förkolnade rötter, dels ogräs och ängsväxter som kan indikera förvaring av hö. I 1590 påträffades nästan bara träkol. Bägge dessa stolphål innehöll förkolnade kärnor av mjölon. Dessa bär har sannolikt inte insamlats och ätits, men skulle till exempel kunna komma från en lokal risvegetation på platsen som svedts innan den togs i bruk. Liknande lämningar påträffades i kulturlagret som diskuterats ovan.

Referenser

Cappers, R. T. J., Bekker, R. M. & Jans, J. E. A., 2012: *Digital Seed Atlas of the Netherlands*, (2nd edition). Groningen Institute of Archaeology. Groningen

Von Jacomet, S., 2006: *Identification of cereal remains from archaeological sites*. 2nd ed. IPAS Basel University, Basel

Bilaga 5 Vedartsanalys, Amina Hilbert, VEDART

Kolprover från fornlämning L2022:7199 i Halmstad kommun, Hallands län.

VEDART analysrapport 2024:5

Uppdragsgivare: Jonas Carlsson, Kulturmiljö Halland

Analyserat av Amina Hilbert, juli 2024

VEDART analysrapport 2024:5

Arbetet omfattar sju kolprover från en arkeologisk undersökning av fornlämning L2022:7199 strax öster om Halmstad i Halmstad kommun, Hallands län. I analysen vedartsidentifierades kol av al, björk, ek och tall.

PK1139 (Löst i kulturlager)

Det fanns tre kolbitar i provpåsen, dessa hittades löst i ett kulturlager. Dessa var av tall (*Pinus Sylvestris*). En av bitarna var från en större gren och denna valdes ut för ¹⁴C-datering. Tallens blir sällan äldre än 400 år.

PK1132.976 (Härd)

Det fanns 17 bitar i provpåsen, tagna från en härd. Analysen visade att åtta bitar var av björk (*Betula* spp.) och en bit kunde endast identifieras som lövträd då den var i så dåligt skick. Det fanns även sex mindre bitar som är oidentifierade, dessa såg ut att vara fragment av samma bit, möjligtvis hårt bränd bark. Björken visade tecken på röta innan det förkolnats. Ett prov av björk valdes ut för ¹⁴C-datering, denna har en maxålder på 300 år.

PK1282.362 (Härd)

Provpåsen innehöll 14 bitar förkolnat trä från en härd, där 13 bitar var grenar och stamvirke av björk (*Betula* spp.) och en bit var från en mindre gren av al (*Alnus* spp.). Mycket kraftig röta både hos alen och björken vilket tyder på att dessa legat på marken ett tag innan de använts som ved till härden. Björk är ett virke som går utmärkt att elda med då det har ett högt bränslevärde. Al brinner långsamt och är utmärkt som glödkol vid grillning. Alen valdes ut för ¹⁴C-datering då detta var en mindre gren som bör ha låg egenålder.

PK1283.1271 (Härd)

Provpåsen innehöll tio bitar förkolnade kvistar och små grenar från en härd, samtliga var av al (*Alnus* spp.). En av dessa valdes ut för ¹⁴C-datering och bör ha låg egenålder.

PK133.990 (Härd)

Provpåsen innehöll nio bitar förkolnat trä från en härd, samtliga var av al (*Alnus* spp.). Det fanns visst tecken på att virket börjat få röta vilket kan tyda på att dessa legat på marken innan de använts för eldning. En bit al valdes ut för ¹⁴C-datering, alens maxålder är 120–200 år.

PK1361.200 (Härd)

Det fanns fler än 20 kolbitar i provpåsen, 20 av dessa analyserades. Samtliga var delar av ekgrenar (*Quercus robur*), kanske från samma gren ursprungligen. Eken maxålder är runt 500 år, men kan bli äldre i sällsynta fall. Grenarna var inte intakta med sista årsringar, men ett prov plockades ut för ¹⁴C-datering av några av de yttre/yngre årsringarna på en av kolbitarna, så denna bör ha en lägre egenålder.

PK1181.1171 (Härd)

Provet innehöll fler än 20 kolbitar från en härd, 20 bitar analyserades. Den vedanatomiska analysen visade att 14 av dessa var av ek (*Quercus robur*) och sex bitar var av Björk (*Betula* spp.). Ett prov av björk plockades ut för ^{14}C -datering då björk har en lägre maxålder än ek, 300 år jämfört med ekens 500 år

Analysresultat

ProvID	Provmängd	Analyserad mängd	Anläggningstyp	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Kommentar
PK1139	0,630 g 3 bitar	0,630 g 3 bitar	Löst i kulturlager	Tall 3 bitar	Tall 79 mg	Gren av tall valdes för ¹⁴ C-datering
PK1132.976	2,512 g 17 bitar	2,512 g 17 bitar	Härd	Björk 8 bitar Lövträd 3 Oid. 6 bitar	Björk 50 mg	Tecken på röta i björken.
PK1282.362	12,111 g 14 bitar	12,111 g 14 bitar	Härd	Björk 13 bitar Al 1 bit	Al 16 mg	Mycket kraftig röta både hos alen och björken
PK1283.1271	1,055 g 10 bitar	1,055 g 10 bitar	Härd	Al 10 bitar	Al 53 mg	Samtliga var av kvistar/små grenar
PK133.990	2,286 g 9 bitar	2,286 g 9 bitar	Härd	Al 9 bitar	Al 89 mg	
PK1361.200	34,857 g 20+ bitar	30,885 20 bitar	Härd	Ek 20 bitar	Ek 597 mg	Samtliga var gren av ek
PK1181.1171	13,325 g 20+ bitar	7,003 g 20 bitar	Härd	Björk 6 bitar Ek 14 bitar	Björk 96 mg	

Referenser

Hather, J. G. 2000. *The identification of the Northern European woods: a guide for archaeologists and conservators*. London: Archetype.

Holmåsén, I. 1989. *Träd och buskar: Nordeuropas vildväxande arter*. 2. uppl. Stockholm: Interpublishing.

Schweingruber, F. H. 1990. *Microscopic wood anatomy: structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe*. 3rd ed. Birmensdorf, Swiss Federal Research Institute WSL.

Bilaga 6 ^{14}C -datering, Karl Håkansson, Ångströmlaboratoriet, Uppsala UniversitetUPPSALA
UNIVERSITETÅngströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1Postadress:
Box 529
751 21 UppsalaTelefon:
018 – 471 3124Hemsida:
www.uu.se/centrum/tandemlabE-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2024-11-25

Jonas Carlsson
Kulturmiljö Halland
Tollsgatan 7
302 32 HALMSTAD**Resultat av ^{14}C datering av träkol och makrofossiler från
L2022:7199, Övraby socken, Halmstad kommun, Hallands
län. (p 6194)****Förbehandling av träkol:**

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Detta steg upprepas tills den lösliga delen inte längre är mörkfärgad.

Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

Förbehandling av makrofossiler:

1. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
2. 0.5 % NaOH tillsätts (1 h, 60 °C). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratoren förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 3, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}_{\text{‰ V-PDB}}$	^{14}C ålder BP
träkol			
Ua-85171	Övraby PK1133.990	-27,8	2 249 ± 29
Ua-85172	Övraby PK1181.1171	-24,6	2 220 ± 29
Ua-85173	Övraby PK1283.1271	-28,2	2 270 ± 29
Ua-85174	Övraby PK1361.200	-25,5	1 740 ± 29
makrofossil			
Ua-85175	Övraby PM1256	-25,9	1 729 ± 29
Ua-85176	Övraby PM1507 ¹	-26,8	2 433 ± 30
Ua-85177	Övraby PM1510	-25,9	2 309 ± 29
Ua-85178	Övraby PM1590	-23,5	8 084 ± 38

¹ Förbehandlas som träkol.

Med vänliga hälsningar

Karl

Håkansson

Elektroniskt undertecknad

av Karl Håkansson

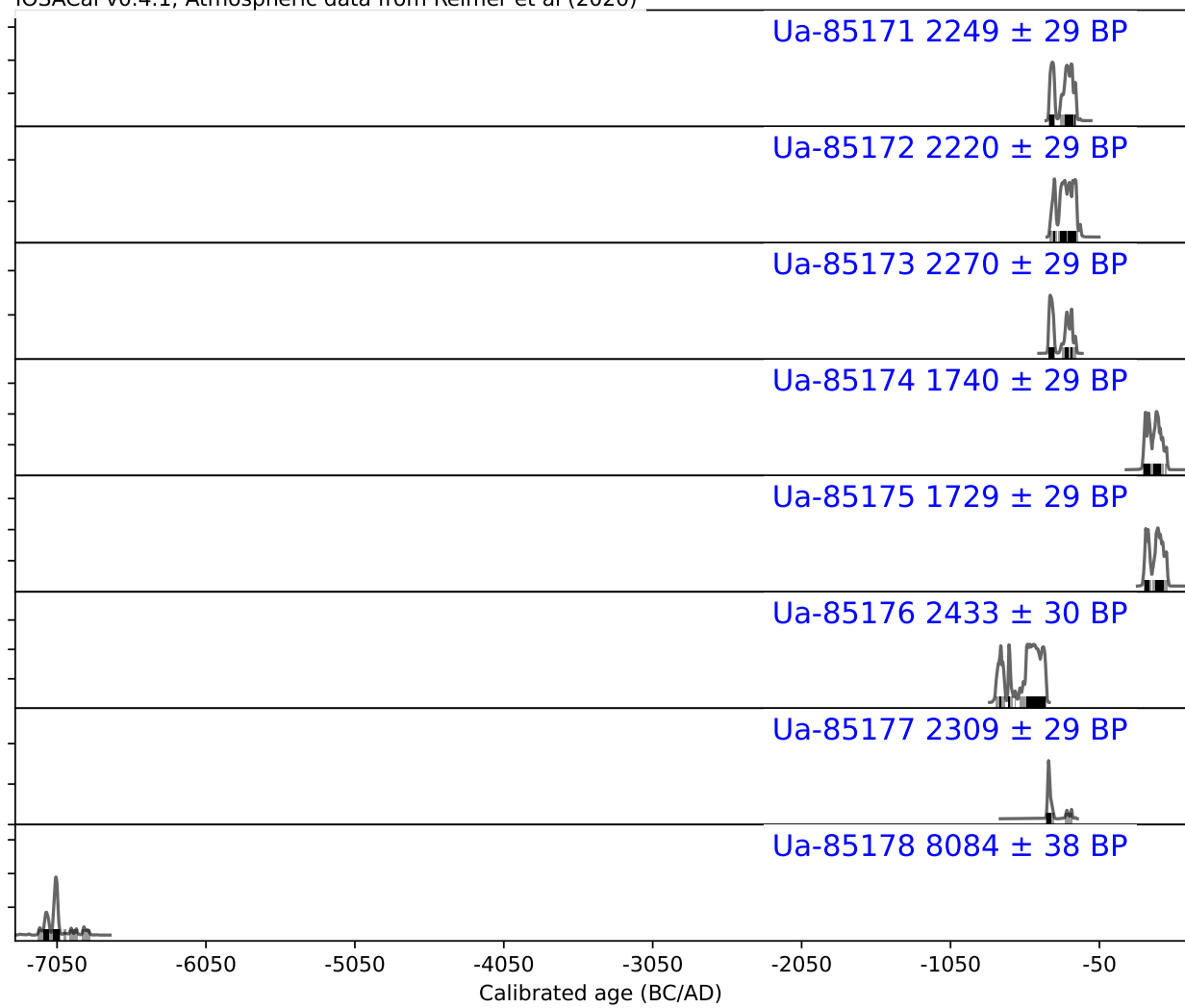
Datum: 2024.11.25

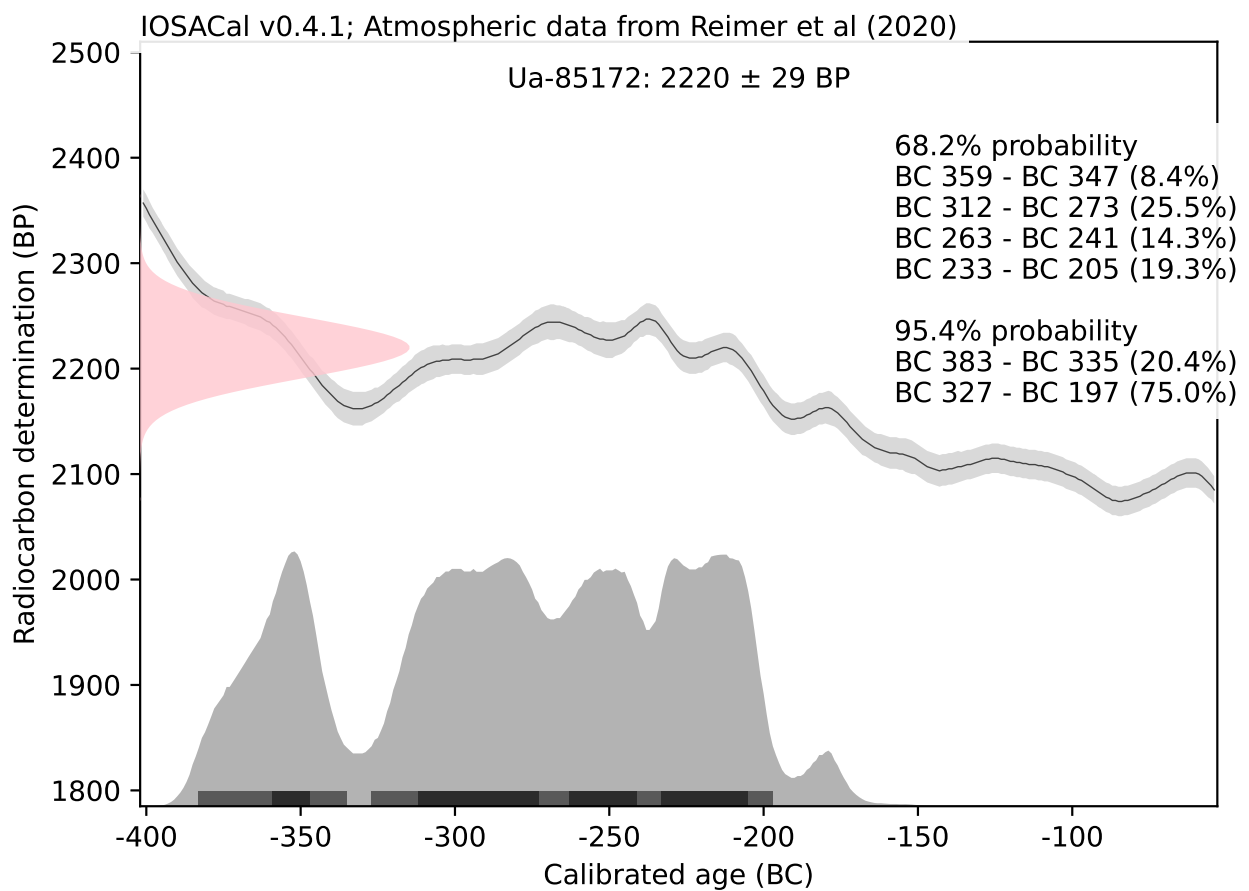
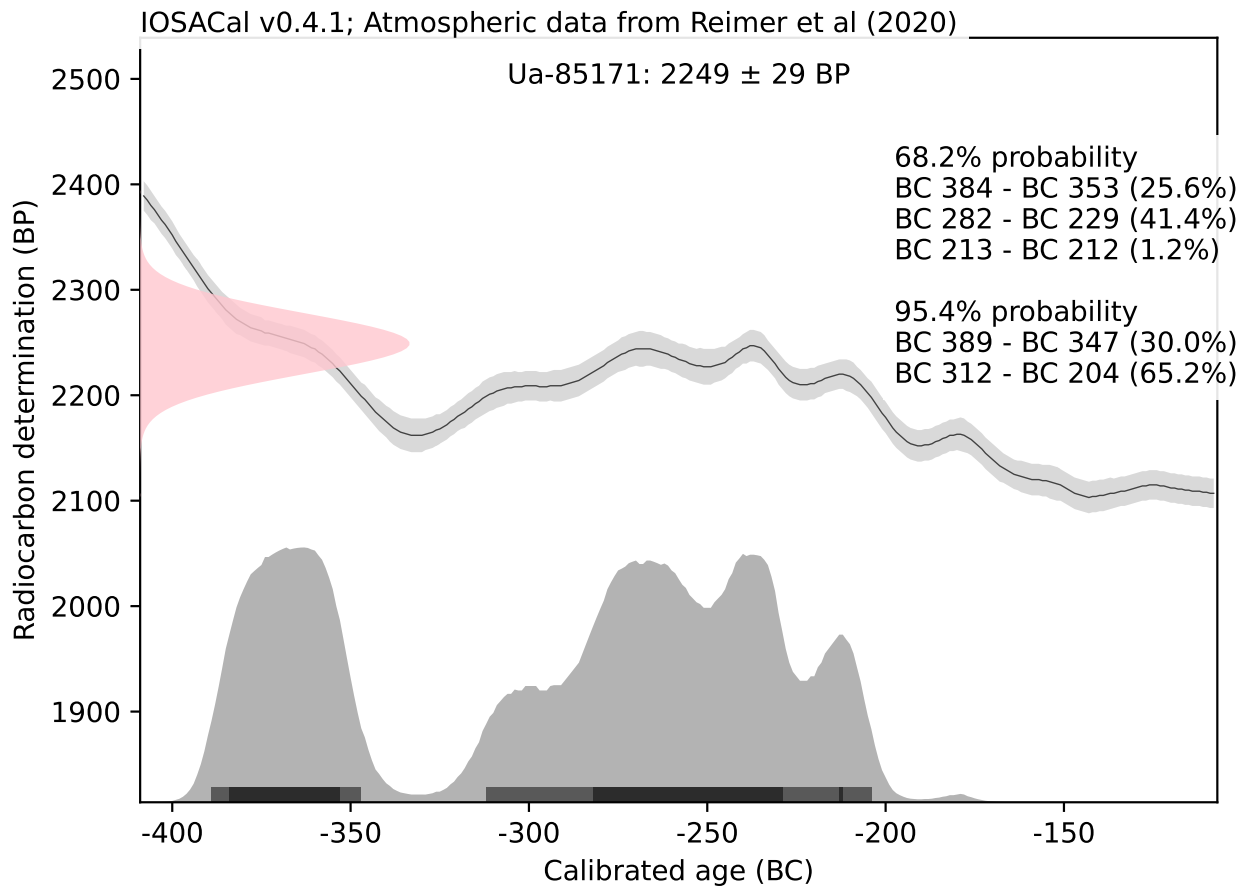
11:38:55 +01'00'

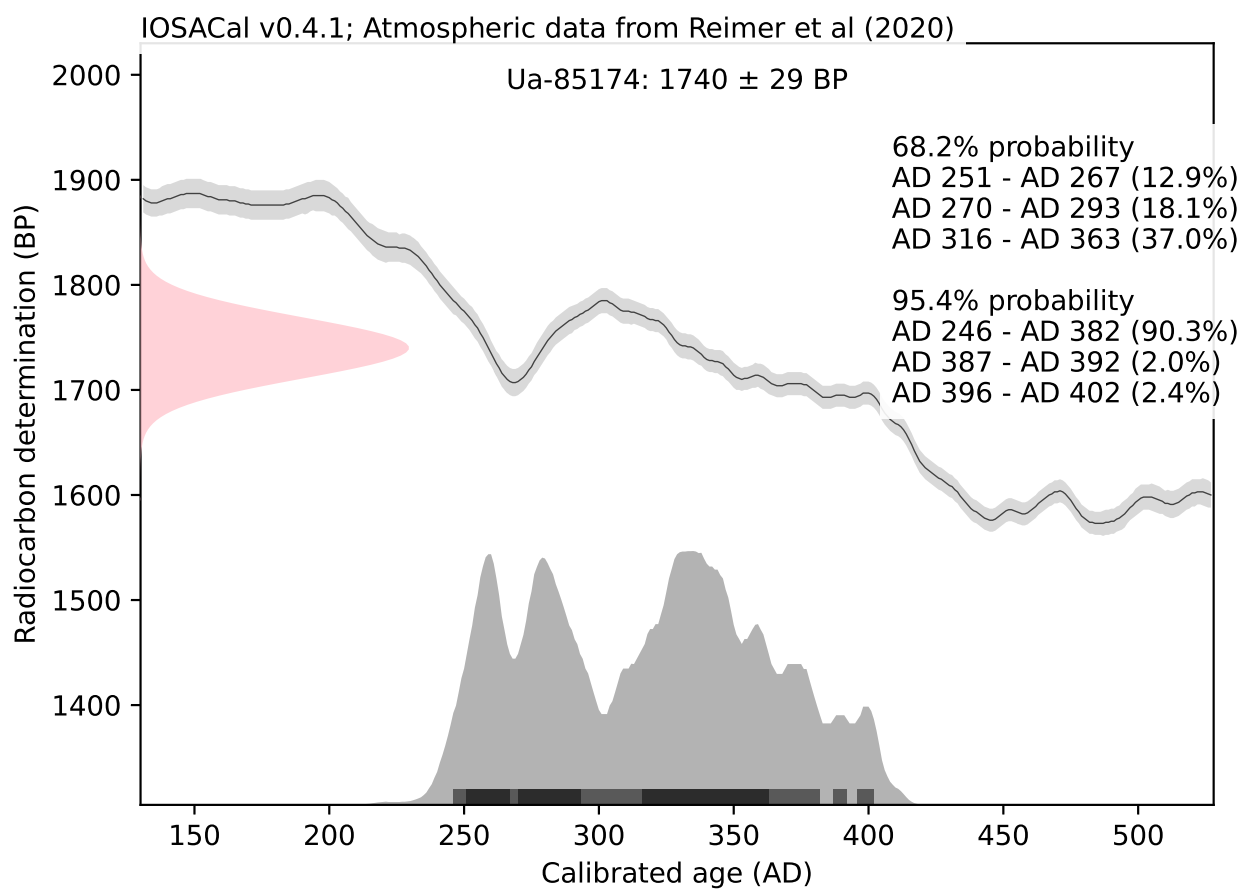
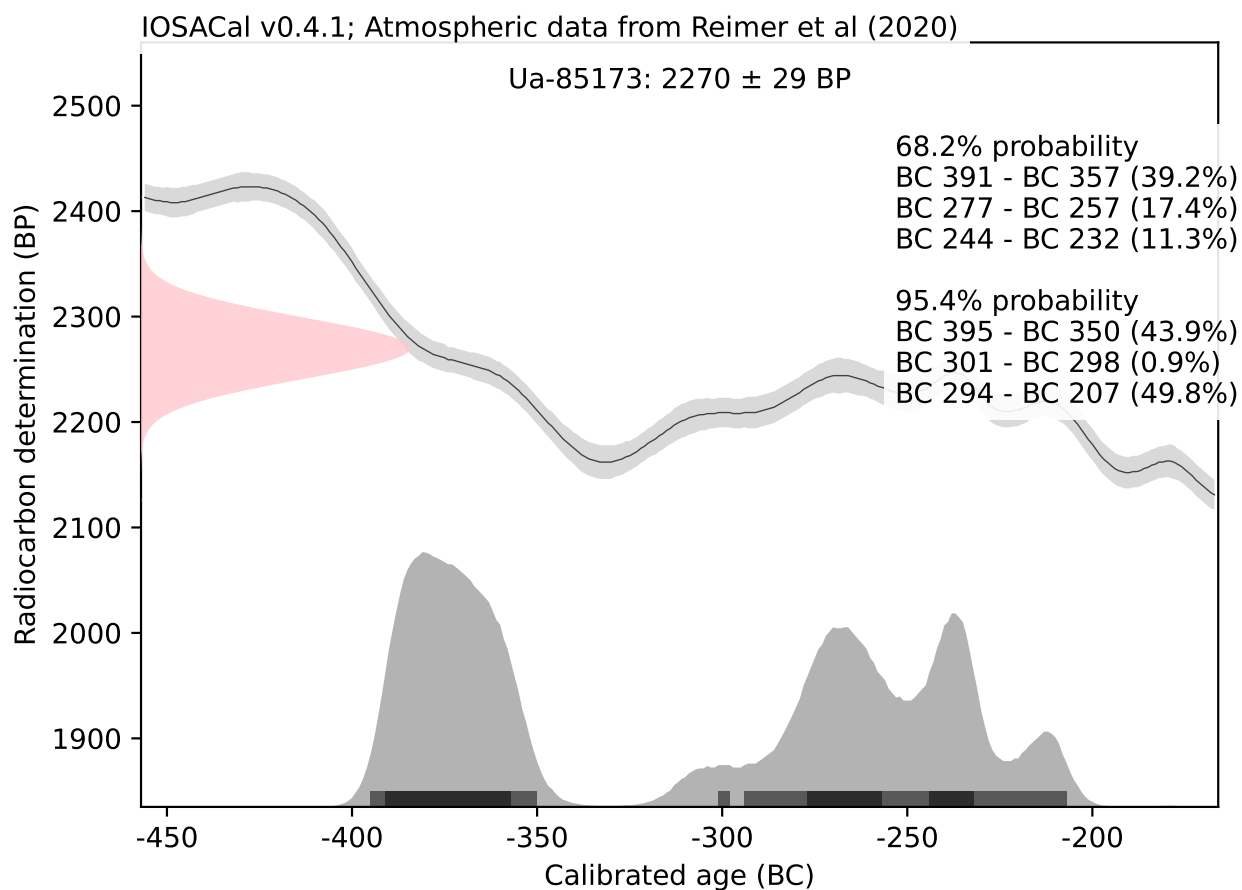
Karl Håkansson/Daniel Primetzhofer

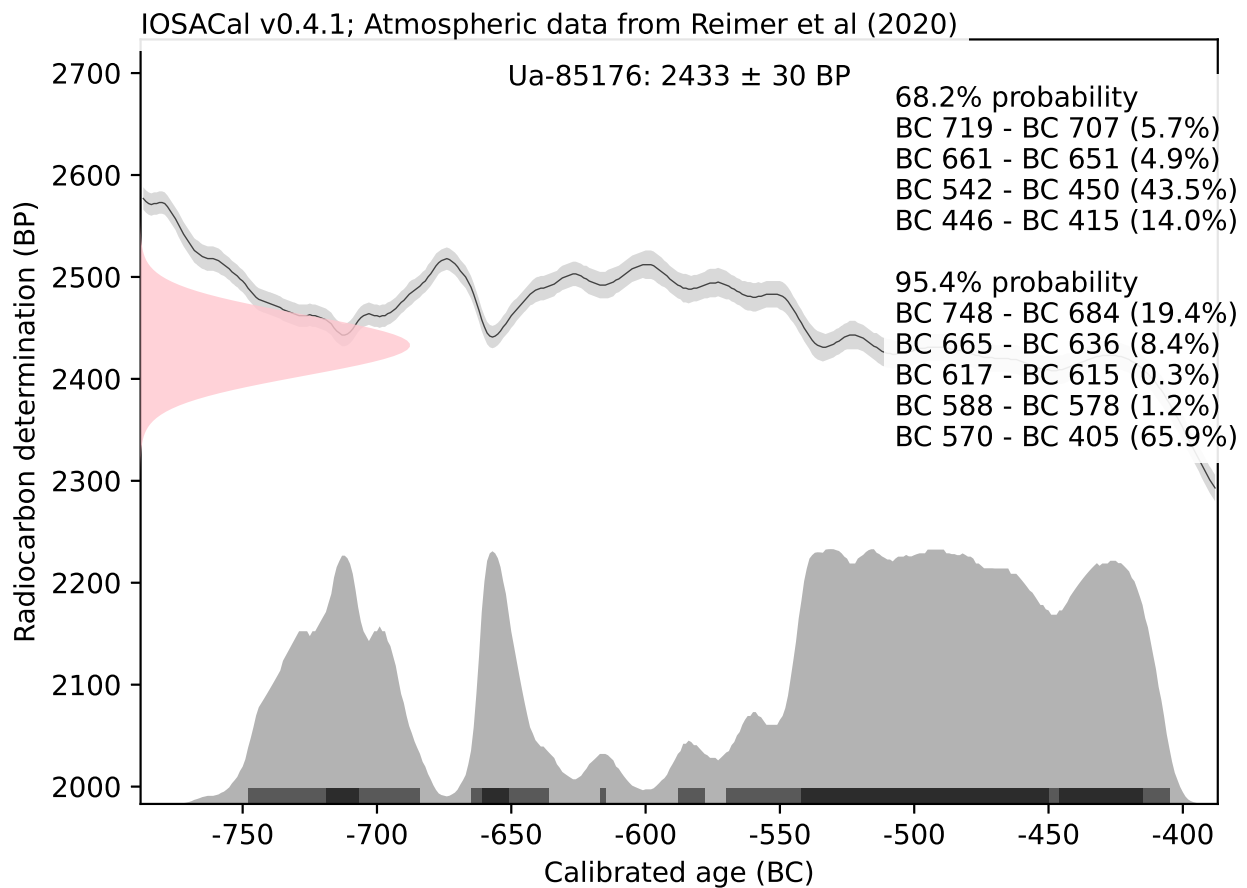
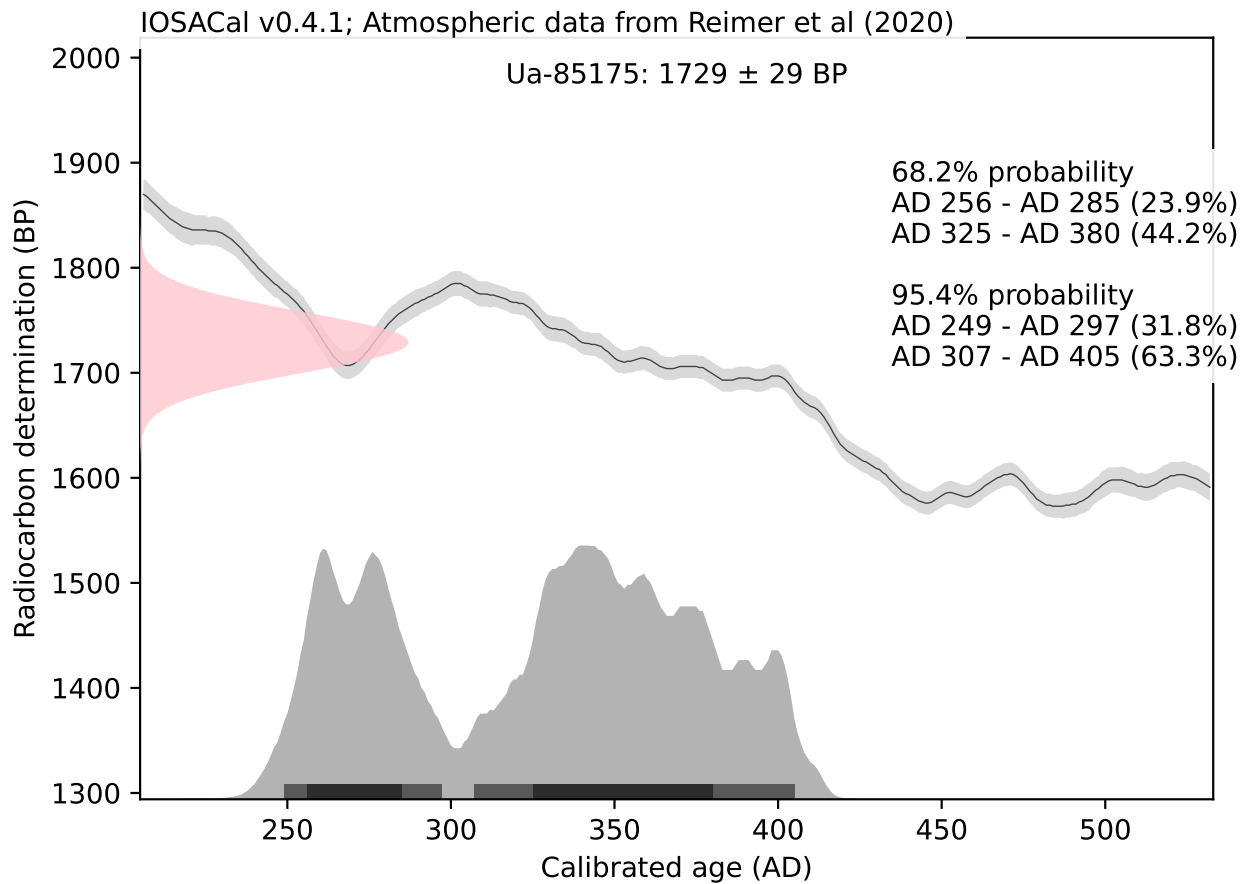
Kalibreringskurvor

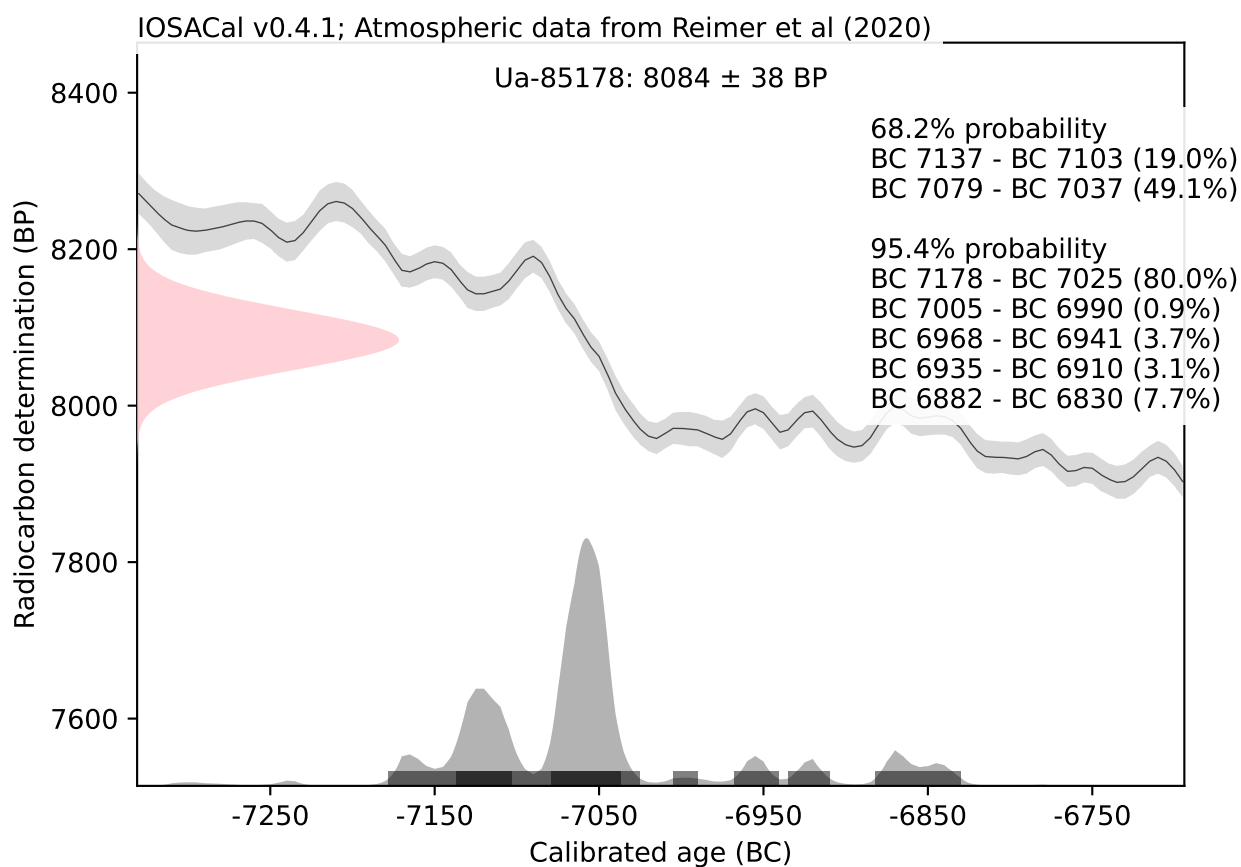
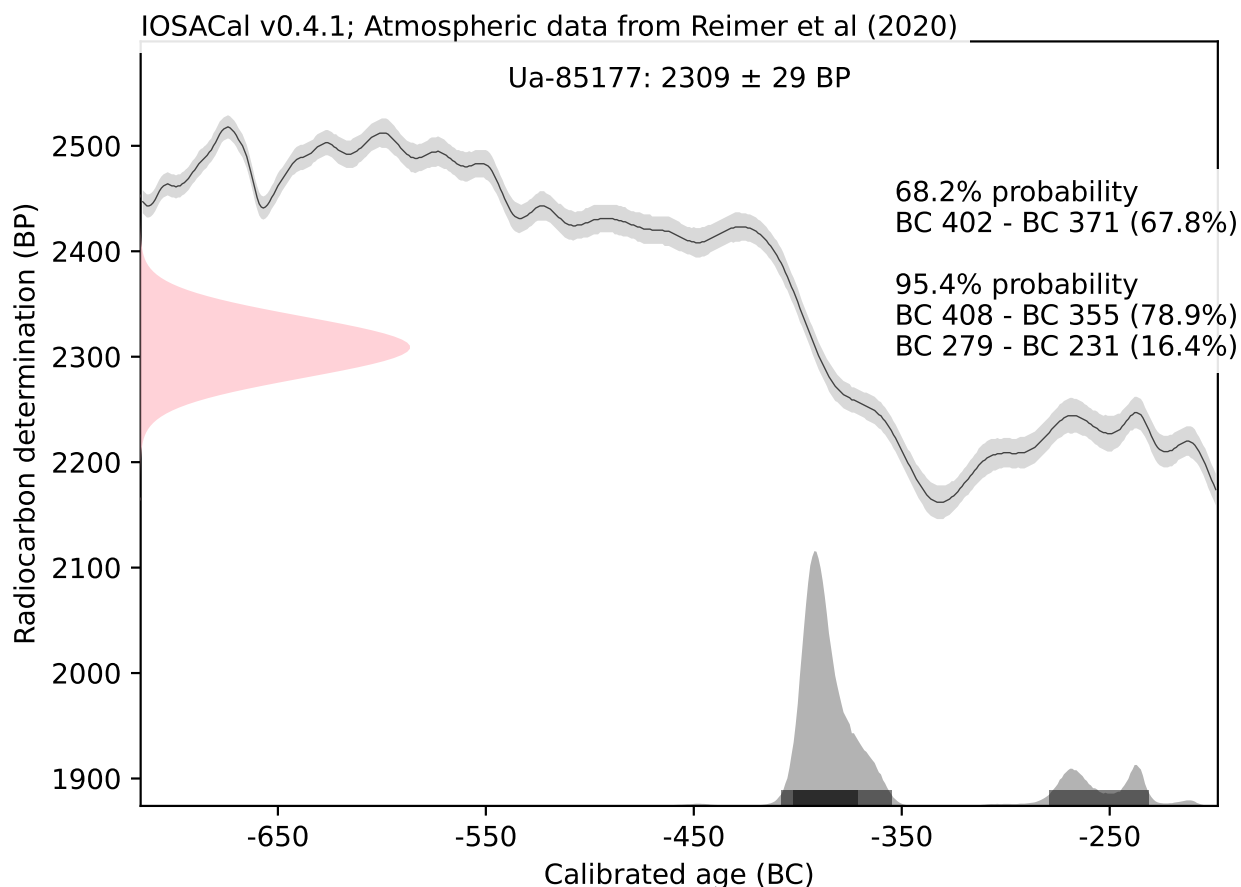
IOSACal v0.4.1; Atmospheric data from Reimer et al (2020)

Bilaga 7 Keramik/ICP, Torbjörn Brorsson, Kontoret för Keramiska Studier

Torbjörn Brorsson

**ICP-analys av offrad keramik från
romersk järnålder från mossen i
Käringsjön samt jämförelsematerial
från Brogård, Kårarp och Fotstad.
Halmstad, Halland**

Kontoret för Keramiska Studier

Rapport 285, 2024

Innehåll

Inledning och frågeställningar	s. 3
Material	s. 4
Metod	s. 4
Analysresultat	s. 5
Sammanfattning och tolkning	s. 7
Litteratur	s. 7

Keramiska Studier, Rågåkravägen 145, 263 75 Nyhamnsläge
torbjorn.brorsson@keramiskastudier.se
www.keramiskastudier.se
Nyhamnsläge 2024

Alla foton av Torbjörn Brorsson om ej annat anges.

Inledning och frågeställningar

Vid torvbrytning i mossen Käringsjön i Övraby år 1917 påträffade man bitar av lerkärl samt bearbetad trä. Mindre arkeologiska undersökningar företogs åren efter Knut Kjellmark, Lennart von Post och Ture J. Arne (Botwid 2008:8). Först år 1941 företogs en större arkeologisk utgrävning på platsen, och ansvarig för denna undersökning var Holger Arbman. Vid mossens äldre strandpartier identifierades lämningar som visade att Käringsjön hade använts som en offerplats under perioden 200-300 e. Kr. Under romersk järnålder var Käringsjön en sjö med fri vattenyta, med stränderna omgivna av ett gungfly av vitmossa, och för att ta sig fram till vattnet har man anlagt en bädd av fällda trädstammar, grenar och ris. Det var i synnerhet i vattnet nära denna plattform som man offerat.

Vid utgrävningen fann man ett hundratal lerkärl, mestadels av grov brukskeramik men även en del av finare kvalitet som vittnar om kulturförbindelser med nuvarande Danmark och Norge, som innehållit mat som offerats till gudomligheten. Det som också var ovanligt var att flera keramikkrärl påträffades intakta. Vissa krärl var ornerade och vissa hade fot eller öra. Förutom föda har man i några krärl placerat småstenar, och i en kruka hittades en rullsten som troligen använts för att mala spannmål.

Keramiken från Käringsjön har vid flera tillfällen varit föremål för olika typer av bearbetningar och analyser. Ursprungligen publicerades keramikmaterialet av Holger Arbman (Arbman 1945). Anne Carlie har också på olika sätt beforskat materialet och lyft fram dess betydelse på en kultplats från romersk järnålder (Carlie 2000). År 2008 presenterade Katarina Botwid en fördjupningsuppsats vid högskolan på Gotland (Botwid 2008).

Naturvetenskapliga analyser i form av tunnslip utfördes av Ole Stilborg och Stilborg analyserade sammanlagt 15 skärvor (Stilborg 2005). Dessutom utfördes en detaljerad registrering av ett betydligt större antal skärvor och proportionalanalys genomfördes på flera intakta krärl.

Kortfattat kan man konstatera att Arbman och Carlie lyfter fram keramikens betydelse i kulten och att krärlen varit betydelsefulla i de rituella handlingarna. Botwid studerade krärlen främst utifrån ett hantverksperspektiv och jämförde med vanliga samtida boplatser. Hennes slutsats var bland annat att krärlen i mossen var av samma typ och kvalitet som påträffas på ordinära boplatser. Stilborgs analys visade på att man hade använt sig av flera olika typer av leror, men att man hade magrat med antingen granit eller gnejs. Ett krärl var magrat med sand och ett annat hade tillsatt växtmaterial (Stilborg 2005:Tab. 2). Trots variationen i val av leror fanns det en överordnad homogenitet i godssammansättningen i Käringsjöns keramik.

För att bestämma krärlens proveniens har isotopanalys i form av ICP-MA/ES-analys utförts. Analysen är ett viktigt komplement till de tidigare studierna av Käringsjöns keramik. En central fråga är om keramikkrärlen härrör från en eller flera boplatser och om det finns icke-lokalproducerad keramik i mossen. Med *lokalt* menas keramik som framställts i mossens närhet, och en förutsättning är att leran och magringsmedlet inte transporterats över en väldigt stor sträcka. ICP-analyserna kan ge svar på om ett material är producerat inom en radie på cirka 20 kilometer, men det finns också variationer inom denna grupp. Från antropologiska paralleller vet vi att man normalt inte gick mer än 20-30 kilometer för att hämta leror (Arnold 1993:73; Lindahl & Matenga 1995:27). Man använde lertäkterna till de var slut, men i speciella fall kunde man gå upp emot 30 kilometer för att hämta särskilda leror, och då skulle man tillverka krärl med en specifik funktion.

Material

Totalt har 24 skärvor från romersk järnålder från fem i olika lokaler i närheten av Käringsjön och Halmstad analyserats (Tab. 1). Av dessa har 15 påträffats i Käringsjön och samtliga har tidigare varit föremål för tunnslipsanalys (Stilborg 2005). Vid undersökningarna i Käringsjön indelades keramiken på åtta olika schakt, där fem skärvor påträffats i schakt D. Från Brogård har fyra skärvor analyserats och även dessa har tidigare varit föremål för tunnslipsanalys (Stilborg 2005). Utöver detta har ytterligare tre skärvor från Kårarp och vardera en från Söndrum 3:15 och Fotstad 99 analyserats med ICP. Brogård ligger ett fåtal kilometer söder om Käringsjön, medan Kårarp och Söndrum ligger strax väster om Käringsjön. Avståndet till Fotstad 99 är endast någon kilometer.

Prov	Lokal	Fynd
Käringsjön1	Käringsjön	TS1. D3b
Käringsjön2	Käringsjön	TS2. D11
Käringsjön3	Käringsjön	TS3. D12
Käringsjön4	Käringsjön	TS4. D17
Käringsjön5	Käringsjön	TS5. D30
Käringsjön6	Käringsjön	TS6. G17a
Käringsjön7	Käringsjön	TS7. H6
Käringsjön8	Käringsjön	TS8. H15
Käringsjön9	Käringsjön	TS9. L6
Käringsjön10	Käringsjön	TS10. M4.
Käringsjön12	Käringsjön	TS12. N6
Käringsjön13	Käringsjön	TS13. A8
Käringsjön14	Käringsjön	TS14. A9-A10
Käringsjön15	Käringsjön	TS15. C2
Brogård6	Brogård	TS1. F692-694. HM24757
Brogård7	Brogård	TS2. F788-789. HM24757
Brogård8	Brogård	TS3. F1101-1102. HM24757
Brogård9	Brogård	TS4. F1155-1157. HM24757
Fotstad1	Fotstad 99	L2022:7199. VM300121:4
Söndrum15	Söndrum 3:15	HM28769. F103
Kårarp6	Kårarp	HM27450. F390-392
Kårarp7	Kårarp	HM27450. F164-165
Kårarp8	Kårarp	HM27450. F322-323

Tabell 1. Den analyserade keramiken utgörs av 15 skärvor från Käringsjön samt jämförelsematerial från Brogård, Kårarp, Söndrum och Fotstad.

Metod

ICP-analys (Inductively Coupled Plasma) syftar till att bestämma keramikens kemiska sammansättning. Halten av 44 olika grundämnen undersöks, och sammansättningen kan sedan användas för att bland annat påvisa ett geografiskt sammanhang för keramiken. Av de utvalda skärvorna krossas minst 0,3 gram till ett fint pulver, som löses i en syralösning. Denna lösning injiceras i exciterad argonplasma. När atomerna utsätts för denna energi kommer elektronerna att utsända färgade ljusblixtar, i ett mönster som är unikt för varje grundämne. Detta emissionsspektrum kan mätas med AES (Atomic Emission Spectrometry).

Av de 44 olika grundämnena är det 12 ämnen som utgör grunden för tolkningarna av kärlets proveniens. Det är de metalliska ämnena aluminium (Al), krom (Cr), gallium (Ga), mangan (Mn), vanadin, (V), de alkaliska jordartsmetallerna kalcium (Ca), magnesium (Mg), strontium

(Sr), de sällsynta jordartsmetallerna cerium (Ce), lantan (La), alkalimetallen natrium (Na), samt övergångsmetallen kobolt (Co) som utgör grunden för indelningen i olika grupper.

Analysen innehåller en mycket stor mängd data och för att kunna bearbeta denna krävs ett avancerat statistiskt verktyg som kan gruppera proverna. Därför har all data processats i statistikprogrammet SPSS och resultatet presenteras i form av en klusteranalys och ett dendrogram.

Den kemiska analysen av skärvorna har utförts vid OMAC laboratories, Galway, Irland och bearbetningen av analysresultaten har utförts av Torbjörn Brorsson.

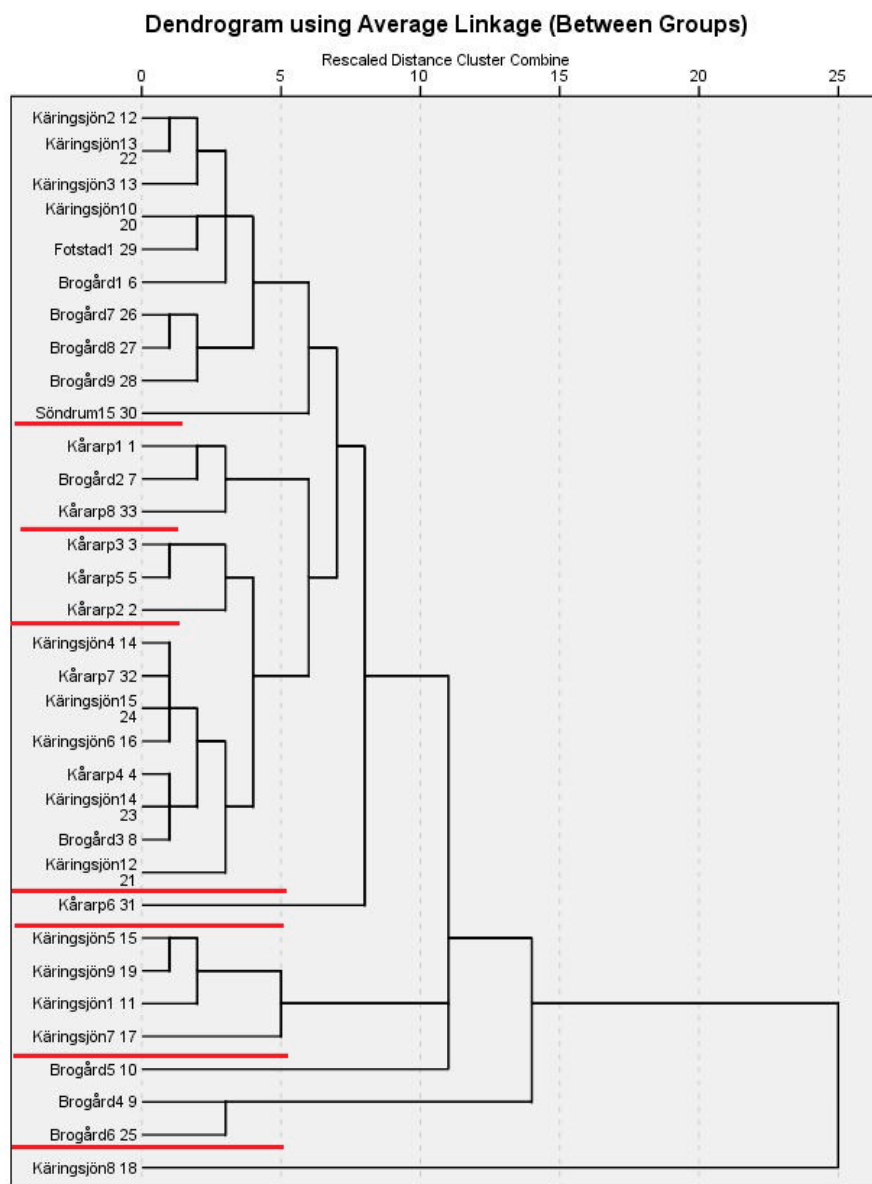
Analysresultat

Syftet med ICP-analysen är att proveniensbestämma keramikkrämlen. Analysen är baserad på att likheter och skillnader identifieras och de skärvar som är lika varandra bör tillhöra kärl av samma proveniens och de som avviker kan vara från andra platser. Rådatan som använts som underlag för resultatet av ICP-analysen återfinns i tabell 2.

Sample	Al	Ca	Ce	Co	Cr	Ga	La	Mg	Mn	Na	Sr	V
	ppm	%	ppm	ppm	ppm	ppm	ppm	%	ppm	%	ppm	ppm
Käringsjön1	7,63	0,94	55,7	6,1	41	20,2	24	0,49	294	1,98	203	57
Käringsjön2	8,77	0,62	61	10,6	71	24,8	29,8	0,93	221	1,41	167	102
Käringsjön3	8,9	0,75	86	10,4	75	24,6	39,6	1,05	294	1,32	175,5	109
Käringsjön4	8,61	0,9	84	10,5	59	23,4	45	0,79	321	1,73	194,5	84
Käringsjön5	7,57	0,93	85,8	4,9	40	19,45	35,6	0,5	285	1,94	208	63
Käringsjön6	8,33	0,81	83,2	8,5	58	21,3	38,6	0,82	290	1,6	182	79
Käringsjön7	7,27	0,61	60,4	4,3	56	21,4	33,6	0,58	193	1,39	157,5	68
Käringsjön8	7,96	2,5	65,4	24,6	45	21,8	30,3	1,32	746	2,05	345	141
Käringsjön9	7,63	1,06	76,8	7,6	37	21,5	37,4	0,6	382	2,03	227	63
Käringsjön10	8,33	0,48	55,3	9,5	65	24,2	27,6	0,64	221	1,34	142	84
Käringsjön12	8,08	0,63	90,3	8,2	69	24,2	39,8	0,68	285	1,4	160,5	86
Käringsjön13	8,75	0,6	67,6	9,1	75	25,5	32,4	0,9	262	1,22	152	103
Käringsjön14	8,08	1,01	77	8,9	49	21,5	37,1	0,83	378	1,79	232	84
Käringsjön15	8,7	0,84	69,8	7,8	62	23,2	33,5	0,79	335	1,62	188	91
Brogård6	8,02	2,2	77,4	18,4	76	25	34	1,3	779	1,26	165,5	164
Brogård7	9,07	0,81	69,5	13,4	70	22,3	30,7	1,08	675	1,41	171,5	112
Brogård8	9,11	0,92	77,4	11,9	76	23,7	33,6	1,03	480	1,47	169,5	115
Brogård9	8,91	1,1	63,5	12,8	67	23,2	25,8	1,19	562	1,45	252	104
Fotstad1	8,99	0,58	60,1	9,8	73	22,9	28,7	0,72	250	1,29	143,5	110
Söndrum15	8,56	0,75	69,9	11	78	22,4	35,8	0,9	946	1,04	134,5	135
Kårarp6	9,01	0,89	117	13,1	72	23,8	50	0,92	379	1,55	203	112
Kårarp7	8,72	0,84	77,8	8,6	61	22,5	41,4	0,74	445	1,64	215	86
Kårarp8	9,11	0,82	52,7	9,5	63	23,6	26,8	0,64	433	1,77	227	96

Tabell 2. ICP-analys av skärvorna från Käringsjön och jämförelselokalerna. Grundämnen utgör basen för tolkningen av keramikkrämlens proveniens.

I ett första steg har skärvorna från de fem olika lokalerna jämförts med varandra, och dessutom har ytterligare fem skärvar förromerska från Brogård infogats (Fig. 1). De 24 skärvorna bildar åtta olika grupper och den skärvan som avviker mest är **Käringsjön8**. Godsanalysen har visat att detta gods inte avvek nämnvärt från de övriga och det bestod av en grov lera som magrats med gnejs (Stilborg 2005:Tab. 2). ICP-analysen visar emellertid på att godset skiljer sig avsevärt från de övriga från Käringsjön, och halterna av kalcium (Ca), magnesium (Mg), natrium (Na), strontium (Sr) samt vanadin (V) är förhöjda i detta gods (Tab. 2). Det innebär att fem av tolv analyserade grundämnen avviker och exempelvis strontium används ofta för proveniensbestämning av inte bara keramik, utan även av exempelvis tänder.

Figur 1. ICP-analys av keramik från Käringsjön och jämförelselokaler. Prover som är lika grupperas nära varandra enligt skalan upptill i diagrammet. Analysen visar att skärvan Käringsjön8 avviker från de övriga.

En grupp nedtill i dendrogrammet utgörs av skärvorna **Käringsjön1, Käringsjön5, Käringsjön7 samt Käringsjön9** och dessa kärl har påträffats i tre olika schakt inom Käringsjön. Godsanalysen har tidigare visat att till dessa fyra kärl användes tre olika lerkvaliteter samt tre olika typer av magring (Stilborg 2005:Tab. 2). Framför allt skärva **Käringsjön7** avvek eftersom här hade man tillsatt sand, och man kan därmed konstatera att det fanns en förhållandevis stor variation inom gruppen.

Överst i dendrogrammet återfinns skärvorna **Käringsjön2, Käringsjön3, och Käringsjön13** tillsammans med skärvorna från Söndrum och Fotstad samt fyra skärvor från Brogård, och av

dessa har tre daterats till romersk järnålder. Godsanalysen visade att det fanns två typer av leror och två typer av magring i de aktuella kärlen från Käringsjön (Stilborg 2005:Tab. 2). Till två av kärlen från Brogård hade man använt sig av andra typer av leror, medan magringen var av samma typ som användes till keramiken från Käringsjön.

Resterande fem skärvor från Käringsjön har mera likheter med material från Kårarp än med keramik från exempelvis Brogård.

Samtliga 15 skärvor från Käringsjön har därefter jämförts med keramik från olika delar av Halland. De material som avviker mest i förhållande till Käringsjön är keramik från Tölö, Tvååker, Träslöv samt Landa och samtliga dessa lokaler ligger i norra Halland. Detta är en tydlig indikation på att merparten av keramiken från Käringsjön och kärlen från de fem jämförelselokalerna kommer från olika platser i södra Halland. Den enda skärvan som avviker markant från de övriga är skärvan **Käringsjön8**.

Keramiken från Käringsjön och de olika jämförelselokalerna har därefter jämförts med keramik från olika delar av södra och västra Sverige, hela Danmark inklusive Bornholm, Schleswig-Holstein, Niedersachsen, Mecklenburg och Norge och det finns inga likheter. Skärvan **Käringsjön8** och de övriga halländska skärvorna avviker från referensmaterialet.

Man kan därmed inte fastställa proveniensens av kärlet **Käringsjön8**. Det är möjligt att magringen kan ha haft en stor inverkan på ICP-analysen och att analysen främst har berört magringen och inte leran, och kärlet därmed kan vara lokaltillverkat.

Sammanfattning och tolkning

Analysen visar tydligt att minst 14 av 15 kärl från Käringsjön var lokalt framställda. Det behöver dock inte innebära att de kom från samma boplat. Isotopanalysen har visat att skärvorna kan indelas i fyra olika grupper, där ett kärl avviker markant. Detta skulle kunna betyda att kärlen från Käringsjön tillverkats på 3-4 boplatser i mossens närhet.

Det som kan tyckas vara märkligt är att det inte finns någon korrelation mellan ICP-analysen och godsanalysen av samma skärvor. Detta kan betyda att kärlen representerar olika hantverkstraditioner, men i så fall från flera samtida boplatser.

I sammanhanget kan man också konstatera att nio skärvor från Brogård var föremål för ICP-analys och fyra av dessa har även analyserats i mikroskop. Enligt isotopanalysen fördelas skärvorna på fyra grupper och enligt godsanalysen finns det tre grupper och det finns ingen tydlig korrelation mellan de två analysresultaten.

Från Kårarp analyserades åtta skärvor med ICP, och även här har fyra olika grupper identifierats.

Resultatet visar att man har hämtat råmaterialen till samtliga keramikvärl inom en radie på kanske 10 kilometer från mossen. Det finns keramik från både Brogård och Kårarp som har likheter med Käringsjöns keramik och det finns inget som utesluter att man har tagit sig till mossen från dessa två platser för att offra keramik.

Litteratur

Arbman, H. 1945. *Käringsjön. Studier i Halländsk Järnålder*. Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademiens Handlingar Del 59:1. Stockholm

Arnold, D. E. 1993. *Ecology and ceramic production in an Andean Community*. New Studies in Archaeology. Cambridge

Botwid, K. 2008. *Offrad keramik – mossfynd från romersk järnålder i Käringsjön i Halland*. Höskolan på Gotland. Uppsats fördjupningskurs i arkeologi. Visby

Carlie, A. 2000. Käringsjön – en offerplats för bondebefolkning eller ledarskikt. Studier kring en romartida kultplats och dess omland i södra Halland. *TOR Vol. 30, 1998-1999*. Uppsala

Lindahl, A. & Matenga, E. 1995. *Present and Past: ceramics and homesteads. An ethnoarchaeological project in the Buhera district, Zimbabwe*. Studies in African Archaeology 11. Uppsala

Stilborg, O. 2005. *Vid vatten, sten och jord. Analyser av keramikoffer vid Käringsjön, Hunehall/Arlösa och på Brogården, Halland*. Keramiska Forskningslaboratoriet, Kvartärgeologiska avdelningen, Lunds universitet. KFL Rapport 05/0608. Lund

Bilaga 8 Fotolista**Fotonummer: 2025-11:1-132**

Landskap Halland
 Socken Övraby s:n
 Fornlämningsnummer L2022:7199
 Undersökningsår 2023

Foto nr	Mot vädersträck	Anläggning	Motiv
1	Ö		Översikt inom ytan
2	Ö		Översikt inom ytan
3	Ö		Översikt inom ytan
4	Ö		Översikt inom ytan
5	N		Översikt inom ytan
6	NÖ		Översikt inom ytan
7	V		Översikt inom ytan
8	SV		Översikt inom ytan
9	N		Översikt inom ytan
10	NV		Översikt inom ytan
11	SV		Översikt inom ytan
12	SV		Översikt inom ytan
13	S		Översikt inom ytan
14	SV		Översikt inom ytan
15	NÖ		Översikt inom ytan
16	NÖ		Översikt inom ytan
17	NÖ		Översikt inom ytan, snö
18	Ö	362	Profil. 0,2m måttstock
19	S	1271	Profil. 0,4m måttstock
20	NÖ		Översikt inom ytan
21	Ö		Översikt inom ytan
22	Ö		Översikt inom ytan
23	N	200	Översikt ah200
24	V		Översikt inom ytan
25	SV		Översikt inom ytan
26	SV		Översikt inom ytan
27	NV	200	Profil. 0,6m måttstock
28	NV	200	Profil. 0,6m måttstock
29	NV	200	Profil. 0,6m måttstock
30	SÖ		Landskap
31	Ö		Översikt SV del av ytan
32	Ö		Översikt SV del av ytan

Foto nr	Mot vädersträck	Anläggning	Motiv
33	NÖ		Översikt SV del av ytan
34	NÖ		Översikt SV del av ytan
35	N		Översikt SV del av ytan
36	NÖ		Översikt Hus 1
37	N		Översikt Hus 1
38	N		Översikt Hus 1
39	NV		Översikt Hus 1
40	NV		Översikt mittparti
41	NV		Översikt mittparti
42	NV		Översikt mittparti
43	NV		Översikt mittparti
44	N		Översikt mittparti
45	NÖ		Översikt NÖ del
46	NÖ		Översikt NÖ del
47	NV		Översikt NÖ del
48	NV		Översikt NÖ del
49	NV		Översikt NÖ del
50	SV		Översikt NÖ del
51	Ö		Översikt NÖ del
52	S		Översikt mittparti
53	S		Översikt mittparti
54	SV		Översikt Hus 1
55	S		Översikt Hus 1
56	SV		Översikt Hus 1
57	Ö	1163	Profil. 0,2m måttstock
58	Ö	1294	Profil. 0,2m måttstock
59	V	816	Profil. 0,2m måttstock
60	V	816	Profil. 0,2m måttstock
61	V	747	Profil. 0,2m måttstock
62	V	807	Profil. 0,2m måttstock
63	Ö	660	Profil. 0,2m måttstock
64	Ö	737	Profil. 0,2m måttstock

BILAGA 8

Foto nr	Mot vädersträck	Anläggning	Motiv
65	N	630	Profil. 0,2m måttstock
66	Ö	1499	Profil. 0,2m måttstock
67	N	682	Profil. 0,2m måttstock
68	N	668	Profil. 0,2m måttstock
69	N	675	Profil. 0,2m måttstock
70	Ö	1163	Profil. 0,2m måttstock
71	Ö	1163	Profil. 0,2m måttstock
72	V	689	Profil. 0,2m måttstock
73	V	723	Profil. 0,2m måttstock
74	V	730	Profil. 0,2m måttstock
75	Ö	1294	Profil. 0,2m måttstock
76	Ö	1294	Profil. 0,2m måttstock
77	S	708	Profil. 0,2m måttstock
78	Ö	1437	Profil. 0,2m måttstock
79	Ö	1422	Profil. 0,2m måttstock
80	Ö	1006	Profil. 0,2m måttstock
81	Ö	1376	Profil. 0,2m måttstock
82	Ö	1379	Profil. 0,2m måttstock
83	N		Översikt i OS
84	Ö	999	Profil. 0,2m måttstock
85	N	897	Profil. 0,2m måttstock
86	N	910	Profil. 0,2m måttstock
87	N	924	Profil. 0,2m måttstock
88	N	962	Profil. 0,2m måttstock
89	N	1141	Profil. 0,2m måttstock
90	N	875	Profil. 0,2m måttstock
91	Ö	1521	Profil. 0,2m måttstock
92	V	565	Profil. 0,2m måttstock
93	N	536	Profil. 0,2m måttstock
94	Ö		Översikt
95	Ö		Översikt
96	S		Översikt
97	S		Översikt
98	S		Översikt
99	S		Översikt
100	S		Översikt
101	S		Översikt
102	SV		Översikt
103	S		Översikt

Foto nr	Mot vädersträck	Anläggning	Motiv
104	NÖ		Översikt
105	NÖ		Översikt
106	NÖ		Översikt
107	NÖ		Översikt
108	Ö	1235	Profil. 0,2m måttstock
109	Ö	1289	Profil. 0,2m måttstock
110	Ö	363	Profil. 0,2m måttstock
111	Ö	370	Profil. 0,2m måttstock
112	Ö	460+453	Profil. 0,2m måttstock
113	N	1580+1529	Profil. 0,2m måttstock
114	N	1580+1529	Profil. 0,2m måttstock
115	NÖ	420	Profil. 0,2m måttstock
116	NÖ	420	Profil. 0,2m måttstock
117	Ö	428	Profil. 0,2m måttstock
118	Ö	428	Profil. 0,2m måttstock
119	NÖ	529	Profil. 0,2m måttstock
120	NÖ	529	Profil. 0,2m måttstock
121	NV	348	Profil. 0,2m måttstock
122	N	341	Frusen klump
123	N	341	Frusen klump
124	NV	1187	Profil. 0,2m måttstock
125	Ö	341	Frusen klump
126	Ö	341	Frusen klump
127	SV		Översikt, snö
128	SV		Översikt, snö
129	NÖ		Översikt, snö
130	NÖ		Översikt, snö
131	Ö		Översikt, snö
132	SV		Översikt, snö

Bilaga 9 Ritningsbilaga**HMAK 4600:1–4**

Landskap Halland
 Socken Övraby s:n
 Fornlämningsnummer L2022:7199
 Undersökningsår 2023

Ritningsnummer	Beskrivning	Ritningstyp	Skala
HMAK :1	AH457, AS816, AS747, AS807, AS708, AS630, AS668, AS682, AS675, AS1308, AS723, AS689, AS897, AS910, AS875, AS850, AS565, AH536.	Sektionsritning	1:20
HMAK :2	AS1337, AS1529, AS1580, AS446, AH1463, AS409, AS341	Sektionsritning	1:20
HMAK :3	AH976, AS1437, AS1235, AS402, AH990, AS1422, AS1229, AS1195, AH1171, AS1372, AS363, AS253, AS1006, AS1379, AS370, AS260, AS999, AS460, AS273, AS1155, AS453, AS287	Sektionsritning	1:20
HMAK :4	AH547, AH467, AH476, AH362, AH1271, AH200, AS660, AS737, AS1499, AS1163, AS1294, AS1141, AS924, AS1521, AS420, AS428, AS1187, AS348, AS1552	Sektionsritning	1:20

Hitta våra rapporter och följ oss på våra sociala medier!

KULTURMILJÖ
HALLAND